

DOBŘÝ ČLOVĚK ZE S'-ČCHUANU

Osoby

Wang, prodavač vody

Tři bohové

Šen Te — Šuej Ta

Jang Sun, letec bez místa

Paní Jangová, jeho matka

Vdova Šinová

Osmičlenná rodina

Truhlář Lin Tuo

Majitelka domu Mi C'

Strážník

Obchodník koberci a jeho žena

Stará nevěstka

Holič Šu Fu

Bonz

Číšník

Nezaměstnaný

Chodci předehty

Hudba: Paul Dessau

*Místo děje: hlavní město S'-čchuanu, zpola poevropštělé.
Provincie S'-čchuan tohoto příběhu, symbol všech míst, na
nichž jsou lidé lidmi vykořisťování, dnes již k těmto místům
nepatří.*

PŘEDEHRA

Ulice ve s' -čhuanském hlavním městě. Je večer. Wang, prodavač vody, se představuje obecnstvu.

WANG · Jsem prodavač vody tady v hlavním městě S' -čchuanu. Je to bídné zaměstnání. Když je vody málo, musím pro ni bůhví kam. A když jí je hodně, nic nevydělám. Ale v naší provincii je vůbec velká bída. Všichni tvrdí, že by nám už jen bozi dovedli pomoci. Ke své nevýslovné radosti jsem se dověděl od nakupovače dobytka, který se leckam dostane, že prý někteří z nejvyšších bohů již jsou na cestě a že je můžeme čekat i tu v S' -čchuanu. Nebe prý je velmi znepokojeno spoustou stížností, které se mu dostávají k sluchu. Už tři dni, zvláště k večeru, čekám tady, kde se vchází do města, abych je mohl uvítat první. Později by se mi už asi sotva k tomu naskytla příležitost — budou obklopeni vznešenějšími lidmi a budou vůbec na roztrhání. Jen abych je poznal! Vždyt nemusí přijít spolu. Možná, že přijde jeden po druhém, aby to nebylo tak nápadné. Tamhle ti to nejsou, ti jdou z práce. *Prohlíží si kolemjdoucí dělníky.* Mají záda shrbená od nošení břemen. A aby tamten byl bůh, je také vyloučeno. Má prsty od inkoustu. To je nanejvýš úředníček z cementárny. Ani tihle dva páni — *dva páni jdou kolem* — mi bohy nepřipomínají. Vypadají surově jako lidi, kteří jsou zvyklí bít, a to bohové nemají zapotřebí. Ale tamhleti tři! S těmi je to jiné. Jsou dobře živeni, nic nesvědčí o tom, že by vykonávali nějaké zaměstnání, a mají zaprášené boty, čili přicházejí z daleka. To jsou oni! Jsem váš služebník, osvícení! *Vrhá se na zem.*

I. BŮH *potěšen* · Jsme očekávání!

WANG *jim dá nápit* · Už dlouho. Ale jen já věděl, že přijdete.

I. BŮH · Budeme tedy pro dnešek potřebovat nocleh. Nevíš, kde bychom se vyspali?

WANG · Kde? Všude! Celé město je vám k službám, osvícení! Kam si přejete zavítat? *Bohové se významně na sebe dívají.*

I. BŮH · Zajdi do nejbližšího domu, synu! Zkus to napřed tam!

WANG · Mám jen obavy, že si znepřátelím nejvznešenější rodiny města, když jedné z nich dám přednost.

I. BŮH · Pak ti tedy prikazujeme: Zajdi do nejbližšího domu!

WANG · To by byl dům pana Fo, tam na druhé straně! Mějte chvilku strpení!

Běží k domu a tlouče na dveře. Někdo otevře, ale je vidět, že Wang nepochodil. Vrací se váhavě.

WANG · Je to hloupé. Pan Fo není doma a služebnictvo si bez jeho svolení nic netroufá, je totiž velmi přísný. Ten bude rádit, až se dozví, koho poslali pryč, že?

BOHOVÉ *s úsměvem* · Jistě.

WANG · Ještě okamžik! Vedlejší dům patří vdově Suové. Bude radostí celá bez sebe. *Běží k domu, ale zdá se, že ani tam nepochodil.*

WANG · Musím se zeptat tamhle. Říká, že má jen jediný pokojíček, a že není uklizen. Ihned se obrátím na pana Čenga.

II. BŮH · Ale nám by jeden pokojíček stačil. Řekni, že přijdeme.

WANG · I když není uklizen? Možná, že se hemží pavouky.

II. BŮH · To nevádí. Kde jsou pavouci, tam se aspoň nedrží mouchy.

III. BŮH *Wangovi laskavě* · Zajdi k panu Čengovi nebo někam jinam, synu, pavouků se přece jen tak trochu štítím.

Wang zase kdesi zaklepe a je vpuštěn.

HLAS Z DOMU · Nech nás laskavě s těmi svými bohy na pokoji! Máme jiné starosti!

WANG *zpět k bohům* · Pan Čeng je celý bez sebe, má dům plný příbuzenstva a netroufá si vám jít na oči, osvícení. Docela důvěrně: myslím, že jsou mezi nimi zlí lidé, a že se vám s nimi nechce pochlubit. Bojí se příliš vašeho soudu. To je vše.

III. BŮH · Copak jsme tak strašní?

WANG · Jen vůči zlým lidem, že? Je přece známo, že v provincii Kvan už po deseti letech řádí povodně.

II. BŮH · Tak? A pročpak?

WANG · Inu proto, že tam jsou málo zbožní.

II. BŮH · Hloupost! Poněvadž nechali rozpadnout hráze.

I. BŮH · Pst! *Wangovi*. Neztratil jsi ještě naději, synu?

WANG · Jak se můžeš takhle ptát? Stačí, abych šel o dům dále, a bude pro vás hned několik příbytků na vybranou. Všechny by si každý olízl, kdyby vás směl pohostit. Pochopte, jde jen o nešťastnou náhodu. Už běžím!

Odchází váhavě a uprostřed ulice se nerozhodně zastaví.

II. BŮH · Co jsem řekl?

III. BŮH · Ještě stále to může být jen náhoda.

II. BŮH · V Šunu to byla náhoda, v Kvanu to byla náhoda a v S'-čchuanu to je náhoda! Není už bohobojných lidí, to je vše, i když se této holé pravdě nechcete podívat do očí. Naše poslání ztroskotalo, to si přiznejte!

I. BŮH · Můžeme se stále ještě setkat s dobrými lidmi, každou chvíli. Nesmíme si to příliš ulehčovat.

III. BŮH · Usnesení znělo: Svět bude moci zůstat takový, jaký je, když se najde dost dobrých lidí, kteří dokáží žít životem člověka důstojným. Prodáváč vody sám mezi ně patří, jestli se neklamou. *Přistoupí k Wangovi, který tu dosud nerozhodně stojí.*

II. BŮH · Klame se. Když nám ten chlapík

s vodou dal napít ze své odměrky, tak jsem si něčeho všiml. Tady je ten pohárek. *Ukáže jej prvněmu bohu.*

I. BŮH · Má dvojí dno.

II. BŮH · Je to podvodník!

I. BŮH · Dobře, nepřichází tedy v úvahu. Co ale na tom, když jeden jediný člověk propadl hnilobě! Však najdeme ještě dost lidí, kteří podmínkám vyhovují. Jednoho najít musíme! Už po dva tisíce let se ozývá křik, že to se světem takhle dál nepůjde. Že nikdo na něm nedokáže zůstat dobrý. Musíme konečně najít lidi, kteří by byli schopni plnit naše příkazy.

III. BŮH *Wangovi* · Možná, že je příliš těžké najít nocleh?

WANG · Pro vás ne! Co vás vede! Vinu na tom, že to tak dlouho trvá, nesu já, poněvadž neumím hledat.

III. BŮH · To sotva. *Vrať se.*

WANG · Už si toho všimli. *Osloví kolemjdoucího.*

Vážený pane, promiňte, že vás oslovuji, ale tři z nejvyšších bohů, o jejichž blízkém příchodu celý S'-čchuan již po léta mluví, se teď opravdu dostavili a hledají přístřeší. Neodcházejte! Přesvědčte se sám! Stačí se podívat! Chopte se, proboha, této jedinečné příležitosti! Pozvete bohy pod svou střechu, než vám je někdo sebere před nosem. Oni nabídku přijmou.

Oslovený šel dále, Wang se obrátil na jiného. Vážený pane, slyšel jste, oč jde. Nemáte volný pokoj? Nemusí to být žádný přepych. Jde spíše o ochotu.

PÁN · Jak mám vědět, co ti tví bohové jsou zač? Kdo ví, koho by si člověk nasadil pod střechu.

Vstoupí do krámu s tabákem. Wang běží zpět ke třem bohům.

WANG · Našel jsem člověka, který zaručeně vyhoví.

Vidí svůj pohárek stát na zemi, podívá se pln

rozpaků na bohy; uchopí nádobku a běží zase zpátky.

I. BŮH · To nezní povzbudivě.

WANG *když se muž vrací z krámu* · Tak co bude s ubytováním?

PÁN · Víš ty, jestli nebydlím sám také jen v hostinci?

I. BŮH · Nic nenajde. Tenhle S'-čchuan můžeme také škrtnout.

WANG · Jsou to tři z nejvyšších bohů! Opravdu! Jejich sochy v chrámech jsou velmi výstižné. Jestli půjdete rychle za nimi a pozvete je, tak vám možná vyhoví.

PÁN *se směje* · To jsou asi pěkní lumpové, ti tři, co jim sháníš byt. Odejde.

WANG *mu spílá* · Ty šmelináři šilhavá! Nevíš, co je to bázeň boží? Budete se za tu vaši lhovost škvařit ve vířící směle! Bohové se na vás vyserou. Však toho ještě budete litovat! Až do čtvrtého kolena za to budete pykat! Pokryli jste celý S'-čchuan hanbou!

Zámka.

Teď už zbývá jen prostitutka Šen Te, ta odřící nedoveče.

Volá: „Šen Te.“ Nahoře z okna vyhlédne Šen Te.

Jsou tady, nemohu pro ně najít příbytek. Můžeš je na jednu noc vzít k sobě?

ŠEN TE · Sotva, Wangu. Čekám zákazníka. Ale jak to, že pro ně nemůžeš najít nocleh?!

WANG · Na to ti teď nemohu dát odpověď. Celý S'-čchuan je jediná kupa hnoje.

ŠEN TE · Nesměla bych se ukázat, až mi přijde zákazník. Možná, že by pak zase šel. Chce si se mnou ještě někam vyjít.

WANG · Nemůžeme zatím přijít nahoru?

ŠEN TE · Nesmíte se ale bavit moc nahlas. Dá se s nimi mluvit otevřeně?

WANG · Ne! Nesmějí se dovědět, co jsi zač! Počkáme raději dole. Ale neodejdes s ním?

ŠEN TE · Nedaří se mi valně, a jestli do zítřejšího rána nebudu mít pohromadě činži, vyhodí mě.

WANG · V takových chvílích musí jít světské věci stranou.

ŠEN TE · Nevím, žaludek kručí bohužel i v den císařových narozenin. Ale dobře, přijmu je.

Je vidět, jak zhašt světlo.

I. BŮH · Myslím, že je to beznadějně.

Přistupuj k Wangovi.

WANG *se poleká, když zjistí, že bohové stojí za ním* · Nocleh je. *Utírá si pot.*

BOHOVÉ · Ano? Pak tedy pojďme.

WANG · Žádný spěch. Máte dost času. Pokoj se ještě dává do pořádku.

III. BŮH · Tak se tady posadme a čekajme.

WANG · Bojím se, že je tu příliš rušno. Měli bychom snad zajít tam na druhou stranu.

II. BŮH · Docela rádi si prohlížíme lidi. Právě proto jsme přišli.

WANG · Jenže tu táhne.

II. BŮH · Ach, jsme otužili.

WANG · Nechtěli byste třeba, abych vám ukázal S'-čchuan v noci? Mohli bychom si vyjít na malou procházku?

III. BŮH · Máme toho dnes už dost v nohou. *S úsměvem.* Ale jestli chceš, abychom se odtud ztratili, tak přeče stačí, když nám řekneš. *Vracejí se.*

III. BŮH · Zamlouvá se ti to tady?

Sednou si na schody jakéhosi domu. Wang usedne poněkud stranou na zem.

WANG *trochu překotně* · Budete bydlet u děvčete, které je odkázáno zcela na sebe. Je to nejlepší člověk v celém S'-čchuanu.

III. BŮH · To je hezké.

WANG *k obecenstvu* · Když jsem prve zvedl pohár, tak se na mne nějak divně koukali. Že by byli něco poznali? Netroufám si jim už pohlédnout do očí.

III. BŮH · Jsi velmi unaven.

WANG · Tak trochu. Hodně se naběhám.

I. BŮH · Mají to tady lidé těžké?

WANG · Ti dobří ano.

I. BŮH *vážně* · Ty také?

WANG · Já vím, na co narážíte. Já nejsem dobrý. Ale ani já to nemám lehké.

Mezitím se před domem Šen Te objeví muž a několikrát zapískne. Wang pokaždé sebou trhne.

III. BŮH *tiše k Wangovi* · Myslím, že teď odešel.

WANG *zmaten* · Ano.

Vstane a běží k domu Šen Te; nosítka na vodu nechá na místě. Mezitím se však událo toto: Čekající muž odešel a Šen Te vyšla ze dveří a tiše volala Wangu. Hledajíc ho, sešla ulicí dolů. Když teď Wang tlumeně volá Šen Te, nedostává se mu odpovědi.

WANG · Nechala mě na holičkách. Odešla, aby sehnala na činži, a já nemám pro bohy přístřeší. Jsou unavení a čekají. Nemohu jim přijít ještě jednou s tím, že jsem nic nenašel. Můj vlastní útulek, kanálová roura, nepřichází v úvahu. Bohové by také jistě nechtěli bydlet u člověka, jehož nekalé obchody prohlédli. Nevrátím se, za nic na světě. Ale má nosítka na vodu tam zůstala. Co teď? Netroufám si pro ně dojít. Opustím hlavní město a někde se skryji, když se mi nepodařilo posloužit těm, jež ctím. *Běží pryč.*

Sotva je pryč, vrací se Šen Te, hledá ho na druhé straně a zablédne bohy.

ŠEN TE · Jste vy ti vznešení bohové? Jmenuji se Šen Te. Udělali byste mi radost, kdybyste vzali zavděk mou komorou.

III. BŮH · Ale kampak zmizel prodavač vody?

ŠEN TE · Musela jsem ho minout.

I. BŮH · Asi usoudil, že nepřiđeš, a tak se k nám už neodvážil vrátit.

III. BŮH *zvedne nosítka* · Uložíme je zatím u tebe. Bude je potřebovat. *Vedení Šen Te vstupují do domu.*

Setmí se a pak se opět rozjasní. V ranním šeru vycházejí bohové zase ze dveří, vedení Šen Te, která jim lampou svítí na cestu. Rozloučí se.

I. BŮH · Milá Šen Te, děkujeme ti za pohostinství. Nezapomeneme, že ty jediná jsi nás přijala. A nosiči vody vrát nosítka a vyřídí mu, že i jemu děkujeme, poněvadž nám ukázal dobrého člověka.

ŠEN TE · Nejsem dobrá. Musím se vám k něčemu přiznat: když mě Wang žádal o útulek pro vás, byla jsem na vahách.

I. BŮH · To, žes byla na vahách, nevádí. Záleží na konečném rozhodnutí. Věz, žes nám poskytla více než nocleh. Mnozí začali pochybovat o tom, že jsou ještě dobří lidé. Dokonce i někteří z nás bohů. Nastoupili jsme naši pouť hlavně proto, abychom se o tom přesvědčili. Šťastní v ní teď pokračujeme, neboť jsme jednoho dobrého člověka již našli. Na shledanou!

ŠEN TE · Zarazte, osvícení, nejsem si vůbec jista, že jsem člověk dobrý. Pravda, docela ráda bych jím byla, jenže — jak mám zaplatit činži? A tak se vám tedy přiznám: prodávám se, abych se udržela při životě, ale ani tak nejsem s to se uživit, poněvadž těch, které musí činit totéž, je příliš mnoho. Jsem ochotna ke všemu, ale kdo není? Samozřejmě, byla bych šťastná, kdybych mohla zachovávat vaše příkázání, kdybych mohla ctít rodiče a mluvit pravdu. Jak by i mne těšilo, kdybych nemusila žárlit na dům bližního svého, jak příjemné by i pro mne bylo, kdybych mohla žít věrně oddána jedinému muži. Ani já nevymáhám ráda vlastní prospěch na druhých, ani mně se nechce odírat chudáka. Ale jak mám sama na všechno stačit? I když přestupuji jen některá příkázání, stěží se užívám.

I. BŮH · Při tom všem, Šen Te, nejde o nic jiného než o pochybnosti dobrého člověka.

III. BŮH · Buď zdráva, Šen Te! A vyříd' i nosiči vody pěkné pozdravení. Byl nám dobrým přítelem.

II. BŮH · Obávám se, že mu to neprospělo.

III. BŮH · Měj se dobře, Šen Te! Buď pozdravena!

Chystají se jít. Už jí mávají.

ŠEN TE *plná bázně* · Nejsem si sebou jista, osvědčení. Jak mám být dobrá, když je všechno tak drahé?

II. BŮH · To, bohužel, nemůžeme změnit. Do hospodářských věcí se nemůžeme míchat.

III. BŮH · Počkat! Zarazte na chvíli! Kdyby se jí vedlo trochu lépe, tak by to možná spíše dokázala.

II. BŮH · Nemůžeme jí nic dát. Tam nahoře bychom to neobhájili.

I. BŮH · Pročpak ne?

Strčt hlavy dohromady a vzrušeně diskutují.

I. BŮH *k Šen Te rozpačitě* · Slyšíme, že nemáš na činži. Nejsme chudáci a samozřejmě nocleh zaplatíme! Tu máš! *Dá jí peníze.* Neříkej však nikomu, že jsme ti zaplatili. Lidé by si to mohli vyložit nesprávně.

II. BŮH · Velmi nesprávně.

III. BŮH · Ne, to je dovoleno. Můžeme klidně za nocleh zaplatit. Usnesení nic takového nezakazovalo! Tak na shledanou!

Bohové rychle odcházejí.

1. Malý krámeček s kuřivem

Krámeček dosud není zcela zařízen a ještě se v něm neprodává.

ŠEN TE *obecenstvou* · Je tomu tři dny, co bohové odešli. Řekli, že mi zaplatí za nocleh. A když jsem se podívala, co mi dali, zjistila jsem, že to bylo přes tisíc dolarů

ve stříbře. — Koupila jsem si za ty peníze krámeček s kuřivem. Včera jsem se nastěhovala a doufám, že teď budu moci konat hodně dobra. Je tu na příklad paní Šinová, dřívější majitelka krámku. Už včera přišla a prosila o rýži pro své děti. A dnes jí také zase vidím s hrncem, jak sem jde.

Vstoupí paní Šinová. Obě ženy se uklánějí.

ŠEN TE · Dobrý den, paní Šinová.

ŠINOVÁ · Dobrý den, slečno Šen Te. Jak se vám líbí v novém domově?

ŠEN TE · Dobře. Jak strávily vaše děti noc?

ŠINOVÁ · Ach, v cizím domě, jestli se ta barabizna dá vůbec nazvat domem. Nejmenší už pokašlává.

ŠEN TE · To je zlé.

ŠINOVÁ · Copak vy, vám se vede, vy ani nevíte, co to znamená mít se zle. Ale tady v té boudě ještě leccos zažijete. Je to čtvrt, v níž si bída podává ruku s nouzí.

ŠEN TE · Říkala jste mi přece, že v poledne přicházejí dělníci z cementárny.

ŠINOVÁ · Ale jinak vám sem nepáchne ani noha, ani ti ze sousedství.

ŠEN TE · Nic takového jste neříkala, když jste mi ten krámeček prodávala.

ŠINOVÁ · Jen mi teď ještě vyčítejte! Napřed oloupíte mě a děti o domov a pak máte řeči, že je to bouda a že si tu bída podává ruku s nouzí. To by bylo trochu silné! *Pláče.*

ŠEN TE *rychle* · Hned vám dojdu pro rýži.

ŠINOVÁ · Chtěla jsem vás také prosit, abyste mi půjčila nějaké peníze.

ŠEN TE *zatím co jí nasyává rýži do hrnce* · To nemohu. Vždyt jsem ještě nic neprodala.

ŠINOVÁ · Já je ale potřebuji. Z čeho mám žít? Všecko jste mi vzala a teď mě ještě chcete odkopnout. Posadím vám své děti před práh, vy držgrešle jedna! *Vyrve jí hrnec z ruky.*

ŠEN TE · Mírněte se! Ještě vysypete rýži!

Vstoupí postarší dvojice a nuzně oblečený člověk.

ŽENA · Ach, milá Šen, slyšeli jsme, že se ti teď dobře vede. Vždyť ses stala obchodnicí! A jen si pomysli, nemáme právě kam jít! Krámek s kuřivem jsme museli zavřít. A tak jsme si řekli, že bychom možná mohli jednu noc strávit u tebe. Znáš mého synovce? Přišel taký, chodí pořád s námi.

SYNOVEC *se rozhlédne* · Pěkný krámek!

ŠINOVÁ · Co to jsou za lidi?

ŠEN TE · Když jsem přišla z venkova do města, byli to mí první domácí. *K obecnstvu.* Když mi došly skrovné úspory, vyhodili mě. Bojí se možná, že teď odmítnu. Jsou chudí.

Nemají přístřeší.

Nemají přátele.

Potřebují mě.

Mohu jim odepřít pomoc?

Laskavě k přichoztím.

Buďte vítáni! Ráda vám poskytnu přístřeší. Mám ovšem jen malou komůrku za krámem.

MUŽ · To nám stačí. Nedělej si starosti. *Zatím co Šen Te přináší čaj.* Bude nejlépe, když se usadíme tady vzadu, abychom ti nebyli v cestě. Nerozhodla při volbě krámku s kuřivem vzpomínka na tvůj první domov? Budeme ti moci v leccems poradit. Proto jsme také za tebou přišli.

ŠINOVÁ *vysměšně* · Jen aby přišli také zákazníci.

ŽENA · To má být narážka?

MUŽ · Tíše! Tady už jde první zákazník!

Vstupuje otrhaný muž.

NEZAMĚSTNANÝ · Promiňte, jsem bez práce.

Šinová se směje.

ŠEN TE · Čím vám mohu posloužit?

NEZAMĚSTNANÝ · Zaslechl jsem, že zítra chcete otevřít krám. A tak jsem si myslel: při vybalování se obvyčejně něco poškodí. Nemáte pro mne cigaretu?

ŽENA · To je trochu silné, žebrat o tabák! Kdyby tak ještě o chleba!

NEZAMĚSTNANÝ · Chleba je drahý. Ale kdybych si mohl dát pár tahů z cigarety, tak by ze mne byl nový člověk. Je mi nanic.

ŠEN TE *mu dává cigarety* · Udělat ze sebe nového člověka je důležité. Budete můj první zákazník, přinesete mi štěstí.

Nezaměstnaný si rychle zapálí cigaretu, vdechne kouř, rozkašle se a odejde.

ŽENA · Bylo to správné, Šen Te?

ŠINOVÁ · Jestli chcete krámek otevřít tímhle způsobem, tak ho nebudete mít ani tři dny.

MUŽ · Sázím krk, že měl ještě peníze v kapse.

ŠEN TE · Řekl přece, že je úplně na mizině.

SYNOVEC · Odkudpak víte, že vás neobelhal?

ŠEN TE *popuzeně* · Odkud vím, že měobelhal!

ŽENA *zavrtí hlavou* · Nedovede odřít! Jsi příliš dobrotivá, Šen Te. Jestli chceš krámek udržet, tak se budeš musit naučit sem tam odmítnout prosbu.

MUŽ · Říkej přece, že ti nepatří. Říkej, že patří někomu z příbuzenstva, třeba nějakému bratranci, který na tobě chce přesné vyúčtování. Nešlo by to?

ŠINOVÁ · Jistě by to šlo, kdyby si ovšem nepotřebovala věčně hrát na dobrodinku.

ŠEN TE *se směje* · Jen nadávejte! Dostanete ode mne výpověď a rýži nasypu zpátky!

ŽENA *zděšeně* · Ta rýže je také od tebe?

ŠEN TE *k obecnstvu* · Jsou špatní.

Nikdo je nemá rád.

Nedali by ani hrst rýže.

Chtějí vše jen pro sebe.
Lze je za to plísnit?

Vstoupí malý muž.

ŠINOVÁ *jej spatří a má se rychle k odchodu* · Podívám se sem zase zítra. *Odejde.*

MALÝ MUŽ *volá za ní* · Počkat, paní Šinová! Právě vás potřebuji!

ŽENA · Přichází ta žena pravidelně? Máš k ní nějaké závazky?

ŠEN TE · Žádné závazky k ní nemám, ale má hlad: a to je horší.

MALÝ MUŽ · Ta ví, proč utíká pryč. Nejste nová majitelka krámků? Ach, rovnáte už zboží do poliček! Vždyt vám vůbec nepatří, abyste věděla! Leda, že je zaplatíte. Ta verbež, co tady byla před vámi, je nezaplatila. *Ostátním.* Jsem totiž truhlář, já jsem je udělal.

ŠEN TE · Já myslela, že patří k zařízení, které jsem zaplatila?

TRUHLÁŘ · Podvod! Samý podvod! Jste samozřejmě s tou paní Šinovou domluveny! Žádám svých sto dolarů, jako že se jmenují Lin Tuo.

ŠEN TE · Jakkpak je mám zaplatit, když už žádné peníze nemám!

TRUHLÁŘ · Tak vám to nechám zabavit! Na místě! Buď ihned zaplatíte, nebo vám to dám zabavit!

MUŽ *napovídá Šen Te* · Bratranec!

ŠEN TE · Nemohlo by to být příští měsíc?

TRUHLÁŘ *křičí* · Ne!

ŠEN TE · Nebuďte tak krutý, pane Lin Tuo. Nemohu dostat všem povinností na jednu. *Obecenstvu.*

Malé strpení a síly se zdvojnásobí.

Hle, herka stojí před chomáčem trávy: chvilka poshování, a hned potáhne lépe. V červnu jen chvilku trpělivosti, a strom se v srpnu sklání pod tíhou broskví. Jak je možno spolu žít bez trpělivosti?

Jen malé posečkání
a dosáhneme nejzazších cílů.

Truhláři. Jen chvíličku posečkejte, pane Lin Tuo!

TRUHLÁŘ · A kdo posečká mně a mé rodině? *Odstrčí jednu z poliček ode zdi, jako by si ji chtěl vzít s sebou.* Buď zaplatíte, nebo si poličky odnesu!

ŽENA · Milá Šen Te, proč celou věc nesvěříš svému bratranci? *Truhláři.* Napište, co máte dostat, a bratranec slečny Šen Te vám to zaplatí.

TRUHLÁŘ · Tyhle bratrance já znám!
SYNOVEC · Nesměj se tak hloupě! Znáám ho osobně.

MUŽ · Je to chlap jak břitva.

TRUHLÁŘ · Dobře, dostane účet.

Překlopt stoličku, sedne si na ni a napiše účet.

ŽENA · Stáhne ti kvůli těm svým pár prknům poslední košili s těla, jestli se mu nepostavíš. Nikdy žádný nárok neuznávej, ať je oprávněný nebo není, jinak tě okamžitě zasypou nejrůznějšími nároky, oprávněnými i neoprávněnými. Hoď kousek masa do nádoby na odpadky, a na dvoře se ti porvou psi z celé čtvrti. Nač jsou soudy?

ŠEN TE · Udělal svou práci a chce odměnu, která mu patří. Má rodinu. Je to zlá věc, že mu nemohu zaplatit! Co tomu řeknou bohové?

MUŽ · Udělalas dost už tím, že nás přijala. To úplně stačí.

Vstoupí kulhavý muž a těhotná žena.

KULHAVÝ *dvořící* · Ach, tady jste! Vy jste mi pěkní příbuzní! Necháte nás prostě stát na rohu!

ŽENA *rozpačitě k Šen Te* · To je můj bratr Wung a švagrová. *K oběma.* Nehubujte a usedněte klidně tam v koutě, abyste slečnu Šen Te, naši dávnou přítelkyni, nerušili. *K Šen Te.* Myslím, že ty dva budeme mu-

set přijmout, švagrová je totiž v pátém měsíci. Nebo soudíte jinak?

ŠEN TE · Budte vítáni!

ŽENA · Poděkujte. Misky stojí tamhle vzadu. *K Šen Te.* Nebyli by měli kam jít. Dobře, že máš ten krámeček!

ŠEN TE *se smíchem k obecenstvu, přinášeje čaj.* Ba, dobře, že jej mám!

Vstoupí majitelka domu paní "Mi C" s formulářem v ruce.

MAJITELKA DOMU · Slečno Šen Te, jsem majitelka domu, Mi C'. Doufám, že spolu dobře vyjdeme. Tady je nájemní smlouva. *Zatím co Šen Te pročítá smlouvu.* Je to hezké otvírat malý obchod, že, dámy a pánové? *Rozhlíží se.* Pár prázdných míst sice na poličkách ještě zůstalo, ale ty se časem jistě zaplní. Někjaké reference mi nepochybně můžete uvést?

ŠEN TE · Musí to být?

MAJITELKA DOMU · Vždyt vůbec nevím, kdo jste.

MUŽ · Možná, že bychom se mohli za slečnu Šen Te zaručit my? Známe ji od chvíle, kdy přišla do města, a dáme za ni kdykoli ruce do ohně.

MAJITELKA DOMU · A co vy jste zač?

MUŽ · Jsem obchodník tabákem Ma Fu.

MAJITELKA DOMU · Kde máte krám?

MUŽ · Teď právě žádný krámeček nemám. Zrovna jsem ho prodal, víte.

MAJITELKA DOMU · Tak. *K Šen Te.* A jinak nemáte nikoho, kdo by mi mohl dát o vás informace?

ŽENA *nařovídá* · Bratranec! Bratranec!

MAJITELKA DOMU · Vždyt musíte něko- ho mít, kdo mi zaručí, že dostávám do domu řádnou osobu. Je to ctihodný dům, má drahá. Bez toho s vámi vůbec žádnou smlouvu uzavřít nemohu.

ŠEN TE *pomalů se sklopeným zrakem* · Mám bratrance.

MAJITELKA DOMU · Ach, bratrance máte. Tady? To bychom mohli rovnou za ním dojit. Čím je?

ŠEN TE · Nebydlí tady, žije v jiném městě.

ŽENA · Neřeklas, že bydlí v Šunu?

ŠEN TE · Pan... Šuej Ta. Z Šunu!

MUŽ · Vždyt toho znám! Takový velký, hubený.

SYNOVEC *truhláři* · Vždyt vy jste s bratran- cem slečnu Šen Te vyjednával také! Kvůli policím!

TRUHLÁŘ *neurle* · Právě pro něho píši účet. Tady je! *Odevzdává jej.* Zítra ráno zase přijdu. *Odejde.*

SYNOVEC *volá za ním, pošilhá vaje po majitelce domu* · Budte zcela klidný, pan bratranec vše zaplatí!

MAJITELKA DOMU *si Šen Te zkoumavě prohlíží* · Nu, i já se těším, že jej poznám. Dobrý večer, slečno. *Vzdá se.*

ŽENA *po přestávce* · Teď to praskne! Můžeš být jista, že zítra ráno ví, co jsi zač.

ŠVAGROVÁ *tíše k synovci* · Tady nebudeme! *Vstoupí starec vedený chlapcem.*

CHLAPEC *dozadu* · Tu jsou.

ŽENA · Dobrý den, dědo? *K Šen Te.* Dobrák starý! Asi se o nás strachoval. A chlapec vyrostl, že? Cpe se jako nezavřený. Koho to máte ještě s sebou?

MUŽ *vyhlédne* · Jen neterž.

ŽENA *k Šen Te* · Mladá příbuzná z venkova. Doufám, že ti to nepřipadá moc. Tolik nás ještě nebylo, když jsi bydlela u nás, že? Ba, stále nás přibývá. Čím hůře se nám vedlo, tím nás bylo více. A čím více nás bylo, tím hůře se nám vedlo. Ale teď tady zavřeme, jinak se klidu nedočkáme. *Zamkne dveře a všichni usednou.* Především půjde o to, abychom ti v obchodě nepřekáželi. Od čeho by se jinak zakou- řilo z komína. Představovali jsme si to takhle: Ve dne mladší odejdou a zůsta- nou tady jen děda, švagrová a snad já.

Ostatní sem přes den jen jednou dvakrát nakouknou, že? Rozsvítte tam tu lampu a udělejte si pohodlí.

SYNOVEC *žertem* · Jen aby sem v noci na jednu nevpadl bratránek, přísný pan Svej Ta!

Švagrová se směje.

BRATR *sáhne po cigaretě* · Na jedné snad ne-sejde!

MUŽ · To zaručeně ne.

Všichni si poslouží kuřivem. Bratr dává kolovat džbán s vínem.

SYNOVEC · Bratránek to zaplatí!

DĚDEČEK *vážně k Šen Te* · Dobrý den!

Šen Te, zmatená pozdním pozdravem, se ukloní. Má v jedné ruce účet od truhláře, v druhé nájemní smlouvu.

ŽENA · Nemůžete pro potěšení hostitelky něco zazpívat?

SYNOVEC · Děda začne!

Zptávají.

PÍSEŇ O KOUŘI

DĚDEČEK · Dřív než se mé vlasy stáším obilily,

věřil jsem, že moudrost projde všudy. Dnes vím: žádná moudrost nemá síly, aby nasýtil se jí jediný chudý.

Proto řek jsem: Atsi!

Hle, jak šedý dým

v zimě zim se ztrácí, v prázdnostech, kam půjdeš s ním.

MUŽ · Z poctivosti, z pily plynou jenom strasti a tak jsem to zkusil s opakem.

I ten ale vede nás jen do propasti, a tak nevím, kudy z toho všeho ven.

A tak říkám: Atsi!

Hle, jak šedý dým

v zimě zim se ztrácí, v prázdnostech, kam půjdeš s ním.

NETEŘ · Starým prý už všechna naděje je vzata,

čas je dlouho vodil za blázna.

My mladí však máme otevřená vrata, ovšem otevřená jenom do prázdna.

I já říkám: Atsi!

Hle, jak šedý dým

v zimě zim se ztrácí, v prázdnostech, kam půjdeš s ním.

SYNOVEC: Odkud máš to víno?

ŠVAGROVÁ · Střelil pytel s tabákem.

MUŽ · Cože? Tabák, čili to jediné, co nám ještě zbylo? Ani když jsme neměli kde spát, nesáhli jsme na něj, ty dobytku!

BRATR · Jen proto, že mi žena mrzne, jsem pro tebe dobytek? A nepil jsi snad s sebou? Ihned sem dej džbán!

Rvou se. Poličky se převrátí.

ŠEN TE *je zapřísahá* · Ach, ušetřte krám, nezničte všecko! Je to dar bohů! Poslužte si čímkoli, co tady najdete, ale nezničte všecko!

ŽENA *skepticky* · Kráček je menší, než jsem předpokládala. Neměli jsme možná přece jen o něm vykládat tetě a ostatním. Jestli přijdou ještě i oni, tak tu nebude hnutí.

ŠVAGROVÁ · I hostitelka už poněkud ochladla!

Zvenčí se ozvou hlasy, někdo klepe na dveře.

HLASY · Otevřte! To jsme my!

ŽENA · Jsi to ty, teto? Co si teď počneme?

ŠEN TE · Ty můj pěkný krámku, ty má naděje! Sotva jsem jej otevřela, už se krámku nepodobá. *Obecenstvu.*

Malá záchranná loďka
je ihned vtahována do hlubin:
příliš mnoho tonoucích
se jí chtivě chytá.

HLASY *zvenčí* · Otevřte!

Mezihra pod mostem

U řeky dřepí prodavač vody.

WANG *se ohlédne* · Všude ticho. Už čtyři dni se skrývám. Neobjeví mě, poněvadž mám oči otevřené. Schválně jsem prchal ve směru jejich cesty. Druhý den přešli tenhle most, zaslechl jsem nad sebou jejich kroky. Teď již musí být daleko, jsem před nimi jist.

Natáhne se a usne. Hudba. Násep zprůsvitní a zjeví se bohové.

WANG *si pažít zakryje tvář, jako by ho chtěl někdo udeřit* · Nic neříkejte, vím vše! Nenašel jsem nikoho, kdo by vás chtěl přijmout, ani jediný dům! Teď to víte! Teď pokračujte v cestě.

II. BŮH · Ne, našel jsi někoho. Přišel, když jsi byl pryč. Přijal nás na noc, ochránil náš spánek a ráno, když jsme jej opouštěli, posvětil nám. Řekl jsi o něm, že je to dobrý člověk, a on jím vskutku byl.

WANG · Byla to tedy Šen Te, která vás přijala?

III. BŮH · Ovšem.

WANG · A já malověrný utekl! Jen proto, že jsem si myslel: nemůže přijít.

BOHOVÉ · Ó, ty slabý, dobrý, ale slabý člověče!

Kde je bída, myslíš, není dobro žádné!

Kde je nebezpečí, myslíš, není odvaha!

Ó slabosti, nenecháš na nikom dobrý vlásek!

Ukvapenosti! Ó lehkovážné zoufalství!

WANG · Stydím se velmi, osvícení!

I. BŮH · Prodavači vody, udělej nám teď láskavost. Vrať se rychle do hlavního města a poohlédni se tam po dobrém Šen Te, abys nám mohl o ní podat zprávu. Vede se jí nyní dobře. Dostala prý

peníze na malý krámeček, takže se může podle libosti oddávat tomu, k čemu ji nutí její dobrotivé srdce. Projev zájem o její dobrotivost, neboť nikdo nemůže nadlouho zůstat dobrotivý, když na něm dobrotivost nikdo nechce. My však poputujeme dále, abychom hledali a našli lidi další, jež by se podobali našemu dobrému člověku ze S'-čchuanu. Nechtě konečně ustanou řeči, že dobří lidé na naší zemi už nejsou s to žít.

Bohové zmizí.

2. Krámeček s kuřivem

Všude spící lidé. Lampa dosud hoří. Někdo zaklepe.

ŽENA *se ospale zvedne* · Šen Te! Někdo klepe! Kdepak je?

SYNOVEC · Šla asi pro snídani. Pan bratranec ji zaplatí!

Žena se zasměje a odsátrá se ke dveřím. Vstoupí mladý pán, za ním truhlář.

MLADÝ PÁN · Jsem bratranec.

ŽENA *jako by ji někdo udeřil do hlavy* · Kdože jste?

MLADÝ PÁN · Jmenuji se Šuej Ta.

HOSTĚ *se navzájem buďt* · Bratranec! — Ale vždyt to byl žert, vždyt vůbec žádného bratrance nemá! — A tady je někdo, kdo tvrdí, že jejím bratrance je! — To je neuvěřitelné, tak brzy zrána!

SYNOVEC · Jestli jste hostitelčiným bratrance, pane, tak nám co nejrychleji obstarajte něco k snídani!

ŠUEJ TA · *zhasť lampu*. První zákazníci tady budou co nevidět, oblékněte se, prosím, ale hbitě, abych mohl otevřít svůj krám.

MUŽ · Váš krám? Já myslel, že je to krám naší přítelkyně Šen Te? *Šuej Ta vrtí hlavou*. Cože, ten krámeček jí vůbec nepatří?

ŠVAGROVÁ · Napálila nás tedy? Kde vůbec vězí?

ŠUEJ TA · Má práci. Vzkazuje vám, že teď, když tu jsem já, už pro vás nemůže nic udělat.

ŽENA *zdrvena* · A my mysleli, že je to hodný člověk!

SYNOVEC · Nevěřte mu! Poohlédněte se po ní!

MUŽ · Ano, to uděláme. *Organizuje.* Ty a ty a ty a ty, půjdete ji všude hledat. My tady s dědou zůstaneme, abychom hájili pevnost. Hoch může zatím obstarat něco k jídlu. *Chlapci.* Vidíš tamhle na rohu to pekařství? Příkrad se tam a nacpi si bundu.

ŠVAGROVÁ · Přines také nějaké ty světlé koláčky!

MUŽ · Dej si ale pozor, aby tě pekař nechytil. A vyhni se strážníkovi!

Chlapec kývne a odejde. Ostatní se doobléknou.

ŠUEJ TA · Co když krádež koláčků poškodí dobrou pověst krámku, který vám poskytl přístřeší?

SYNOVEC · Nevšímejte si ho, však co nevidět Šen Te najdeme. Ukáže mu, kde tesař nechal díru.

Synovec, bratr, švagrová a neteř odcházejí.

ŠVAGROVÁ *při odchodu* · Schovejte nám něco od snídaně!

ŠUEJ TA *klidně* · Nenajdete ji. Má sestřenice ovšem lituje, že vám nemůže poskytnout pohostinství na neomezenou dobu. Je vás však na neštěstí příliš mnoho! Toto zde je krámeček s kuřivem a slečna Šen Te z něho žije.

MUŽ · Naše Šen Te by taková slova ani nepřenesla přes rty.

ŠUEJ TA · Máte možná pravdu. *Truhláři.* Celé neštěstí pochází z toho, že bída v tomhle městě je příliš velká, aby ji jednotlivec mohl odstranit. Po téhle strán-

ce se, žel, nezměnilo nic za oněch jednáct století, co kdosi stvořil čtyřverší:

Na otázku, co udělat, aby se pomohlo mrznoucím lidem v městě, odpovéděl guvernér:

Utkat deset tisíc stop dlouhou deku, která by všechna předměstí prostě přikryla.

Pouští se do uklízení krámku.

TRUHLÁŘ · Vidím, že máte snahu uvést věci vaší sestřenice do pořádku. Je třeba zaplatit menší dluh za police, dluh, který byl před svědky uznán. Sto dolarů ve stříbře.

ŠUEJ TA *vytáhne z kapsy účet, nikoli nevládně* · Nemyslete, že sto dolarů je trochu mnoho?

TRUHLÁŘ · Ne. Nemohu vám nic slevit. Musím živit ženu a děti.

ŠUEJ TA *tvrdě* · Kolik dětí?

TRUHLÁŘ · Čtyři.

ŠUEJ TA · Nabízím vám tedy dvacet dolarů. *Muž se zasměje.*

TRUHLÁŘ · Zbláznil jste se? Ty police jsou z ořešiny!

ŠUEJ TA · Tak si je odnese.

TRUHLÁŘ · Co to má znamenat?

ŠUEJ TA · Jsou mi moc drahé. Žádám vás, abyste si ty ořechové police odnesl.

ŽENA · Takhle na něho! *Směje se rovněž.*

TRUHLÁŘ *nejistě* · Žádám, aby byla zavolána slečna Šen Te. Je podle všeho slušnější než vy.

ŠUEJ TA · Jistě. Proto je na mizině.

TRUHLÁŘ *uchopí rezolutně jednu z poliček a odnese ji ke dveřím* · Vyrovnejte si kuřivo na podlaze! Mně to může být jedno.

ŠUEJ TA *muži* · Pomozte mu!

MUŽ *uchopí rovněž polici a odnese ji s úšklebkem ke dveřím* · Tak tedy ven s poličkami!

TRUHLÁŘ · Ty pse! A moje rodina má pojit hlady?

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Knihovna KDS

Arna Nováková I

602 00 000 000

ŠUEJ TA · Nabízím vám znovu dvacet dolarů, poněvadž se mi nechce skladovat kuřivo na podlaze.

TRUHLÁŘ · Sto!

Šuej Ta vyhlíží lhostejně z okna. Muž se chystá policičku vynést.

TRUHLÁŘ · Aspoň ji, ty idiote, nerozbij o dveře! *Zoufale.* Vždyť jsou udělány na míru! Jdou do téhle díry a nikam jinam. Zkazil jsem prkna, pane!

ŠUEJ TA · Právě. Proto vám také nabízím jen dvacet dolarů. Že jste prkna zkazil. *Žena zapiští rozkoší.*

TRUHLÁŘ *náhle unaveným hlasem* · Na tohle už nevím, co bych vám řekl. Nechte si police a dejte mi za ně, kolik chcete.

ŠUEJ TA · Dvacet dolarů.

Položí na stůl dvě velké mince. Truhlář je vezme.

MUŽ *nese police zpět* · Za hromadu zkažených prken je to peněz až dost.

TRUHLÁŘ · Ba, peněz dost, ale jediné na to, abys je vzteky prolil hrdlem. *Odejde.*

MUŽ · Tenhle by tedy byl venku!

ŽENA *kteřá smíchy plakala, si osuší slzy.* „Jsou z ořešiny!“ — „Odneste si je!“ — „Sto dolarů! Mám čtyři děti!“ — „Zaplatím vám tedy dvacet!“ — „Vždyť jsem zkazil prkna!“ — „Právě. Dvacet dolarů!“ — *Takhle se musí s lidmi jednat!*

ŠUEJ TA · Ano. *Vážně.* Rychle zmizte.

MUŽ · My?

ŠUEJ TA · Ano, vy. Jste zloději a příživníci. Jestli zmizíte rychle a nebudete ztrácet čas odmlouváním, tak se ještě můžete spasit.

MUŽ · Bude nejlépe, když mu ani neodpovíme. Jen žádný křik na lačný žaludek. Rád bych věděl, kde zůstal ten kluk?

ŠUEJ TA · Ba, kde zůstal ten kluk? Řekl jsem vám prve, že ho s kradenými koláči nechci v krámku vidět. *Náhle vzkřikne.* Ještě

jednou: zmizte! *Zůstávají sedět.* Šuej Ta zase zcela klidně. No, jak myslíte. *Jde ke dveřím a hluboce se ukloní. Ve dveřích se objeví strážník.* Jestli se nemýlím, tak mám před sebou úředníka, který pečuje o tuto čtvrt?

STRÁŽNÍK · Tak jest, pane...

ŠUEJ TA · Šuej Ta. *Usměje se na sebe.* Pěkné počasí dnes, že?

STRÁŽNÍK · Snad trochu horko.

MUŽ *tiše ke své ženě* · Jestli bude takhle žvanit celou dobu, než se kluk vrátí, jsme v loji. *Snaží se dát tajně Šuej Tovi znamení.*

ŠUEJ TA *aniž si ho všimne* · Je rozdíl, jestli se počasí posuzuje z chladné místnosti anebo z prašné ulice.

STRÁŽNÍK · Velký rozdíl.

ŽENA *muži* · Jen klid! Chlapec se nevrátí, když uvidí strážníka stát ve dveřích.

ŠUEJ TA · Proč nejdete dál? Tady je opravdu příjemněji. Otevřeli jsme se sestřenicí krámk. Dovolte mi ujištění, že nám velmi záleží na tom, abychom byli s úřadem zadobře.

STRÁŽNÍK *vstoupí* · Jste velmi laskav, pane Šuej Ta. Ba, tady je opravdu příjemněji.

MUŽ *tiše* · Zve jej schválně dál, aby ho kluk neviděl.

ŠUEJ TA · Hosté! Vzdálení příbuzní moji sestřenice, jak mi bylo řečeno. Chystají se na cestu. *Všichni se uklánějí.* Právě jsme se loučili.

MUŽ *chraptivým hlasem* · Ano, tak půjdeme.

ŠUEJ TA · Vyřídím sestřenicí, že jí za nocleh děkujete, že jste však neměli tolik času, abyste počkali, až se vrátí.

Z ulice hluk a volání: „Chyťte zloděje!“

STRÁŽNÍK · Co to?

Ve dveřích se zastaví hoch. Z bundy mu padají placky a koláčky. Žena mu zoufale naznačuje, aby zmizel. Hoch se obrátí a chce utéci.

STRÁŽNÍK · Stůj! *Chyťne ho.*

Odkud máš ty koláče?

CHLAPEČ · Tamhle od pekaře.

STRÁŽNÍK · Ach tak, tys je ukradl?

ŽENA · O ničem jsme nevěděli. Hoch to udělal na svou pěst. Ničema!

STRÁŽNÍK · Pane Šuej Ta, můžete mi k tomu něco říct? *Šuej Ta mlčí.* Ach tak. Půjdete se mnou na strážnici, všichni.

ŠUEJ TA · Jsem nanejvýš pobouřen, že se něco takového stalo v mém krámě.

ŽENA · Viděl, jak hoch odchází!

ŠUEJ TA · Mohu vás ujistit, pane strážníku, že bych vás byl sotva pozval dále, kdybych byl chtěl krádež krýt.

STRÁŽNÍK · To je pravda. Proto asi také chápete, pane Šuej Ta, že je mou povinností, abych tyhle lidi odvedl. *Šuej Ta se ukloní.* Tak hybaj! *Vyžene je.*

DĚDEČEK *pokojně ve dveřích* · Dobrý den. *Všichni až na Šuej Ta odcházejt. Šuej Ta pokračuje v uklidu. Vstoupí majitelka domu.*

MAJITELKA DOMU · Tak vy jste tedy ten pan bratranec! Co to má znamenat, že policie odvádí lidi z mého domu? Jak vaši sestřenici mohlo napadnout otevřít tady útulek? To má člověk z toho, když vezme do domu někoho, kdo ještě včera žil v díře a zebрал na pekaři z rohu jahelné placky! Jak vidíte, vím o ní vše.

ŠUEJ TA · To vidím. Vykládali vám o mé sestřenici nepěkné věci. Nařkli ji z toho, že mívala hlad! Je notoricky známo, že žila v chudobě. Její pověst je co nejhorší: vždyt se jí vedlo bídne!

MAJITELKA DOMU · Byla prachobyčejná...

ŠUEJ TA · Chuděrka, jen ven s tím drsným slovem!

MAJITELKA DOMU · Ach, prosím vás, jen žádné citlivůstkářství! Mluvím o tom, jak žila, a ne o tom, z čeho. Nepochybují, že původ jejích příjmů byl všelijaký. Jak by se byla jinak zmohla na tenhle ob-

chod? Pár postarších pánů se jistě přičinilo. Kdopak by někomu z ničeho nic věnoval krám? Pane, toto je úctyhodný dům! A aby bylo jasno: Lidé, kteří tu platí nájem, si nepřejí bydlet s takovou osobou pod jednou střechou. *Zámka.* Nejsm žádná necita, ale na to musím brát ohled.

ŠUEJ TA *chladně* · Paní Mi C', mám práci. Řekněte mi prostě, co nás bydlení v tomto úctyhodném domě bude stát.

MAJITELKA DOMU · Jste náramně chladnokrevný, jen co je pravda.

ŠUEJ TA *vytáhne z pultu nájemní smlouvu* · Nájem je vysoký. Jak ze smlouvy zjišťují, je splatný měsíčně.

MAJITELKA DOMU *rychle* · Pro lidi jako vaše sestřenice to ovšem neplatí.

ŠUEJ TA · Co to má znamenat?

MAJITELKA DOMU · To znamená, že lidi jako vaše sestřenice musí zaplatit dvě stě dolarů činže na půl roku předem.

ŠUEJ TA · To je vyděračství! Kde to mám sebrat? S velkým obratem se tady nedá počítat. Spoléhám jedině na šičky pytlů z cementárny, ty prý hodně kouří. Práce je velmi vyčerpává. Vydělávají však málo.

MAJITELKA DOMU · To jste si měl uvážit předem.

ŠUEJ TA · Paní Mi C', nebudte krutá! Je pravda, má sestřenice se dopustila neodpustitelné chyby tím, že poskytla přístřeší nešťastníkům. Ale může se polepšit, postarám se, aby se polepšila. Vy ale uvažte: Mohla byste najít lepšího nájemníka než někoho, kdo ví, co znamená být na dně, poněvadž to zakusil na vlastní kůži? Bude pracovat do úmoru, aby vám mohla včas splatit činži, podnikne pro to cokoli, obětuje nebo prodá vše, co má, nezalekne se ničeho a bude přitom jak myška, ve

všem se vám podvolí, jen aby se nemusela vrátit tam, odkud přišla. Takového nájemníka zlatem nevyvážíte.

MAJITELKA DOMU · Dvě stě dolarů předem, nebo se vrátí na ulici, odkud přišla.
Vstoupí strážník.

STRÁŽNÍK · Nedejte se rušit, pane Šuej Ta.
MAJITELKA DOMU · Policie má na tomto krámku opravdu neobvyčejný zájem.

STRÁŽNÍK · Paní Mi C', doufám, že to na vás neudělalo špatný dojem. Pan Šuej Ta nám prokázal službu a já přicházím jediné proto, abych mu jménem policie poděkoval.

MAJITELKA DOMU · Dobře, do toho mi nic není. Doufám, pane Šuej Ta, že můj návrh bude vaši sestřenici vyhovovat. Žiji ráda se svými nájemníky ve shodě. Dobrý den, pánové. *Vzdálí se.*

ŠUEJ TA · Dobrý den, paní Mi C'.

STRÁŽNÍK · Máte s paní Mi C' potíže?

ŠUEJ TA · Žádá, aby se nájem zaplatil předem, poněvadž se jí sestřenice nezdá dost úctyhodná.

STRÁŽNÍK · A vy na něj nemáte? *Šuej Ta mlčí.* Pro někoho takového, jako jste vy, přece nemůže být těžké získat úvěr, pane Šuej Ta?

ŠUEJ TA · Možná. Ale jak má nalézt úvěr někdo takový jako Šen Te?

STRÁŽNÍK · Copak tady nezůstanete?

ŠUEJ TA · Ne. A nemohu se ani vrátit. Zastavil jsem se u ní jen cestou, abych jí podal pomocnou ruku, abych od ní odvrátil to nejhorší. Brzy zase bude odkázána na sebe. A já se pln starostí ptám, co bude pak.

STRÁŽNÍK · Pane Šuej Ta, je mi líto, že máte starosti s nájemným. Musím se vám přiznat, že jsme se zprvu dívali na tento krámk se smíšenými pocity, ale vaše rozhodné vystoupení před chvílí nám

ukázalo, co jste zač. My lidé od úřadu poznáme brzo, v kom lze vidět oporu pořádku.

ŠUEJ TA *hořce* · Pane, abych zachránil tento krámk, který sestřenice pokládá za dar bohů, jsem připraven jít až na samou mez toho, co zákon připouští. Ale tvrdost a zchtralost platí jen na ty dole, neboť hranice jsou vytyčeny šikovně. Vede se mi jako muži, který vyzrál na krysy, ale pak si nevěděl rady s řekou! *Po malé přestávce.* Kouříte?

STRÁŽNÍK *zastrčí dvě cigarety* · My z revíru bychom vás ztratili jen velmi neradi, pane Šuej Ta. Ale musíte paní Mi C' pochopit. Nebudeme si přece nic předstírat: Šen Te žila z toho, že se prodávala mužům. Můžete mi namítnout: Co měla dělat? Z čeho na příklad měla zaplatit činži? To ale na celé věci nic nemění: nebylo to nic úctyhodného. Proč? Za prvé: Láska se neprodává, jinak je to láska prodejná. Za druhé: Úctyhodné je to tehdy, když se to nedělá s někým, kdo za to platí, nýbrž s někým, koho máme rádi. Za třetí: Nedělá se to za hrst rýže, ale z lásky. Dobře, řeknete vy na to. Co je však platna všechna moudrost, když už je mléko jednou rozlité? Co si má počít? Musí sehnat peníze na půlroční činži. Pane Šuej Ta, přiznám se vám, že nevím. *Usilovně přemýšlí.* Pane Šuej Ta, teď mě ale přece jen něco napadá! Proč jí prostě nenajdete muže?

Vstoupí pomenší stará žena.

STAŘENA · Nějakou dobrou lacinou cigaretu pro mého muže. Zítřka tomu totiž bude čtyřicet let, co jsme svoji, a tak to chceme trochu oslavit.

ŠUEJ TA *zdvořile* · Čtyřicet let! Ještě stále to slavíte?

STAŘENA · Pokud nám to poměry dovolí!

Máme naproti ten krámeček s koberci. Doufám, že budeme dobrými sousedy; bylo by to aspoň žádoucí, doby jsou zlé. ŠUEJ TA *ji předkládá různé bedničky*. Obávám se, že je to velmi stará pravda.

STRÁŽNÍK · Pane Šuej Ta, je třeba kapitálu. Navrhuji proto sňatek.

ŠUEJ TA *se omlouvá stařeně*. Dal jsem se svést k tomu, abych pana strážníka obtěžoval svými soukromými starostmi.

STRÁŽNÍK · Není na půlroční nájem. Dobře, tak trochu peněz vyženíme.

ŠUEJ TA · To nebude tak snadné.

STRÁŽNÍK · Proč? Šen Te je dobrá partie. Má malý, vzkvétající krámeček. *Stařeně*. Co o tom soudíte vy?

STAŘENA *váhavě*. Ano...

STRÁŽNÍK · Inzerát do novin.

STAŘENA *zdrželivě*. Kdyby slečna souhlasila...

STRÁŽNÍK · Proč by byla proti? Složím vám to. Něco za něco. Nemyslete si, že my od úřadu nemáme pro tvrdý boj drobného obchodníka pochopení. Vy nám jdete na ruku a my vám za to složíme sňatkový inzerát! Hahaha!

Vytáhne horlivě notes, navlhčí inkoustovou tužičku a pustí se do psaní.

ŠUEJ TA *pomalou*. To není špatný nápad.

STRÁŽNÍK · Který... řádný... muž s menším kapitálem... i vdovec... by se chtěl přiženit... do vzkvétajícího obchodu kuřivem? — A pak ještě dodáme: Jsem pěkného, sympatického zjevu. — Co vy na to? —

ŠUEJ TA · Jestli se vám to nezdá moc přehnané.

STAŘENA *laskavě*. Vůbec ne. Já ji viděla.

Strážník vytrhne list z notesu a dá jej Šuej Taovi.

ŠUEJ TA · S hrůzou poznávám, kolik štěstí je zapotřebí, aby se člověk nedostal pod kola! Co přátel! *Strážníkovi*. Přes všechnu

rozhodnost jsem na příklad byl s rozumem v koncích, když šlo o nájem za krámeček. A teď jste přišel vy a dobrou radou jste mi pomohl. Opravdu, zdá se mi, že tohle je východisko.

3. Večer v městském sadě

Mladý muž v roztrhaných šatech sleduje očima letadlo, které zřejmě míří vysokým obloukem přes park. Vytáhne z kapsy provaz a rozhlíží se, cosi hledaje. Když vykročí k velké vrbě, přicházejí proti němu dvě prostitutky. Jedna je již stará, druhá je neteř z oné osmičlenné rodiny.

MLADÁ PROSTITUTKA · Dobrý večer, mladý pane. Svezeš se, drahoušku?

SUN · Proč ne, dámy, jestli mi koupíte něco k jídlu.

STARÁ PROSTITUTKA · Asi ti přeskočilo! *K mladší*. Pojď. Ztrácíme s ním jenom čas. Vždyt to je ten nezaměstnaný letec.

MLADÁ · V parku ale už nikdo nebude, každou chvíli může začít pršet.

STARÁ · Co kdyby přece jen?

Jdou dále. Sun se rozhlédne, vytáhne provaz a hodí jej kolem vrbové větve. Obě prostitutky, které se rychle vracejí, ho však vyruší. Nevidí jej.

MLADÁ · Z toho bude líjak.

Po cestě přichází Šen Te.

STARÁ · Koukej, tady jde ta stvůra, co přivedla tebe a tvou rodinu do neštěstí!

MLADÁ · Ta to nezavinila. To její bratranec. Ona nás přece přijala a pak se nám dokonce nabídla, že koláče zaplatí. Proti ní nic nemám.

STARÁ · Ale já ano! *Nahlas*. Ach, tady je ta naše prachatá sestřička! Má krám, ale nám bude fušovat do řemesla.

ŠEN TE · Jen mě nesežer! Jdu do čajovny u rybníka.

MLADÁ · Je pravda, že si máš vzít vdovce s třemi dětmi?

ŠEN TE · Ano, mám tam s ním schůzku.

SUN *netrpělivě* · Klidte se konečně odtud, děvky! Copak člověk nenajde klid ani tady?

STARÁ · Drž hubu!

Obě prostitutky odejdou.

SUN *volá za nimi* · Mrchožrouti! *Obecenstvu.* I na tomhle odlehlém místě loví neúnavně oběti, i v křoví, i za deště hledají zoufale kupce.

ŠEN TE *vztekle* · Co jim nadáváte? *Spatří provaz.* Och.

SUN · Co čumíš?

ŠEN TE · Nač ten provaz?

SUN · Pokračuj v cestě, sestro, pokračuj v cestě! Nemám peníze, nemám nic, ani měďák. A kdybych měl, nekoupil bych si tebe, ale spíše pohárek vody.

Začne přšet.

ŠEN TE · Nač ten provaz? To nesmíte!

SUN · Co je ti po tom? Zmiz odtud!

ŠEN TE · Prší.

SUN · Ať tě ani nenapadne schovat se pod tenhle strom.

ŠEN TE *zůstane nehnutě stát v dešti* · Ne.

SUN · Sestro, zanech pokusů, nejsou ti nic platné. Se mnou si na své nepřijdeš. Jsi mi také moc ošklivá. Máš křivé nohy.

ŠEN TE · To není pravda.

SUN · Jen mi je neukazuj! A pojď už, k čertu, pod strom, když prší!

Šen Te míří pomalu ke stromu a sedne si pod něj.

ŠEN TE · Proč to chcete udělat?

SUN · Chceš to vědět? Povím ti to tedy, abych se tě zbavil. *Zámka.* Víš, co je to letec?

ŠEN TE · Ano, v jedné čajovně jsem viděla letce.

SUN · Ne, žádné jsi neviděla. Viděla jsi možná pár fanfaronů v kožených kuklách, chlápky, kteří pro motor nemají sluch ani cit.

Ti se dostanou na mašinu jen proto, že mají na podmazání správce hangáru. Řekni některému: Spusť tu svou bednu ze dvou tisíc stop skrz mraky, a pak ji pohybem páky vyber, tak ti řekne: To nemám ve smlouvě. Kdo nelítá tak, že dosedne s bednou na zem měkce jako na vlastní zadek, není žádný letec, nýbrž hlupák. Já ale letec jsem. A přesto jsem ohromný hlupák. Přečetl jsem sice ve škole v Pekingy všechny knihy o létání, ale v jedné jsem stránku přeskočil, a na té stálo, že letců už není třeba. A tak jsem se stal letcem bez letadla, poštovním letcem bez pošty. Co to však znamená, tomu ty nemůžeš rozumět.

ŠEN TE · Myslím, že tomu přece jen rozumím.

SUN · Ne. Když říkám, že tomu nemůžeš rozumět, tak tomu nemůžeš rozumět.

ŠEN TE *zpola se smíchem, zpola s pláčem* · Když jsme byli děti, měli jsme jeřába s chromým křídlem. Byl k nám hodný a pro žádný zert se na nás nezlobil. Chodil za námi a křičel, že mu moc utkáme. Ale na podzim a na jaře, když přes vesnici táhla velká hejna, po každé zneklidněl, a já mu dobře rozuměla.

SUN · Nebreč.

ŠEN TE · Nebudu.

SUN · Škodí to pleti.

ŠEN TE · Už přestanu.

Utře si rukávem slzy. Opřen o strom, sáhne jí Sun na tvář, aniž se k ní obrátí.

SUN · Ani obličej si neumíš pořádně utřít. *Utře jí jej kapesníkem. Zámka.* Když už jsi tu musela zůstat sedět, abych se neoběsil, tak aspoň nebuď jak němá.

ŠEN TE · Nevím, co bych povídala.

SUN · Proč jsi mě vlastně chtěla uříznout z větve, sestro?

ŠEN TE · Polekala jsem se. Chtěl jste to jistě

udělat jen proto, že je tak pošmourný večer.

Obecenstvu.

V naší zemi
neměly by být pošmourné večery
ani vysoké mosty nad řekou
a také ne hodina před jitem
a celý ten dlouhý zimní čas — je to
nebezpečné.

Neboť tváří v tvář bídě
stačí jen maličko
a lidé odvrhnou
nesnesitelný život.

SUN · Vypravuj něco o sobě.

ŠEN TE · A co? Mám malý krámeček.

SUN *s výsměchem* · Ach tak, ty nechodíš na freje,
ty máš krámeček!

ŠEN TE *pevně* · Mám krám, ale předtím jsem
chodila na ulici.

SUN · A ten krám byl asi dar bohů?

ŠEN TE · Ano.

SUN · Jednoho večera prostě stanuli před tebou
a řekli: Tady máš peníze.

ŠEN TE *se tiše směje* · Jednoho rána.

SUN · Moc zábavná zrovna nejsi.

ŠEN TE *po přestávce* · Umím hrát na citeru, tak
trochu, a umím napodobovat lidi. *Napodobuje
hlubokým hlasem důstojného muže.* „No
ne, musel jsem si zapomenout peněženku!“
Ale pak jsem dostala ten krámeček a
první bylo, že jsem komusi darovala cite-
ru. Řekla jsem si: A kdybys i byla úplně
nemehlo, teď ti to nemůže vadit.

Teď jsem bohatá, řekla jsem si.
Sama si chodím a sama i spím.
Celý rok, řekla jsem si,
nebudu nic dělat s mužskými.

SUN · Ale teď si jednoho chceš vzít? Toho v ča-

jovně u rybníka. *Šen Te mlčí.* Co ty vlastně
víš o lásce?

ŠEN TE · Všecko.

SUN · Nic, sestro. Nebo to snad bylo příjemné?

ŠEN TE · Ne.

SUN *ji přejeje dlaní po tváři, aniž se k ní otočí* ·
A tohle je příjemné?

ŠEN TE · Ano.

SUN · Skromná bys byla. V jakém to jen žijeme
městě!

ŠEN TE · Nemáte přítele?

SUN · Mám jich spoustu, ale žádného, kdo by
chtěl slyšet, že jsem ještě stále bez místa.
Tváří se, jako by slyšeli kohosi naříkat, že
je v moři dosud voda. A ty snad přítele
máš?

ŠEN TE *otálí* · Bratrance.

SUN · Tak jen se před ním měj na pozoru.

ŠEN TE · Byl tu jen jedinkrát. Teď odešel a už
nikdy nepříjde. Ale proč je vaše řeč tak
prostá každé naděje? Říká se: Mluvit bez
naděje, znamená mluvit nelaskavě.

SUN · Jen pokračuj! Hlas je přece jen hlas.

ŠEN TE *horlivě* · Jsou ještě laskaví lidé, i když je
bída veliká. Když jsem byla malá, upadla
jsem s nákladem klestí. Jakýsi stařík mě
zvedl a dal mi dokonce keš. Často jsem na
to vzpomínala. Hlavně ti, kteří sami ne-
mají jídla sdostatek, ochotně se s tebou
rozdělí. Lidé asi prostě rádi ukazují, co
dovedou, a čím by to mohli dokázat lépe
než tím, že jsou laskaví? Zloba je jen
jednou z nezpůsobností. Když někdo za-
zpívá písničku anebo postaví stroj nebo
vysází rýži, tak je to vlastně laskavost.
I vy jste laskavý.

SUN · Zdá se, že nemáš zvlášť vysoké poža-
davky.

ŠEN TE · Ne. A teď jsem ucítila kapku.

SUN · Kde?

ŠEN TE · Mezi očima.

SUN · Spíše u pravého oka nebo u levého?

ŠEN TE · Spíše u levého.

SUN · Dobře. *Po chvíli ospale.* A s muži už jsi skoncovala?

ŠEN TE *s úsměvem.* · Ale křivé nohy nemám.

SUN · Možná, že nemáš.

ŠEN TE · Určitě nemám.

SUN *se opře unaveně o strom.* · Poněvadž však jsem po dva dni nejedl ani nepil, nemohl bych tě pomilovat, sestro, i kdybych chtěl.

ŠEN TE · Je hezky v dešti.

Přichází prodavač vody Wang. Zpívá

PÍSEŇ PRODAVAČE VODY ZA DEŠTĚ

Vodu prodávat mám — v louži!
Začalo teď pršet náhle
a já jsem se tolik ploužil
pro ten doušek pro vyprahlé.
A teď volám: Čerstvá voda!
Čas bídý nastal!
Kde člověk je, který
by platil a chlastal?
Čerstvá voda, psi bídní!

Ucpána buď nebes díra!
Tuhle k ránu zdálo se mi,
že déšť dlouho mýjel zemi.
Kapka byla moje míra!
Ó, jak řvali: Dejte pít nám!
Kdo chtěl po mně trošku vody,
tomu prozkoumal jsem ledví,
jestli se mi vůbec hodí.
Zhyň žízni, pse bídný!

Se smíchem.

To se vám to, skrčci, chlastá,
na zádech — té blaženosti!
Na nebi je vemen na sta
a vše zdarma je k mé zlosti.
A já volám: Čerstvá voda!
Čas bídý nastal!
Kde člověk je, který

by platil a chlastal?
Čerstvá voda, psi bídní!

Déšť ustal. Šen Te spatří Wanga a běží k němu.

ŠEN TE · Ach, Wangu, jsi zase zpátky? Máš u mne uložena nosítka.

WANG · Děkuji ti pěkně za uschování! Jak se ti vede, Šen Te?

ŠEN TE · Dobře. Poznala jsem velmi moudrého a smělého člověka. A chtěla bych ti odkoupit pohárek vody.

WANG · Nastav ústa nebi a budeš mít vody, kolik budeš chtít. Tamhle s té vrby stále ještě kape.

ŠEN TE · Já bych však chtěla tvou vodu, Wangu.

Přinášíš ji sem z dálky,
zcela tě znavila
a stěží ji prodáš, protože dnes prší.
Potřebuji ji tam pro toho pána.
Ten pán je letec. A letec
je smělejší než jiní lidé. Ve společnosti
oblaků,
navzdory mocným bouřím,
letí oblohou a nese
přátelům v dálné zemi
od přátel poštu.

Zaplatt a běží s pohárkem k Sunovi.

ŠEN TE *volá se smíchem na Wanga.* · Usnul. Přemohla ho beznaděj, déšť a snad i já.

Mezihra

Kanálová roura, v níž Wang nocuje. Prodavač vody spí. Hudba. Kanálová roura zprůsvitní a snícťmu se zjeví bohové.

WANG *rozzářen* · Viděl jsem ji, osvicení! Zůstala, čím byla!

I. BŮH · To nás těší.

WANG · Miluje! Ukázala mi svého přítele. Vede se jí opravdu dobře.

I. BŮH · To rádi slyšíme. Doufejme, že jí to posílí na cestě za dobrem.

WANG · Zaručeně! Nevynechává jedinou možnost, aby konala dobré skutky.

I. BŮH · Jaké dobré skutky? Vypravuj nám o tom, milý Wangu!

WANG · Má pro každého laskavé slovo.

I. BŮH *horlivě* · Tak. A co dál?

WANG · Zřídkakdy opouští někdo její krám bez tabáku jen proto, že třebas nemá peníze.

I. BŮH · To nezní špatně. A co dál?

WANG · Poskytla osmičlenné rodině u sebe přístřeší.

I. BŮH *pln triumfu druhému bohu* · Osmičlenné! A to možná ještě není všechno?

WANG · Odkoupila mi pohárek vody, ač přšelo.

I. BŮH · Jsou to ovšem všechno maličkosti, to se rozumí.

WANG · Ale jdou do peněz. Takový krámeček mnoho nevynechá.

I. BŮH · To jistě ne! Ale obezřelý zahradník dokáže i s nepatrným kouskem půdy zázraky.

WANG · Ty věru koná! Každé ráno rozdává rýži, a ta spolkně zaručeně více než polovinu výdělků, to mi věřte!

I. BŮH *poněkud rozčarován* · Vždyť nic neříkám. Pro začátek jsem docela spokojený.

WANG · Uvažte, že časy nejsou zrovna nejlepší! Jednou musila přivolat na pomoc bratrance, poněvadž se s krámem dostala do obtíží.

Jen našla místo chráněné před větrem, hned se zimní oblohy se slétla hejna rozcuchaného ptactva, drala se dál a hladová liška prokousla

tenkou stěnu a jednohý vlk převrhl misku s jídlem.

Zkrátka, nedokázala už sama všechny ty složité otázky řešit. Ale všichni jsou zajedno v tom — že je dobré děvče. Všude se jí už říká Anděl předměstí. Tolik dobrá z jejího krámků vzešlo. Ať si truhlář Lin Tuo říká co chce!

I. BŮH · Co to má znamenat? Copak o ní truhlář Lin Tuo mluví špatně?

WANG · Ach, říká jen, že za policičky v krámě nedostal, co mu náleželo.

II. BŮH · Co to říkáš? Truhlář nedostal, co mu náleželo? V krámě Šen Te? Jak to mohla připustit?

WANG · Snad neměla dost peněz.

II. BŮH · To je úplně jedno. Co je člověk dlužen, má zaplatit. Musíme se vystříhat i jen zdání, že jsme se nezachovali slušně. Nestačí plnit literu přikázání, musíme se také řídit jejich duchem.

WANG · Udělal to však jen bratranec, osvicení, ne ona sama.

II. BŮH · Pak tento bratranec již nepřekročí její práh!

WANG *sklesle* · Chápu, osvicení! Na obranu Šen Te mi snad jen ještě dovoluňte uvést, že bratranec má pověst velmi ctihodného obchodníka. I policie si ho váží.

I. BŮH · Nu, vždyť ani toho pana bratrance nechceme zatratit bez slyšení. Doznávám, že obchodům nerozumím; bude snad proto nutno se optat, co je zvykem. Ale nač vůbec tyhle obchody! Je jich třeba? Každý teď jen obchoduje! Obchodovalo snad oněch dobrých sedm králů? Prodával spravedlivý Kung ryby? Nač je třeba obchodů pro počestný a důstojný život?

II. BŮH *velmi rozmrzele* · Rozhodně však se už nesmí nic takového opakovat.

Má se k odchodu. I druzí dva bohové se obrátí.
III. BŮH jako poslední, rozpačitě · Promiň nám ten dnešní strohý tón. Jsme velmi unavení a nevyspalí. Nemáme kde spát! Majetní nám dávají nejlepší doporučení na chudé, ale chudí nemají dost místa.

BOHOVÉ se vzdalují, hubují · Na nejlepšího člověka ze všech to není valné! Nic pronikavého! — Je to málo, pramálo! Pravda, všechno od srdce, ale na nic to nevypadá! Musila by přece při nejmenším...

Není je už slyšet.

WANG volá za nimi ·

Ach, buďte milostiví, osvícení! Nežádejte pro začátek příliš mnoho!

4. Prostranství před krámkem Šen Te

Holtrna, obchod koberci a krámkem Šen Te. Je pondělí. Před krámkem Šen Te čekají dědeček a švagrová — jediná dva, kteří z osmičlenné rodiny zbyli, jakož i nezaměstnaný a paní Šinová.

ŠVAGROVÁ · Včera v noci nebyla doma!

ŠINOVÁ · To je chování k neuvěření! Konečně je ten rabiátský pan bratranec pryč a jí se aspoň občas uráčí dát nám trošek rýže ze svých přebytků, a už zůstává po celé noci pryč a potlouká se bůhví kde!

Z holtrny se ozvou vzrušené hlasy. Wang vyklopýtá, jemu v patách tlustý holič Šu Fu s těžkou kulmou v ruce.

PAN ŠU FU · Já ti dám obtěžovat zákazníky tou zasmrádlou vodou! Tady máš pohárek a klíč se odtud!

Wang sáhne po pohárku, který mu podává pan Šu Fu, a ten ho udeří kulmou do ruky tak, že Wang hlasitě vykřikne.

Tu máš! A vezmi si z toho poučení!

Supt. zpět do holtrny.

NEZAMĚSTNANÝ zvedne pohárek a podá jej Wangovi · Pro tu ránu ho můžeš udat.

WANG · Ruka je v pekle.

NEZA MĚSTNANÝ · Něco se v ní zlomilo?

WANG · Už s ní nepohnu.

NEZAMĚSTNANÝ · Posad se a nalij na ni trochu vody!

Wang usedne.

ŠINOVÁ · Moc tě nestojí.

ŠVAGROVÁ · Ani kousek plátna tu ráno v osm neseženeš. Musí na freje! Je to škandál!

ŠINOVÁ chmurně · Zapomněla na nás!

Šen Te přichází ulicí dolů a nese hrnec rýže.

ŠEN TE obecenstvu · Nespatřila jsem dosud nikdy město zrána. V ten čas jsem vždycky ještě ležela, špinavou deku přetaženou přes čelo a plna strachu z probuzení. Dnes jsem vyšla s hochy, kteří roznášejí noviny, s muži, kteří vodou splachují asfalt, a s volskými potahy, které přivázejí z venkova zeleninu. Byl to pěkný kus cesty od Sunovy čtvrti až sem, ale každým krokem mi bylo veseleji. Slýchávala jsem, že člověk milující chodí v oblacích; ale právě to, že chodíš po zemi, po asfaltu, je na tom hezké. Řeknu vám, že zrána, když nebe již růžoví a je dosud čiré, poněvadž je bez prachu, zrána se kupy domů podobají rumišti, v němž se zapalují světla. Řeknu vám, že přicházíte o mnoho, když nemilujete a když nezhlédnete své město ve chvíli, kdy se zvedá z lůžka jako vyspalý starý řemeslník, který si hustí plíce svěžím vzduchem a sáhne po náradí — jak zpívají básníci. *Čekajícím.* Dobré jitro! Tady je rýže! Rozdává ji, pak spatří Wangu. Dobré jitro, Wangu. Jsem dnes lehkomyslná. Na cestě jsem se zhlížela v každé výkladní skříni a teď mám chuť koupit si šálu. *Po krátkém odálení.* Byla bych tak

ráda hezká. *Vkročí rychle do krámu koberci.*
PAN ŠU FU *kteřý zase vstoupil do dveří, k obecn-
stvu.* Jsem ohromen, jak je slečna Šen Te,
ta majitelka krámků odnaproti, dnes hez-
ká. Dosud jsem si jí vůbec nevyšiml. Kou-
kám na ni tři minuty a už jsem do ní, mys-
lím, zamilován. Neuvěřitelně sympatická
osoba! *Wangovi.* Klid se odtud, ničemo!
Vrať se do holírny. Šen Te a velmi stará dvojice
— obchodník koberci a jeho žena, vyjdou z krá-
mu. Šen Te nese šálu, obchodník zrcadlo.

STAŘENA · Je velmi hezká a není drahá, po-
něvadž má dole díрку.

ŠEN TE *se dívá na šálu, kterou si stařena přehodila*
přes ruku. Ta zelená je také hezká.

STAŘENA *s úsměvem.* Ale bohužel není ani
trochu poškozena.

ŠEN TE · Ba, to je škoda. S tím svým krámkem
si moc dovolit nemohu. Příjmy jsou zatím
malé a výdaje značné.

STAŘENA · Hlavně výdaje na dobré skutky.
Jen je nepřehánějte. Z počátku přece zá-
leží na každé misce rýže, nemyslíte?

ŠEN TE *si zkouší děravou šálu.* To musí být. Teď
však jsem lehkomyšlná. Jestlipak mi sluší
ta barva?

STAŘENA · Na to se musíte bezpodmínečně
zeptat nějakého muže.

ŠEN TE *se obrátí k stařkově.* Sluší mi?

STAŘÍK · Zeptejte se radši...

ŠEN TE *velmi zdvořile.* Ne, ptám se vás.

STAŘÍK *rovněž zdvořile.* Šála vám sluší. Ale
noste ji po matné straně.
Šen Te zaplatí.

STAŘENA · Když se nebude líbit, tak si ji
klidně přijďte vyměnit. *Vezme ji stranou.*
Má nějaké peníze?

ŠEN TE *se smíchem.* Kdepak.

STAŘENA · A jak chcete zaplatit půlroční ná-
jem?

ŠEN TE · Půlroční nájem! Úplně jsem naň za-
pomněla.

STAŘENA · To jsem si mohla myslet! A příští
pondělí už je prvního. Chtěla bych si
s vámi o něčem promluvit. Víte, když
jsme vás poznali, tak jsme s mužem tak
trošku pochybovali, jestli inzerát k něče-
mu povede. A řekli jsme si, že vám pomů-
žeme v nouzi. Dali jsme si nějaké peníze
stranou a můžeme vám těch dvě stě dola-
rů půjčit. Jestli chcete, tak nám dejte do
zástavy své zásoby tabáku. Písemně
stvrzovat si samozřejmě nic nemusíme.

ŠEN TE · Chcete skutečně půjčit peníze osobě
tak lehkomyšlné?

STAŘENA · Buďte docela upřímná: Vašemu
panu bratranci, který zaručeně není leh-
komyslný, bychom je možná nepůjčili,
ale vám je půjčíme klidně.

STAŘÍK *přistoupí.* Ujednáno?

ŠEN TE · Prála bych si, pane Dengu, aby bo-
hové byli slyšeli, co právě řekla vaše žena.
Hledají dobré lidi, kteří jsou šťastní. A vy
asi šťastní jste, že mi pomáháte, když jsem
se pro lásku dostala do nesnázi.

Oba staří manželé se na sebe usmějí.

STAŘÍK · Tady jsou ty peníze.

Odevzdají obálku. Šen Te ji přijme a ukloní se.
Také staří manželé se ukloní. Vracejí se do
krámu.

ŠEN TE *pozvedne obálku, Wangovi.* Tady je ná-
jem na půl roku? Není to skoro zázrak?
A co říkáš mé nové šále, Wangu?

WANG · Koupila sis ji kvůli tomu člověku, co
jsem ho viděl v městském parku?
Šen Te kývne.

ŠINOVÁ · Udělala byste možná líp, kdybyste
si prohlédla jeho rozbitou ruku, místo
abyste mu vykládala o svých pochybných
dobrodružstvích!

ŠEN TE *polekaně.* Co máš s rukou?

ŠINOVÁ · Holič mu ji před našima očima
přerazil kulmou.

ŠEN TE *se hrozí své nešťavosti.* A já vůbec nic

nepozorovala! Musíš ihned k lékaři, jinak ti ruka zchromne a nebudeš už nikdy schopen pořádné práce. Je to strašné neštěstí. Rychle, vstaň! Pospěš si!

NEZAMĚSTNANÝ · Ať nechodí k lékaři, ale k soudci! Může na holiči žádat náhradu škody, je bohatý.

WANG · Myslíš, že bych měl naději?

ŠINOVA · Jestli ti ji opravdu přerazil. Ale je přeražená?

WANG · Myslím. Už pěkně otekla. Mohla by z toho koukat doživotní renta?

ŠINOVA · Musil bys ovšem mít svědka.

WANG · Vždyt jste to přece všichni viděli! Vy všichni to můžete dosvědčit.

Rozhlíží se. Nezaměstnaný, dědeček a švagrová sedí u domu a jedí. Nikdo nevzhledne.

ŠEN TE k Šinové · Vždyt jste to sama viděla!

ŠINOVA · S policií nic nechci mít.

ŠEN TE švagrové · Tak vy!

ŠVAGROVA · Já? Já se nedívala.

ŠINOVA · I dívala jste se. Viděla jsem, jak jste se dívala! Jenže holič je mocný pán, proto se bojíte.

ŠEN TE dědečkovi · Jsem přesvědčena, že vy to dosvědčíte.

ŠVAGROVA · Jeho svědectví neuznají. Nemá všech pět pohromadě.

ŠEN TE nezaměstnanému · Dostal by možná doživotní rentu.

NEZAMĚSTNANÝ · Už si mě dvakrát zaplali pro žebrotu. Moje svědectví by mi spíše uškodilo.

ŠEN TE pochybovačně · Copak nikdo z vás nechce dosvědčit, co se opravdu stalo? Za bílého dne mu přerazili ruku, všichni jste se na to dívali a nikdo z vás nechce promluvit? *S hněvem.*

Ó vy nešťastníci!

Váš bratr je obětí násilí — a co vy?

Jste snad slepí?

Postižený strašlivě křičí — a co vy? Násilník kolem obchází hledaje obětí a vy sníte: nás ušetří, neboť my nehme brvou.

Co je to za město, co jsou to za lidi!

V městě, v kterém se spáchá bezpráví, musí vzplát vzpoura,

kde nevzplane vzpoura, tam bude lépe, když ještě před nocí

celé město zahubí požár!

Wangu, když ti nechce svědčit nikdo z těch, co při tom byli, tak ti dosvědčím já, že jsem to viděla.

ŠINOVA · To by bylo křivé svědectví.

WANG · Nevím, jestli to mohu přijmout. Ale snad to přijmout musím. *Pohlédne na ruku s úzkostí.* Myslíte, že je dost tlustá? Jako by se otok už zase ztrácel.

NEZAMĚSTNANÝ jej uklidňuje · Kdepak, to se ti jenom zdá.

WANG · Opravdu? Ano, myslím dokonce, že ještě trochu otéká. Možná, že mi přece jen přerazil kloub. Bude nejlépe, když poběžím rovnou k soudci. *Utíká pryč, oči stále starostlivě upřeny na ruku. Šinová běží do holčrny.*

NEZAMĚSTNANÝ · Běží k holiči, chce si ho naklonit.

ŠVAGROVA · Svět se nedá změnit.

ŠEN TE *malomyslně* · Nechtěla jsem vám vyhubovat, jen jsem se polekala. Ne, chtěla jsem vám vyhubovat. Jděte mi z očí! *Nezaměstnaný, švagrová a dědeček odcházejí nahněvaně a přitom přežvýkují.*

ŠEN TE *obecenstvou* ·

Neodpovídají. Kam je postavíš, zůstanou stát, a když je pošleš pryč, vyklidí místo!

Nic jim nehne. Jen když ucítí jídlo, hned zvednou hlavu.

Přiběhne stará žena. Je to Sunova matka, paní Jangová.

PANÍ JANGOVÁ *udýchaně* · Jste vy slečna Šen Te? Můj syn mi všechno řekl. Jsem Sunova matka, paní Jangová. Představte si, má najednou naději na místo! Dnes ráno, právě před chvílí, došel z Pekingu dopis. Od poštovní letecké služby. Píše mu správce hangárů.

ŠEN TE · Že zase může létat? Ach, paní Jangová!

PANÍ JANGOVÁ · Ale místo stojí strašlivě peněz: pět set dolarů.

ŠEN TE · To je hodně, ale kvůli penězům nesmí taková věc ztroskotat. Mám přece krám.

PANÍ JANGOVÁ · Kdybyste v tom mohla něco podniknout.

ŠEN TE *ji obejmě* · Kéž bych mu mohla pomoci!

PANÍ JANGOVÁ · Dala byste nadanému člověku příležitost.

ŠEN TE · Jak možno bránit někomu, aby se stal užitečným! *Po přestávce.* Jenže: za krámek dostanu příliš málo a tady těch dvě stě dolarů v hotovosti je vypůjčeno. Ty samozřejmě můžete vzít rovnou s sebou. Prodám zásoby tabáku a z toho splatím dluh. *Dá jí peníze starých manželů.*

PANÍ JANGOVÁ · Ach, slečno Šen Te, to je pomoc v pravé chvíli. A přitom mu už tady v městě říkali mrtvý letec, poněvadž všichni věřili, že již nikdy nevzlétne.

ŠEN TE · Na to, aby místo dostal, potřebujeme však ještě tři sta dolarů. Přemýšlejme jak, paní Jangová. *Pomalú.* Znáám někoho, kdo by mi v tom mohl pomoci. Někoho, kdo už kdysi poradil. Nechtěla jsem ho sice už volat, poněvadž je příliš bezohledný a chytrý. Muselo by to být opravdu naposled. Ale letci se musí dát možnost vzlétnout, to je jasné.

Vzdálený hluk motoru.

PANÍ JANGOVÁ · Kdyby tak ten člověk; o němž mluvíte, mohl sehnat peníze! Hledte, to je letadlo, jež ráno letí s poštou do Pekingu!

ŠEN TE *rozhodnuta* · Zamávejte mu, paní Jangová! Letec nás zaručeně vidí! *Mává šálou!* Zamávejte mu také!

PANÍ JANGOVÁ *mává* · Znáte toho letce, co právě letí?

ŠEN TE · Ne, jen jednoho, co poletí. Poněvadž ten, kdo byl bez naděje, vzlétne, paní Jangová. Aspoň jednomu necht je dopřáno povznést se nad všechnu tu bídu, povznést se nad všechny z nás! *Obecenstvou.*

Jang Sun, můj mileneček, ve společnosti
oblaků,

navzdory mocným bouřím
letí oblohou a přináší
přátelům v dálné zemi
od přátel poštu.

Mezihra — před oponou

Vystoupí Šen Te, masku a oblek Šuej Taa v ruce, a zpívá

PÍSEŇ O BEZBRANNOSTI BOHŮ A LIDÍ

V naší zemi
musí mít užitečný člověk štěstí.
Jen naleznou-li silné ochránce,
může dokázat svou užitečnost.
Dobří lidé
nemohou si pomoci a bohové jsou bez-
mocní.

Pročpak nemají bozi sta tanků i s děly
a křižníky, letadla, bomby a miny.
Kdyby hájit dobré a svrhnout zlé chtěli,
hned by bylo lépe jak s námi, tak s nimi.

Oblékne si oblek Šuej Taa a udělá několik kroků, napodobuje jeho chůzi.

Dobří
nemohou v naší zemi nadlouho zůstat
dobrymi.

Kde jsou prázdné talíře, tam se jedlíci
rvou.

Ach, boží příkázání
pranic nezmohou proti nedostatku.

Proč bozi nechodí na trhy, kde je
jich třeba,
a nerozdávají tam s úsměvem jídlo?
A proč těm, kteří požili vína a chleba,
nedovolí žít v lásce a mít dobré
bydlo?

*Nasadí si masku Šuej Taa a zptává dál jeho
hlasem.*

Kdo si chce urvat jediný oběd,
musí použít tvrdosti, s níž se jindy zaklá-
daly říše.

Kdo pomáhá jedinému chudákovi,
zašlápne při tom dvanáct jiných.

Pročpak bohové ve vyšších oblastech
nejsou tak smělí
a nahlas neřeknou, že dobrým
dobrý svět dluží?

Pročpak nepřijdou na pomoc dobrým
s tanky a děly
a nezavěsí „Palte!“, ať vzmuží se
muži?

5. Krámek s kuřivem

*Za prodejním pultem sedí Šuej Ta a čte noviny. Nevš-
tí si ani v nejmenším Šinové, která strá podlahu a při-
tom vykládá.*

ŠINOVÁ · Jak se po čtvrti jednou začnou šířit

nějaké pověsti, tak je rychle po takovém
krámku, to mi můžete věřit. Bylo by nej-
výš na čase, abyste si jako pořádný muž-
ský posvítil na tu podivnou aféru mezi
slečnou a tím Jang Sunem ze Žluté uličky.
Nezapomínejte, že pan Šu Fu, holič od-
naproti, muž s dvanácti domy a jen jedi-
nou ženou, která je navíc ještě stará, mi
teprve včera naznačil, že o slečnu proje-
vuje neobyčejně lichotivý zájem. Zjistil si
dokonce už, jak si stojí finančně. To,
myslím, svědčí o opravdových sympa-
tiích. *Ponevadž se nedočká odpovědi, vynese ko-
nečně kbelík.*

SUNŮV HLAS *zvenčí* · Je tohle krámek slečny
Šen Te?

HLAS ŠINOVÉ · Ano, je. Ale dnes je tady
bratranec.

*Šuej Ta běží lehkým krokem Šen Te k zrcadlu
a chce si právě upravit vlasy, když v zrcadle
zjistí omyl. S tichým smíchem se odvrací.
Vstoupí Jang Sun. Za ním přichází zvědavě
Šinová. Míří kolem něho do komory.*

SUN · Jsem Jang Sun. *Šuej Ta se ukloní.* Je Šen
Te tady?

ŠUEJ TA · Ne, není tady.

SUN · O našich vztazích však asi víte. *Začne si
prohlížet krám.* Opravdový krám! A já se
nemohl zbavit dojmu, že poněkud pře-
hání. *Spokojeně nahlíží do bedniček a porcelá-
nových hrnečků.*

Muži, budu zase lézat! *Vezme si doutník
a Šuej Ta mu podává oheň.* Myslíte, že z toho
krámu ještě tři sta dolarů vyrazíme?

ŠUEJ TA · Dovolte mi otázku: Máte v úmyslu
prodat jej okamžitě?

SUN · Máme snad oněch tři sta dolarů v hoto-
vosti? *Šuej Ta vrtí hlavou.* Bylo to od ní
slušné, že ihned vyrukovala s těmi dvěma
sty. Ale bez těch tří set, co ještě chybí, se
nikam nedostanu.

ŠUEJ TA · Možná, že se tak trochu ukvapila,

když vám ty peníze slíbila. Může ji to stát krám. Říká se, že spěch je jako vítr, který poráží lešení.

SUN · Buď dostanu peníze hned, nebo je nemusím mít vůbec. Ale to děvče nepatří mezi lidi, kteří dělají drahoty, když jde o to, aby něco poskytl. Mezi námi muži: Až dosud s ničím drahoty nedělala.

ŠUEJ TA · Tak.

SUN · Což mluví jen v její prospěch.

ŠUEJ TA · Smím vědět, co se s těmi pěti sty dolary má stát?

SUN · Jistě. Vidím, že mi chcete sáhnout na zoubek. Správce hangáru v Pekingu, kamarád ze školy pro piloty, mi může obstarat místo, když mu vyklopím pět set dolarů.

ŠUEJ TA · Není to neobyčejně vysoká částka?

SUN · Není. Musí zjistit nedbalost u letce, který má velkou rodinu, a je proto náramně horlivý. Chápete. Říkám vám to ostatně zcela důvěrně. Šen Te o tom nemusí vědět.

ŠUEJ TA · Možná, že ne. Jen jedno: Neprodá správce hangáru pak příští měsíc vás?

SUN · Mne ne. Na žádnou nedbalost mi nepříjde. Byl jsem dost dlouho bez místa.

ŠUEJ TA *kývne* · Hladový pes táhne káru rychleji domů. *Chvilku si jej zkoumavě prohlíží.* Je to velká odpovědnost. Pane Jang Suně, žádáte na mé sestřenici, aby se zřekla svého nepatrného majetku a všech přátel v tomto městě, žádáte, aby svůj osud odevzdala zcela do vašich rukou. Předpokládám, že se chcete s Šen Te oženit.

SUN · K tomu bych byl ochoten.

ŠUEJ TA · Ale není pak škoda zbavit se krámu za pár dolarů? Když jej budete chtít prodat rychle, dostanete za něj málo. Těch dvě stě dolarů, co máte v ruce, by uhradilo nájem na půl roku. Nelákalo by vás také vést ten obchod kuřivem dál?

SUN · Mne? Mají lidé spatřit letce Jang Suna za

pultem? „Přejete si silný doutník nebo jemný, vážený pane?“ To není zaměstnání pro člověka mého druhu, pro člověka tohoto století!

ŠUEJ TA · Dovolte mi otázku: A létání ano?

SUN *vytáhne z kapsy dopis* · Pane, dostanu měsíčně dvě stě padesát dolarů! Podívejte se na dopis sám. Tady je známka a pekingské razítko.

ŠUEJ TA · Dvě stě padesát dolarů? To je hodně.

SUN · Myslíte, že jim poletím zadarmo?

ŠUEJ TA · Místo se zdá dobré. Pane Jang Suně, má sestřenice mě pověřila, abych vám k tomu místu letce, kterého si tak nade vše ceníte, dopomohl. Se stanoviska sestřenice nevidím pádný důvod, proč by neměla poslechnout hlasu srdce. Má právo na to, aby se i jí dostalo radosti lásky. Jsem ochoten všechno tady zpeněžit. Tu přichází majitelka domu, paní Mi C', s tou se o prodeji poradím.

MAJITELKA DOMU *vstoupí* · Dobrý den, pane Šuej Ta. Jde asi o nájem z krámu, který je pozitíí splatný.

ŠUEJ TA · Paní Mi C', nastaly okolnosti, za kterých není zcela jasno, zda si sestřenice má krám ponechat. Chce se vdát a její přítel muž — *představí Jang Suna* — pan Jang Sun, ji vezme s sebou do Pekingu, aby si tam vybudovali novou existenci. Když za tabák dostanu slušně zapláceno, tak jej prodám.

MAJITELKA DOMU · Kolikpak potřebujete?

SUN · Tři sta na stůl.

ŠUEJ TA *rychle* · Ne, pět set!

MAJITELKA DOMU *Sunovi* · Možná, že bych vám mohla pomoci. Co ten váš tabák stál?

ŠUEJ TA · Sestřenice za něj kdysi zaplatila tisíc dolarů a dosud se ho prodalo velmi málo.

MAJITELKA DOMU · Tisíc dolarů! Napálili ji, to je jasné. Něco vám povím: Zaplatím vám za celý krám tři sta dolarů, jestli se pozítří vystěhujete.

SUN · Stane se. To by šlo, že!

ŠUEJ TA · Je to málo!

SUN · Je to dost!

ŠUEJ TA · Musím dostat aspoň pět set.

SUN · Nač?

ŠUEJ TA · Dovolte, abych si se snoubencem sestřenic o něčem pohovořil. *Stranou Sunovi*. Všechn ten tabák tady byl dán do zástavy dvěma starým lidem za oněch dvě stě dolarů, jež jste dostal včera.

SUN *váhavě* · Je o tom něco písemného?

ŠUEJ TA · Ne.

SUN *majitelce domu po malé přestávce* · Za ty tři sta to můžeme udělat.

MAJITELKA DOMU · Musela bych ale ještě vědět, jestli na krámu nevážnou dluhy.

ŠUEJ TA · Krám je bez dluhů.

SUN · A kdy by těch tři sta bylo k máni?

MAJITELKA DOMU · Pozítří; vždyť si to ještě můžete rozmyslet. Jestli s prodáváním měsíc počkáte, tak snad pochodíte lépe. Já vám nabízím tři sta a ty dávám také jen proto, že bych ráda něčím přispěla k milostnému štěstí dvou mladých lidí. *Odejde*.

SUN *volá za ní* · Ujednáno! Bedýnky, hrnečky a pytlíčky, všechno za tři sta, a je po trápení. *K Šuej Taovi*. Možná, že do pozítřka dostaneme jinde víc! Pak bychom mohli vrátit i ty dvě stovky.

ŠUEJ TA · Za tak krátkou dobu ne. Ani o dolar nebudeme mít víc než ony tři sta od Mi C'. Peníze pro dva lidi na cestu a pro začátek máte?

SUN · Jistě.

ŠUEJ TA · Kolikpak?

SUN · Něco seženu, i kdybych to měl ukrást!

ŠUEJ TA · Ach tak, i na to by se tedy muselo napřed sehnat?

SUN · Jen se neboj, hochu. Však se do Pekingu nějak dostanu.

ŠUEJ TA · Ale pro dva to laciné nebude.

SUN · Pro dva? Děvče tady přece nechám. První dobu by mi jen překážela.

ŠUEJ TA · Rozumím.

SUN · Proč si mě prohlížíte jako děravou nádrž od benzínu? Člověk se musí přizpůsobit situaci.

ŠUEJ TA · A z čeho bude sestřenice žít?

SUN · Nemůžete vy pro ni něco udělat?

ŠUEJ TA · Pokusím se. *Zámka*. Byl bych rád, pane Jang Sune, kdybyste mi těch dvě stě dolarů vrátil a kdybyste je tady nechal, dokud mi nebudete moci ukázat dvě jízdenky do Pekingu.

SUN · Milý švagře, přál bych si, aby ses do toho nemíchal.

ŠUEJ TA · Slečna Šen Te...

SUN · Starost o to děvče přenechte klidně mně.

ŠUEJ TA · Možná, že už nebude chtít ten svůj krámeček prodat, až se doví...

SUN · I bude.

ŠUEJ TA · A nemáte obavy, že ve chvíli, kdy uplatním námitky...

SUN · Milý pane!

ŠUEJ TA · Vy asi zapomínáte, že je člověk a že má rozum.

SUN *pobaveně*. Co si někteří lidé myslí o svých ženských příbuzných a o vlivu rozumného domlouvání, to mě vždycky udivovalo. Slyšel jste už někdy o síle lásky nebo o choutkách těla? Chcete se dovolávat jejího rozumu? Žádný nemá! Po celý život chudákovi ubližovali! A když jí teď položím ruku na rameno a řeknu „Půjdeš se mnou“, tak jí to bude znít jako hlahol zvonů a ani na vlastní matku si už nevzpomene.

ŠUEJ TA *těžce* · Pane Jang Šune!

SUN · Pane! Lhostejno - kdo - jste - zač!

ŠUEJ TA · Má sestřenice je vám oddána, poněvadž...

SUN · Řekněme třeba: poněvadž mám ruku na jejich nadrech? Ber věci, jak jsou, a basta! *Veźme si další doutník, pak si jich několik nache do kapsy a posleže si strčit celou bedýnku pod paži.* Nepřicházím k ní s holýma rukama, poněvadž svatba bude. A za těchhle okolností ony tři sta přinese, nebo je přineseš ty, ty nebo ona! *Odejde.*

ŠINOVÁ *vystřel z komory hlavu* · To není sympatičká zjev! A celá Žlutá ulička ví, že má děvče v ruce.

ŠUEJ TA *vykřikne* · Je po krámu! A on ji nemiluje! To je konec. Vše je ztraceno! *Začne pobíhat sem tam jako chycené zvíře a stále opakuje „Je po krámu“!* — *Náhle se zarazí a řekne Šinové.* Šinová, vy jste vyrostla na dlažbě stejně jako já. Jsme lehkomyšní? Ne. Jsme málo brutální? Ne. Jsem s to chytit vás za krk a třepat vámi tak dlouho, dokud nevyplivnete keš, který jste mi ukradla, vy to víte. Časy jsou strašné, život v tomhle městě je peklo, ale my se i po hladké zdi vyškrabeme vzhůru. Pak jednoho z nás postihne neštěstí, že se zamiluje. To stačí, aby byl ztracen. Jediný projev slabosti, a člověk je hotov. Jak se ale zbavit všech slabostí a především slabosti nejsmrtejnější, lásky? Je zcela nemožná! Přijde moc drahá! Ale copak se dá žít stále ve střehu, řekněte sama? Co je to jen za svět?

Něžnosti přecházejí náhle ve rdušení. Vzdechy lásky se mění v křik plný strachu.

Proč, pročpak tam krouží supi?

Kráčí tam dívka na schůzku!

ŠINOVÁ · Myslím, že bude nejlépe, když do-

jdu rovnou pro holiče. Musíte si s holičem promluvit. Je to čestný muž. Ten by se tak nejspíš hodil pro vaši sestřenici. *Poněvadž nedostává odpověď, běží pryč. Šuej Ta zase pobíhá po místnosti, dokud nevstoupí pan Šu Fu, následován Šinovou, která se však na bratrancův pokyn musí ztratit.*

ŠUEJ TA *mu spěchá vstříc* · Milý pane, vím z doslechu, že jste projevil o mou sestřenici jakýsi zájem. Dovolte, abych opomenl všechny příkazy slušnosti a zdržlivosti, neboť slečna je právě ve velkém nebezpečí.

PAN ŠU FU · Och!

ŠUEJ TA · Ač sestřenice byla ještě před několika hodinami vlastníci krámu, není teď na tom o moc lépe než žebračka. Pane Šu Fu, je po krámu.

PAN ŠU FU · Pane Šuej Ta, kouzlo slečny Šen Te nespočívá ani tak v kvalitách jejího krámu, jako spíše v dobrotivosti jejího srdce. Přízvisko, kterým tato čtvrt slečnu obdařila, říká vše: Anděl předměstí!

ŠUEJ TA · Milý pane, dobrotivost stála mou sestřenici za jediný den dvě stě dolarů! Tomu se musí udělat konec.

PAN ŠU FU · Dovolte, abych vyslovil poněkud odlišné mínění. Tuto dobrotivost je nutno teprve řádně rozvinout. Činit dobro je slečninou přirozeností. Jaký však má význam, když ráno nasytí čtyři lidi, jak s dojetím denně sleduji! Proč jich nesmí nasytit čtyři sta? Slyším, že si například láme hlavu tím, jak by našla pro několik lidí přístřeší. Mé domy za jatkami jsou prázdné. Jsou jí k dispozici atd. atd. Pane Šuej Ta, měl bych naději, že myšlenky podobného druhu, které mě za posledních dnů napadly, budou slečnou Šen Te vyslyšeny?

ŠUEJ TA · Pane Šu Fu, vyslechne tak vznešené myšlenky s obdivem.

Vstoupí Wang se strážníkem. Pan Šu Fu se odvrátí a prohlédne si police.

WANG · Je tady slečna Šen Te?

ŠUEJ TA · Ne.

WANG · Jsem Wang, prodavač vody. Vy jste pan Šuej Ta?

ŠUEJ TA · Tak jest. Dobrý den, Wangu.

WANG · Jsem s Šen Te spřátelen.

ŠUEJ TA · Víím, že jste jedním z jejích nejstarších přátel.

WANG *strážníkovi* · Vidíte? *K Šuej Ta.* Přicházím kvůli ruce.

STRÁŽNÍK · Je zlomena, to se nedá popřít.

ŠUEJ TA *rychle* · Vidím, že byste měl mít ruku na pásce. *Donese z komory šálu a hodí ji Wangovi.*

WANG · Ale vždyť to je ta nová šála!

ŠUEJ TA · Už ji nepotřebuje.

WANG · Vždyť ji koupila, aby se komusi zalíbila.

ŠUEJ TA · Ukázalo se, že toho už není třeba.

WANG *si z šály udělá pásku* · Je mou jedinou svědkyní.

STRÁŽNÍK · Vaše sestřenice prý viděla, jak holič Šu Fu uhodil prodavače vody kulemou. Víte o tom něco?

ŠUEJ TA · Víím jen to, že sestřenice při té příhodě nebyla.

WANG · To je omyl! Počkejte, až Šen Te přijde, všechno se vysvětlí. Šen Te všechno dosvědčí. Kde je?

ŠUEJ TA *vážně* · Pane Wangu, vydáváte se za přítele mé sestřenice. Má sestřenice má právě teď velké starosti. Všichni z ní bezohledně tyli. Napříště si již nebude moci dovolit ani nejmenší slabost. Jsem přesvědčen, že na ní nechcete, aby se připravila úplně o všechno tím, že ve vašem případě řekne něco jiného než pravdu.

WANG *zmaten* · Já ale byl na její radu u soudce.

ŠUEJ TA · Měl vaši ruku vyléčit soudce?

STRÁŽNÍK · Ne. Ale měl přimět holiče, aby zaplatil.

Pan Šu Fu se otočí.

ŠUEJ TA · Pane Wangu, patří k mým zásadám, že se nepletu do rozepří svých přátel. *Ukloní se před panem Šu Fu a ten učiní totéž.*

WANG *sundá zase pásku a odloží ji. Smutně.* Rozumím.

STRÁŽNÍK · To znamená, že snad zase mohu jít. Přišel jsi se svým švindlem na nepravého, to jest na řádného muže. Bud' příště trochu opatrnější se svými stížnostmi, chlape. Jestli se pan Šu Fu nad tebou nesmiluje, můžeš se ještě dostat pro urážku na cti do basy. A teď hybaj!

Oba odejdou.

ŠUEJ TA · Promiňte, prosím, tu příhodu.

PAN ŠU FU · Stalo se. *Nedočkávě.* A věc s tím člověkem — *ukazuje na šálu* — opravdu skončila? Úplně?

ŠUEJ TA · Úplně. Odhalil se. Bude ovšem nějakou chvíli trvat, než se s tím vyrovná.

PAN ŠU FU · Budu opatrný, obezřelý.

ŠUEJ TA · Rány jsou čerstvé.

PAN ŠU FU · Odjede na venkov.

ŠUEJ TA · Na několik týdnů. Byla by však jistě ráda, kdyby si předtím mohla o všem pohovořit s někým, komu může důvěřovat.

PAN ŠU FU · U malé večeříčky v malém, ale dobrém restaurantu.

ŠUEJ TA · Diskrétně. Pospíchám, abych o tom sestřenici zpravil. Bude rozumná. Je velmi neklidná kvůli svému krámku, který má za dar bohů. Mějte pár minut strpení. *Odejde do komory.*

ŠINOVÁ *vystrčí hlavu* · Možno gratulovat?

PAN ŠU FU · Možno. Paní Šinová, vyřídte ještě dnes chráněncům slečny Šen Te, že jim poskytují přístřeší v domech za jatkami. *Šinová se rozšklebí a kývne.*

PAN ŠU FU *vstane, k obecenstvu* · Jak se vám líbím, dámy a pánové? Je možno udělat víc? Je možno být nezištnější? Jemnocitnější? Prozřetelnější? Malá večeríčka! Co si lidé za tím obyčejně představují sprostého a hrubého! A nic z toho se nestane, nic. Žádný dotek. Ani zdánlivě náhodný, při podání slánky! Jen výměna názorů. Dvě duše se najdou nad květinaňi u stolu, budou to ostatně bílé chryzantémy. *Zapíše si to.* Ne, tady se nevyužívá neštěstí druhého, tady se nevytlouká prospěch ze zklamání. Nabízí se porozumění a pomoc, ale naprosto diskrétně. Jen pohledem se to možná bude kvitovat, jen pohledem, který však také může znamenat víc.

ŠINOVÁ · Vše tedy šlo, jak jste si přál, pane Šu Fu?

PAN ŠU FU · Och, zcela, jak jsem si přál. A tady teď dojde pravděpodobně k některým změnám. Kterási osoba dostala kvinde a něčí pikle proti tomuto krámu budou zkříženy. Lidé, kteří se opovíží dotknout cti nejctnostnějšího děvčete tohoto města, budou mít napříště co dělat se mnou. Co víte vy o tom Jang Sunovi?

ŠINOVÁ · Je to nejspinavější, nejlnější...

PAN ŠU FU · Nic není. Neexistuje. Prostě už není, Šinová.
Vstoupí Sun.

SUN · Co se tady děje?

ŠINOVÁ · Pane Šu Fu, přejete si, abych zavolala pana Šuej Taa? Nebude chtít, aby se tady po krámě potloukali cizí lidé.

PAN ŠU FU · Slečna Šen Te má s panem Šuej Ta důležitou rozmluvu, která se nesmí přerušit.

SUN · Co, ona je tady? Ani jsem ji neviděl vejít! O jakou rozmluvu jde? Musím být při ní!

PAN ŠU FU *mu brání vejít do komory* · Budete musít mít strpení, pane. Myslím, že vás znám. Berte na vědomí, že co nevidět se slečnou Šen Te ohlásíme naše zasnoubení.

SUN · Co?

ŠINOVÁ · To se divíte, že?

Sun se potýká s holíčem, aby se dostal do komory; Šen Te z ní vyjde.

PAN ŠU FU · Promiňte, milá Šen Te. Vysvětlete snad laskavě vy...

ŠEN TE *bez dechu* · Sune, můj bratranec a pan Šu Fu se dohodli, že mám vyslechnout návrhy pana Šu Fu na to, jak by se dalo pomoci lidem této čtvrti. *Zámka.* Bratranec mému vztahu k vám nepřeje.

SUN · A ty se podrobujеш?

ŠEN TE · Ano.

Přestávka.

SUN · Řekli ti, že jsem špatný člověk? *Šen Te mlčí.* Jsem jím totiž možná skutečně, Šen Te. A proto tě potřebuji. Jsem člověk nízký. Bez kapitálu, bez manýrů. Ale bráním se. Ženou tě do neštěstí, Šen Te. *Přistoupí k ní. Tlumeně.* Prohlédni si ho přece! Nemáš oči v hlavě? *S rukou na jejím rameni.* Chudáku, k čemu tě zase chtějí dostat? K sňatku z rozumu? Nebýt mne, tak tě prostě odvěkli na porážku. Řekni sama, jestli bys s ním nebyla šla, kdybych byl nepříšel?

ŠEN TE · Šla.

SUN · S mužem, kterého nemiluješ!

ŠEN TE · Ano.

SUN · Zapomnělas na všecko? Na to, jak přšelo?

ŠEN TE · Ne.

SUN · Jak jsi mě odřízla s větve, jak jsi mi koupila pohárek vody, jak jsi mi slíbila peníze, abych zase mohl létat?

ŠEN TE *se roztřese* · Co po mně chceš?

SUN · Abys šla se mnou.

ŠEN TE · Pane Šu Fu, promiňte, ale chtěla bych jít se Sunem.

SUN · Jsme milenci, víte. *Vede ji ke dveřím. Kde máš klíč od krámu? Vezme jí jej z kapsy a dá jej Šinové. Položte jej na práh, až budete hotová. Pojd, Šen Te.*

PAN ŠUFU · To je přece hotové znásilňování! *Křičt dozadu. Pane Šuej Ta!*

SUN · Řekni mu, aby tady neřval.

ŠEN TE · Nevolejte, prosím, bratrance, pane Šu Fu. Víím, že se mnou nesouhlasí. Ale neprávem, cítím to. *Obecenstvu.*

Chci jít s tím, koho miluji.
Nechci už počítat, co to stojí.
Nechci přemýšlet, zda je to dobré.
Nechci znát, zdali mě miluje.
Chci jít s tím, koho miluji.

SUN · Tak jest.
Oba odcházejt.

Mezihra před oponou

Šen Te, svatebně vystrojena, k obecenstvu.

ŠEN TE · Zažila jsem hroznou věc. Když jsem vyšla ze dveří, veselá a nedočkavá, stála na ulici stará žena obchodníka s koberci a roztřesená mi vykládala, že její muž rozčilením a starostí o peníze, které mi půjčili, onemocněl. Řekla, že bude nejlépe, když jí teď peníze stůj co stůj vrátím. Slíbila jsem jí to samozřejmě. Velmi se jí ulevilo. Přála mi s pláčem všechno nejlepší a prosila, abych se nehněvala, že bratrance a bohužel ani Sunovi nemohou plně důvěřovat. Musela jsem usednout na schody, když odešla, tak jsem se sama sebe polekala. V náhlém vzplanutí cítit

jsem se Jang Sunovi znovu vrhla do náručí. Nemohla jsem odolat jeho hlasu a laskání. Všecko to ošklivé, co Sun pověděl Šuej Taovi, Šen Te nepoučilo. Když jsem klesala do jeho paží, říkala jsem si ještě: Bohové chtěli, abych byla dobrotivá i k sobě.

Nikoho nevydat záhubě, ani sebe sama,
každého naplnit štěstím, i sebe, je dobré.

Jak jsem mohla na ty dva staré hodné lidi tak beze všeho zapomenout! Sun prostě smetl můj krámeček jako malý hurikán, který se žene na Peking, a s ním smetl všechny mé přátele. Ale není špatný a má mě rád. Dokud budu s ním, neudělá nic špatného. Co muž řekne muži, nemá valnou cenu. Chce vzbudit dojem, že je velký a mocný, a především, že je chlap otrlý. Až mu povím, že ti dva staří nemohou zaplatit daně, porozumí všemu. Půjde raději do cementárny, než aby se hanebností dostal k místu letce. Ovšem, létání je jeho velkou vášní. Budu mít dost síly, abych se dovolala toho, co je v něm dobrého? Teď, cestou na svatbu, kolísám mezi strachem a radostí.
Rychle odcházt.

6. Vedlejší místnost laciného restaurantu na předměstí

Číšník nalévá svatebčanům víno. U Šen Te stojí dědeček, švagrová, neteř, Šinová a nezaměstnaný, v rohu sám jakýsi bonz. Vpředu mluví Sun se svou matkou, paní Jangovou. Má na sobě smoking.

SUN · Nepříjemná zpráva, mámo. Právě mi se vši nevinností řekla, že krám v můj pro-

spěch prodat nemůže. Nějací lidé uplatňují svůj nárok, poněvadž jí půjčili oněch dvě stě dolarů, jež ti dala. Přitom její bratranec tvrdí, že o tom není vůbec nic písemného.

PANÍ JANGOVA · Cos jí odpověděl? Takhle si ji samozřejmě vzít nemůžeš.

SUN · Nemá smysl, abych s ní o takových věcech mluvil, je příliš umíněná. Pošlal jsem pro jejího bratrance.

PANÍ JANGOVA · Ale bratranec ji přece chce vdát za toho holiče.

SUN · To mou zásluhou padlo. Holič dostal kvinde. Její bratranec rychle pochopí, že bude po krámu, jestli hned nevyrukují s těmi dvěma sty, poněvadž krám pak zabaví věřitelé; ale že bude i po místě, jestli nedostanu ještě také ta tři sta.

PANÍ JANGOVA · Budu jej před restaurací vyhlížet. Jdi teď za nevěstou, Sune!

ŠEN TE *když nalila víno, k obecenstvu* · Nemýlila jsem se v něm. Ničím nedal najevo, že je zklamán. Přes těžkou ránu, kterou pro něho musí znamenat rozhodnutí, že už nebude létat, je docela veselý. Mám ho moc ráda. *Pokyne Sunovi, aby k ní zašel.* Sune, nepřipil sis ještě s nevěstou!

SUN · Na co se napijeme?

ŠEN TE · Na budoucnost.
Píjí.

SUN · V níž si ženich nebude už musít smoking půjčovat!

ŠEN TE · Ale v níž nevěstiny šaty přece jen ještě občas při dešti zmoknou!

SUN · Na vše, co si přejeme!

ŠEN TE · Aby se to brzy splnilo!

PANÍ JANGOVA *odcházejíc k Šinové* · Jsem synem nadšena. Vštěpovala jsem mu stále, že může dostat každou, kterou si bude přát. Proč? Vždyť je vyučený mechanik a letec. A co on teď na to? Žením se z lásky, mámo, řká. Peníze nejsou všechno.

Je to sňatek z lásky! *Švagrové.* Jednou to přece musí být, nemyslíte? Ale pro matku je to těžké, velmi těžké. *Zavolá zpátky na bonza.* Abyste to moc neodbyl! Jestli obřadu věnujete zrovna tolik času jako smlouvání odměny, tak může dopadnout docela důstojně. *K Šen Te.* Budeme musít ještě chvílku počkat, má drahá. Jeden z nejmávanějších hostů se dosud nedostavil. *Ke všem.* Promiňte, prosím. *Odejde.*

ŠVAGROVA · Dokud je co pít, počkáme rádi.

Usednou.

NEZAMĚSTNANÝ · Nic nezmeškáme.

SUN *nahlas a žertovně, aby to hosté slyšeli* · A před sňatkem tě musím ještě podrobit malé zkoušce. Když se o svatbě rozhodne tak narychlo, je taková věc snad docela na místě. *Hostům.* Nevím ani, jakou ženu dostávám. To mě zneklidňuje. Dovedeš například uvařit ze tří lístečků čaje nápoj do pěti šálek?

ŠEN TE · Ne.

SUN · To tedy pro mne čaj nezbude. Dovedeš spát na slavníku, který je velký jak kniha, z níž čte kněz?

ŠEN TE · Ve dvou?

SUN · Sama.

ŠEN TE · To sotva.

SUN · To je hrůza, jakou mám dostat ženu!

Všichni se smějí. Za Šen Te vstoupí do dveří paní Jangová a naznačí Sunovi pokrčením ramen, že po očekávaném hostu dosud není stopy.

PANÍ JANGOVA *bonzovi, který ukáže na hodinky* · Nemějte přece tak naspěch. Vždyť to může trvat už jen chvílku. Vidím, že všichni popíjejí a kouří a že nikdo nespěchá. *Sedne si k hostům.*

ŠEN TE · Neměli bychom si pohovořit o tom, jak všechno uděláme?

PANÍ JANGOVA · Och, dnes o obchodních věcech, prosím, nemluvmě! To vnáší do

slavnosti takový obyčejný tón, no ne?
Zvonec u vchodu zacinkne. Všichni pohlédnou ke dveřím, ale nikdo nevstoupí.

ŠEN TE · Na koho čeká tvá matka, Sune?
SUN · To má být pro tebe překvapení. Co ostatně dělá tvůj bratranec Šuej Ta? Dobře jsme si spolu rozuměli. Je to velmi moudrý člověk! Je to hlavička! Proč nic neříkáš?

ŠEN TE · Nevím. Nechci na něho myslet.
SUN · Proč?
ŠEN TE · Poněvadž si rozumět nemáte. Když máš rád mne, nemůžeš mít rád jeho.
SUN · Pak ať tedy táhne ke všem čertům a propadne démonu mlhy, porouchaného řízení a nedostatku pohonných látek! Pij, umíněnce! *Nutt ji.*

ŠVAGROVÁ *k Šinové* · Tady něco nehraje.
ŠINOVÁ · Čekala jste snad něco jiného?
BONZ *přistoupí rezolutně k paní Jangové, hodinky v ruce* · Musím jít, paní Jangová. Mám ještě jednu svatbu a zítra ráno pohřeb.
PANÍ JANGOVÁ · Myslíte, že já mám radost, když se všechno tak protahuje? Doufali jsme, že vystačí jeden džbánek vína. A podívejte se, jaký krapet už ho je. *Hlasitě k Šen Te.* Nechápu, milá Šen Te, že nás tvůj bratranec nechává tak dlouho čekat!

ŠEN TE · Můj bratranec?
PANÍ JANGOVÁ · Ale drahá, na něho přece čekáme. Jsem natolik staromódní, že si myslím, že tak blízký příbuzný nevěsty při svatbě musí být.
ŠEN TE · Och, Sune, to kvůli těm třem stům dolarů?
SUN *aniž se na ni podívá* · Vždyť slyšíš, proč. Je staromódní. Proto se jí snažím vyhovět. Počkáme ještě čtvrt hodinku, a když nepřijde, poněvadž ho třebaš ti tři zlí duchové drží za chřtán, tak začneme!

PANÍ JANGOVÁ · Vy už asi všichni víte, že syn dostane místo letce. Moc mě to těší.

V těchle dobách to může nést pěkné peníze.

ŠVAGROVÁ · V Peking, že?
PANÍ JANGOVÁ · Ano, v Peking.

ŠEN TE · Sune, řekni matce, že z toho Peking nic nebude.
SUN · Tvůj bratranec jí to poví, jestli bude s tebou zajedno. Mezi námi: já s tebou zajedno nejsem.

ŠEN TE *polekaně* · Sune!
SUN · Jak ten S'-čchuan nenávidím! A tohle město! Víš, koho mi všichni ti lidé připomínají, když přivřu oči? Koně. Znepokojeně natahují krky: Co se to přes ně řítí? Co, že už jich není třeba? Co, že jejich čas již minul? Jeden by druhého nejraději sežral, v tom jejich koňském městě! Ach, dostat se tak odtud!

ŠEN TE · Slibila jsem však těm starým lidem, že jim vrátím peníze.
SUN · Ano, tos mi řekla. A poněvadž děláš takové hlouposti, bude dobře, když přijde tvůj bratranec. Napij se a přenech obchodní záležitosti nám! My to vyřídíme.

ŠEN TE *zděšeně* · Ale můj bratranec nemůže přijít!
SUN · Co to má znamenat?
ŠEN TE · On tady už není.
SUN · A jak si tedy představuješ naši budoucnost? Nechtěla bys mi to prozradit?

ŠEN TE · Já si to představovala tak: Ty ještě máš těch dvě stě dolarů. Můžeme je zítra vrátit a tabák, který má mnohem větší cenu, si ponecháme. Prodáme jej spolu před cementárnou, poněvadž půlroční nájem přece nemůžeme zaplatit.

SUN · To vypust z hlavy! To vypust co nejrychleji z hlavy, sestro! Já se mám postavit na ulici a dělníkům z cementárny nabízet lacino tabák, já Jang Sun, letec? To raději těch dvě stě za jednu noc probendím, to je raději naházím do řeky! A tvůj

bratranec mě zná. Ujednal jsem s ním, že ty tři stovky přinese na svatbu.

ŠEN TE · Můj bratranec nemůže přijít.

SUN · A já byl přesvědčen, že nemůže nepřijít.

ŠEN TE · Kde jsem já, nemůže být on.

SUN · Jak tajuplné!

ŠEN TE · Sune, něco ti povím: Není ti nakloněn. Já to jsem, kdo tě miluje. Můj bratranec Šuej Ta nemiluje nikoho. Je mým přítelem, ale není přítelem žádného z mých přátel. Souhlasil s tím, že se ti dostalo peněz oněch dvou starých lidí, poněvadž myslel na to místo letce v Pekingu. Ale oněch tři sta dolarů ti na svatbu nepřinese.

SUN · A proč ne?

ŠEN TE *se mu dívá do očí* · Říká, žeš koupil jen jednu jízdenku do Pekingu.

SUN · Ano, to bylo včera, ale podívej, co mu mohu ukázat dnes! *Povytáhne z náprsní kapsy dva lístky.* Matka do nepotřebuje vidět. Dvě jízdenky do Pekingu, pro mne a pro tebe. Domníváš se ještě, že tvůj bratranec bude proti sňatku?

ŠEN TE · Ne. Místo je dobré. A krám už nemám.

SUN · Kvůli tobě jsem prodal nábytek.

ŠEN TE · Nemluv dále! Neukazuj mi jízdenky! Bojím se příliš, že bych se mohla prostě sebrat a odjet s tebou. Já ti však, Sune, těch tři sta dolarů dát nemohu. Co by si ti dva staří lidé počali?

SUN · A co si počnu já? *Zámka.* Raději se napij! Nebo patříš mezi opatrníky? Opatrníčkou ženu nechci. Když piju, tak si připadám zase jako v oblacích. A když se napiješ i ty, tak mi možná porozumíš.

ŠEN TE · Nemysli si, že ti nerozumím. Chceš létat, ale já ti k tomu nemohu dopomoci.

SUN · „Tu máš letadlo, milý, ale má jen jedno křídlo!“

ŠEN TE · Sune, to místo v Pekingu nelze dostat čestným způsobem. Proto potřebuji oněch dvě stě dolarů, jež jsi ode mne dostal. Dej mi je rovnou, Sune!

SUN · „Dej mi je rovnou, Sune!“ O čem vlastně mluvíš? Jsi mou ženou nebo jí nejsi? Zrazuješ mě totiž, snad si to uvědomuješ? Na štěstí, a to i pro tebe, už na tobě nezáleží, poněvadž je všechno dojednáno.

PANÍ JANGOVÁ *ledově* · Sune, máš jistotu, že nevěstin bratranec přijde? Mohlo by se pomalu zdát, že je proti svatbě, když nejde.

SUN · Co tě napadá, mámo! My dva jsme jedno srdce a jedna duše. Otevřu dveře dokořán, aby nás hned našel, až příběhne, aby svému příteli Sunovi šel za mládence. *Jde ke dveřím a nohou je rozrazí. Pak se vrátí krokem poněkud vrávoravým, poněvadž už hodně vypil, a usedne zase k Šen Te.* Počkáme. Tvůj bratranec má víc rozumu než ty. Říká moudře: Láska patří k existenci. A co je důležitější: Uvědomuje si, co by to pro tebe znamenalo, kdybys už neměla ani krám, ani ženicha!

Čekají dále.

PANÍ JANGOVÁ · Teď!

Ozvou se kroky a všichni hledí ke dveřím. Ale kroky přejdou kolem.

ŠINOVÁ · Z toho bude ostuda. Všecko na to ukazuje. Nevěsta čeká na svatbu, ale ženich čeká na pana bratrance.

SUN · Pan bratranec si dává na čas.

ŠEN TE *tiše* · Och, Sune!

SUN · Teď tady sedím s jízdenkami v kapse a ještě k tomu s bláznem, který neumí počítat! Už vidím, jak mi jednoho dne kvůli těm dvěma stovkám pošleš na krk policii.

ŠEN TE *obecenstvou* · Je špatný a chce, abych i já byla špatná. Má u sebe tu, která jej miluje, ale čeká na bratrance. Avšak kolem

mne sedí lidé zranitelní, stařena s nemocným mužem, chudáci, kteří ráno před krámem čekají na rýži, a neznámý muž z Pekingu, který se strachuje o místo. A ti všichni mě ochraňují tím, že mi důvěřují.

SUN *se upřeně dívá na skleněný džbán, ve kterém došlo víno* · Ten skleněný džbán s vínem jsou naše hodiny. Jsme chudí lidé, a jak hosté víno dopijí, zastaví se hodiny na věčné časy.

Paní Jangová mu naznačuje, aby mlčel, neboť se zase ozývají kroky.

ČÍŠNÍK *vstoupí* · Ještě džbánek vína, paní Jangová?

PANÍ JANGOVÁ · Ne, myslím, že to stačí. Víno člověka jen rozpaluje, že?

ŠINOVÁ · Je taky asi drahé.

PANÍ JANGOVÁ · Pití mě vždycky přivádí do potu.

ČÍŠNÍK · Směl bych pak prosit o vyrovnání účtu?

PANÍ JANGOVÁ *jej přeslechne* · Prosim, abyste všichni měli ještě chvíli strpení, příbuzný už musí být na cestě. *Číšníkovi.* Neruš oslavu!

ČÍŠNÍK · Nesmím vás odtud pustit bez zaplacení.

PANÍ JANGOVÁ · Ale vždyť mě tady znají!

ČÍŠNÍK · Právě.

PANÍ JANGOVÁ · To je dnes obsluha, něco neslýchaného! Co tomu říkáš, Sune?

BONZ · Poroučím se. *Důležitě odchází.*

PANÍ JANGOVÁ *zoufale* · Zůstaňte všichni klidně sedět! Kněz se za pár minut vrátí.

SUN · Nech toho, mámo. Dámy, pánové, když kněz odešel, nemůžeme vás už déle zdržovat.

ŠVAGROVÁ · Pojď, dědo!

DĚDEČEK *vyprázdní s vážnou tváří sklenku* · Na nevěstu!

NETEŘ *k Šen Te* · Nemějte mu to za zlé. Myslí to dobře. Má vás rád.

ŠINOVÁ · Tomu říkám ostuda!

Všichni hosté odcházejí

ŠEN TE · Mám jít také, Sune?

SUN · Ne, ty počkáš. *Chytne ji za svatební ozdoby, takže se posunou na stranu.* Není to tvoje svatba? Já ještě počkám a matka počká také. Přeje si za všech okolností vidět sokola v oblacích. Jsem teď ovšem už málem přesvědčen, že se jí poštěstí vyjít před dveře, aby zhlédla, jak jeho letadlo mjíjí dům, leda tak kolem svatého Dyndy. *K prázdným židlím, jako by tam hosté dosud byli.* Dámy, pánové, proč uvázla zábava? Nelíbí se vám tady? Vždyť svatba byla jen o chvíli odložena, poněvadž se čeká na význačného příbuzného a poněvadž nevěsta neví, co je láska. Abych vás nějak zabavil, tak vám já, ženích, zazpívám píseň.

Zpívá.

PÍSEŇ O DNI SVATÉHO DYNDY

Jednoho dne — a o tom každý snad
něco ví,

kdo byl v chudobě narozen —
nějaký bledý Sun sedne na zlatý trůn —
to bude svatého Dyndy den.

Na svatého Dyndy
posadí se na zlatý trůn.

A dobro v ten den stokrát se vyplatí,
nad vším zlem bude zlomena hůl
a zásluha se sbratří s výdělkem jak se
patří,

dají si chléb a sůl.

Na svatého Dyndy
si vymění chléb a sůl.

A tráva shlíží dolů na nebe,
vzhůru se valí kamení.
Lidé jen dobří jsou. Prstem nepohnou
a země v ráj se promění.

Na svatého Dyndy
země v ráj se hned promění.

Ach— a toho dne letcem budu zas
a ty generál jsi náš.
Ty, jenž musils lenořit, teď práci máš mít,
a ty, ženo, klid teď máš.
Na svatého Dyndy
ty, ženo, klid teď máš.

Protože dyl už čekat nemůžem,
tak nebude to prý
ve čtvrt na devět či v osm, ale hned,
hned při prvé kikyry,
na svatého Dyndy
při prvé kikyry,

PANÍ JANGOVÁ · Už nepříjde.
Všichni tři sedí a dva z nich se dívají po dveřích.

Mezihra— Místo, kde Wang nocuje

*Prodavači vody se ve snu zjevují bohové. Usnul nad
velkou knihou. Hudba.*

WANG · Dobře, že jdete, osvícení! Dovolte
otázku, která mě hluboce znepokojuje.
Ve zpustlé chatrči kněze, který se odstě-
hoval a stal se pomocným dělníkem v ce-
mentárně, jsem našel knihu a v ní jsem
objevil podivný odstavec. Chtěl bych vám
jej za všech okolností přečíst. Tady je.
*Listuje levou rukou v imaginární knize nad
knihou, kterou má na klíně, a zvedne tuto
imaginární knihu do výše, aby viděl na čtení,
zatím co opravdová kniha zůstává ležet.*

„V Sungu je místo, kterému se říká Trno-
vý háj. Daří se tam katalpám, cypřišům
a moruším. Stromky, jež mají jednu až dvě
píde v objemu, si řezou lidé, kteří potře-
bují tyče pro své psí klece. Stromy tři
čtyři stopy silně porážejí rodiny vzneše-
nější a bohatší, aby z nich nadělaly prkna
na své rakve. Stromy o objemu sedmi
nebo osmi stop padnou ve prospěch těch,
kteří hledají trámy pro své přepychové
vily. Takto se ani jediný strom nedočká
věku, který mu byl předurčen, nýbrž
hyně pilou a sekyrou kdesi v půli cesty.
To je zlo, jež s sebou přináší užitečnost.“

III. BŮH · Podle toho by přece ten, kdo je
nejméně užitečný, byl nejlepší.

WANG · Ne, je jen nejšťastnější. Nejhorší je
nejšťastnější.

I. BŮH · Co se všechno nenapíše!

II. BŮH · Proč tě to podobenství tak dojmá,
prodavači vody?

WANG · Kvůli Šen Te, osvícení! Ztroskotala
ve své lásce, poněvadž plnila příkázání
lásky k bližnímu. Možná, že je skutečně
příliš dobrá pro tento svět, osvícení!

I. BŮH · Nesmysl, člověče slabý a nebohý!
Vši a pochybnosti tě už zcela sežraly,
zdá se.

WANG · Jistě, osvícení! Promiň! Já si jen
myslel, že byste snad mohli zasáhnout.

I. BŮH · Zcela vyloučeno. Náš přítel tady —
*ukáže na třetího boha, který má pohmožděné
oko* — teprve včera zasáhl do sporu. Tady
vidíš následky.

WANG · Bylo však už zase nutno zavolat bra-
trance. Je to neobyčejně šikovný člověk,
poznal jsem to na vlastní kůži, ale ani on
nepořídil. Zdá se, že krám je ztracen.

III. BŮH *zneklidněn* · Snad bychom přece jen
měli pomoci?

I. BŮH · Zastávám názor, že si musí pomoci
sama.

II. BŮH *přísně* · Čím je člověk na tom hůře, tím spíše se projeví jeho dobré vlastnosti. Strasti zušlechťují!

I. BŮH · Skládáme v ni všechnu naději.

III. BŮH · Hledání se nám zvlášt nedaří. Nacházíme sem tam slušné náběhy, potěšitelná předsevzetí, spoustu vznešených principů, ale to všechno přece ještě nedělá dobrého člověka. A když se setkáme s jakž takž dobrými lidmi, nežijí tak, jak je člověka důstojno. *Důvěrně*. S noclehem to bývá obzvlášt zlé. Podle slámy, kterou máme na sobě, poznáš, kde trávíme noci.

WANG · Jen jedno, nemohli byste pak aspoň...

BOHOVÉ · Ne. — My jsme jen od toho, abychom pozorovali. — Věříme pevně, že si náš dobrý člověk na této temné planetě pomůže sám. — Jeho síla poroste s břemenem. — Jen vyčkej, prodavači vody, a uvidíš, že nakonec vše dobře...

Postavy blednou, jejich hlasy jsou stále tišší. Posléze zmizí a hlasy umknou.

7. Dvůr za krámkem Šen Te

Na káře trochu domácího nářadí. Šen Te a Šinová sbírají se šňůry prádlo.

ŠINOVÁ · Nejde mi na rozum, proč si ten krámek nehájíte zuby nehty.

ŠEN TE · Cože? Vždyť nemám ani na nájem. Vždyt dnes musím těm starým lidem vrátit oněch dvě stě dolarů, a poněvadž jsem je zase komusi dala, musím prodat všechnen tabák paní Mi C'.

ŠINOVÁ · Je tedy po všem! Po muži, po tabáku, po střeše nad hlavou. Takhle to dopadá, když se člověk chce nad našince vyvyšovat. Z čeho teď budete žít?

ŠEN TE · Nevím. Možná, že si budu moci něco vydělat tříděním tabáku.

ŠINOVÁ · Jak se sem dostaly kalhoty pana Šuej Taa? Snad odtud neodešel nahatý!

ŠEN TE · Má ještě jedny kalhoty.

ŠINOVÁ · Jestli se nemýlím, tak jste řekla, že odcestoval navždycky? Proč by tu tedy nechával kalhoty?

ŠEN TE · Možná, že je už nepotřebuje.

ŠINOVÁ · Nemají se tedy sbalit?

ŠEN TE · Ne.

Vřítí se pan Šu Fu.

PAN ŠU FU · Nic mi neříkejte. Vím vše. Obětovala jste štěstí lásky, aby dva staří lidé, kteří vám důvěřovali, nepřišli na mizinu. Ne nadarmo vám tato podezřívavá a zlomyslná čtvrt říká „Anděl předměstí“. Váš pan snoubenec se nedokázal povznést k vaší velikosti, opustila jste ho. A teď zavíráte krám, tento ostrůvek, na němž našlo tolik lidí útočiště. Nemohu trpně přihlížet. Viděl jsem ze dveří svého krámu ráno co ráno onu hromádku chudáků před vašim obchodem a vás, jak jste jim rozdávala rýži. Má tomu teď navždy být konec? Má dobro teď vzít za své? Ach, dovolte mi, abych vám byl při konání dobrodiní nápomocen! Ne, nic nenamítejte! Nechci žádné přísliby. Žádné ujištění, že přijmete mou pomoc! Ale tady — *vytáhne šekovou knížku a podepíše šek, který jí položí na káru* — vám vystavuji šek, který můžete doplnit částkou, jakou se vám zlíbí, a odcházím, tiše a skromně, bez jakýchkoli požadavků, po špičkách, pln úcty, nezištně. *Odejde.*

ŠINOVÁ *zkoumá šek* · Jste zachráněna! Mají to ale lidi jako vy štěstí! Najdou vždycky nějakého hlupáka. Teď však žádné otálení! Napište tam tisíc dolarů a já s tím poběžím do banky, než si to holič rozmyslí.

ŠEN TE · Postavte koš s prádlem na káru. Účet za prádlo mohu zaplatit také bez toho šeku.

ŠINOVA · Cože? Vy nechcete šek přijmout? To by byl zločin! Jen proto, že si myslíte, že si ho pak budete muset vzít? To by bylo úplné bláznovství. Takový člověk přece chce, aby ho vodili za nos! Má z toho přece přímo rozkoš. Chcete snad ještě pořád zůstat věrná tomu svému letci, o kterém Žlutá ulička a celá čtvrť kolem ví, jak špatně se k vám zachoval?

ŠEN TE · To všechno dělá nouze.
Obecenstvu.

Viděla jsem, jak v noci nadýmá ve spánku tváře: zlé tváře.

Ale ráno jsem držela jeho kabát proti světlu a viděla jsem skrz něj stěnu. Když jsem viděla, jak lstivě se usmívá, dostala jsem strach, ale když jsem viděla jeho děravé střevíce, velmi jsem ho milovala.

ŠINOVA · Vy se ho tedy ještě zastáváte? Takové bláznovství jsem ještě neviděla. *Vztekle.* Oddychnu si, až odsud zmizíte.

ŠEN TE *se zapotácí při snímání prádla* · Točí se mi trochu hlava.

ŠINOVA *jí odebere prádlo* · Zatočí se vám hlava častěji, když se natahujete nebo shýbáte? Jen aby nebylo na cestě něco maličkého! *Směje se.* Ten vás dostal do pěkného maléru! Jestli je tomu tak, je s velkým šekem amen! Na tenhle účel nebyl určen. *Jde s košem dozadu.*

ŠEN TE *hledí nehybně za ní. Pak se podívá na svůj život, přejeje přes něj zkoumavě rukama a na tváři se jí objeví velká radost* · Jaké štěstí! Malý človíček se rodí v mém těle. Ještě není nic vidět. Ale už tu je. Svět jej

tajně očekává. Ve městech se již mluví o tom, že přichází kdosi, s kým bude nutno počítat. *Představuje divákům svého synka.* Letec!

Pozdravte nového dobyvatele neznámých pohoří a nedosažitelných končin!

Pozdravte toho, kdo nese poštu od člověka k člověku přes neschůdné pouště!

Začíná přecházet sem tam a vodit synka za ruku. Pojď, synku, prohlédni si svět. Tady to je strom. Pokloň se mu a pozdrav ho. *Ukáže mu, jak se má uklonit.* Tak, teď se znáte. Slyšíš, tamhle přichází prodavač vody. Je to přítel, podej mu ruku. Nic se neboj. „Prosím o sklenku čerstvé vody pro synka. Je teplo.“ *Podá mu sklenku.* Ach, strážník! Tomu se vyhneme velkým obloukem. Dojdeme si třeba pro pár višní tamhle do zahrady bohatého pana Feh Punga. Musíme však dávat pozor, aby nás nikdo neviděl. Pojď, synku, který nemáš otce! I tobě se zachce třešní! Potichu, potichu, synu! *Jdou opatrně, zlehka, rozhlížejí se na všechny strany.* Ne, tudy, zde jsme kryti křovím. Ne, takhle rovnou za cílem nesmíš, v tomhle případě ne. *Ždá se, že ji táhne pryč, ona se zdráhá.* Nesmíme ztrácet rozum. *Náhle mu ustoupl.* Dobře, když chceš mermomocí dosáhnout svého... *Vyzvedne jej.* Dosáhneš na třešně? Strč si je do pusy, tam jsou nejlépe uloženy. *Sní sama jednu třešni, kterou jí vstrčil do úst.* Chutnají báječně. K čertu, strážník. Teď nohy na ramena. *Prochází.* Tady je ulice. A teď klid. Musíme jít hezky pomalu, abychom nezbudili pozornost. Jako by se nic nestalo... *Prochází se s dítětem a zpívá.*

Švestka vjela ze špásu
tulákovi do vlasů,
ale tulák na ten ráz
překousl té švestce vaz.

Vstoupil Wang, prodavač vody, a vede za ruku dítě. Udiveně přihlíží Šen Te.

ŠEN TE *když Wang zakašle* · Ach, Wang! Dobrý den.

WANG · Šen Te, slyšel jsem, že se ti nevede dobře, že musíš dokonce prodat krám, abys mohla zaplatit dluhy. Ale tady to dítě je bez přístřeší. Potulovalo se po jatkách. Patří asi truhláři Lin Tuovi, který před několika týdny přišel o dílnu a od té doby pije. Jeho děti obcházejí hladové. Co s nimi?

ŠEN TE *mu dítě odebere* · Pojď, človíčku! *Obecenstvu.*

Hej, vy tam! Tady kdosi prosí o přístřeší. Člověk zitřka prosí vás o dnešek! Jeho přítel dobyvatel, kterého znáte, se za něho přimlouvá.

Wangovi. Mohl by docela dobře bydlet v těch barácích pana Šu Fua, kam se možná odeberu i já. Budu sama mít dítě. Ale nikomu to neříkej, jinak se to Jang Sun doví a bude zle. Vyhledej pana Lin Tua v Dolním městě a řekni mu, aby sem přišel.

WANG · Srdečný dík, Šen Te. Já věděl, že na něco přijdeš. *Dítěti.* Vidíš, dobrý člověk najde vždycky východisko. Poběžím a přivedu otce. *Chce jít.*

ŠEN TE · Och, Wangu, teď mě zase napadá: Co dělá tvá paže? Chtěla jsem ti přece dosvědčit, že... Ale bratranec...

WANG · O mou ruku se nestarej. Jak vidíš, obejdu se už bez pravičky. Již ji téměř nepotřebuji. *Ukáže jí, jak se při své živnosti obejde bez pravé ruky.* Podívej, jak na to jdu.

ŠEN TE · Nesmíš však zchromnout! Vezmi tady tu káru, všechno prodej a zajdi s penězi za lékařem. Stydím se, že jsem vůči tobě tak selhala. A co si asi o mně myslíš, když jsem od holiče přijala ty baráky!

WANG · Tam teď mohou bydlet lidé bez domova, i ty sama, a to je přece důležitější než má ruka. Půjdu, abych přivedl truhláře. *Odejde.*

ŠEN TE *volá za ním* · Slib mi, že se mnou zajdeš k lékaři!

Šinová se vrátila a neustále jí dávala znamení.

ŠEN TE · Co je?

ŠINOVÁ · Zbláznila jste se, že rozdáváte i káru s tím málem, co vám zbylo? Co je vám do jeho ruky? Jestli se to holič doví, vyžene vás z jediného přibytku, který ještě můžete sehnat. Mně dosud dlužíte za prádlo!

ŠEN TE · Proč jste tak zlá?

Obecenstvu.

Není namáhavé šlapat po svém bližním? Žíla na čele jim nabíhá úsilím po chtivosti.

Ruka přirozeně natažená dává i přijímá s toužou snadností. Pouze chtivě hmatající musí se namáhat. Ach, jak je svůdné být dárkyní! A jak je příjemné

prokázat laskavost! Dobré slovo vyklouzne jak úlevné povzdechnutí.

Šinová zlostně odchází.

ŠEN TE *dítěti* · Tady si sedni a počkej, než přijde otec.

Dítě usedne na zem.

Na dvůr přichází postarší dvojice, která Šen Te navštívila v den, kdy otvírala krám. Muž i žena vlekou velké pytle.

ŽENA · Jsi sama, Šen Te? *Poněvadž Šen Te kývne, přivolá žena svého synovce, který nese rovněž pytle.* Kde je tvůj bratranec?

ŠEN TE · Odjel.

ŽENA · A vrátí se?

ŠEN TE · Ne. Vzdávám se krámu.

ŽENA · To víme. Proto jsme přišli. Máme tu nějaké pytle se surovým tabákem, které nám byl kdosi dlužen, a chceme tě poprosit, abys nám je se svými věcmi dopravila do nového domova. Nemáme je ještě kde složit a na ulici jsme s nimi moc nepatrní. Nevím, proč bys nám měla tuhle malou laskavost odmítnout, když nás tvůj krám přivedl do takového neštěstí.

ŠEN TE · Prokáži vám tu laskavost ráda.

MUŽ · A kdyby se tě někdo zeptal, komu ty pytle patří, řekni, že jsou tvoje.

ŠEN TE · Kdopak by se mě měl na to ptát?

ŽENA *se ostře na ni zadívá* · Třebas policie. Je proti nám zaujata a chce nás zničit. Kam máme pytle postavit?

ŠEN TE · Nevím, právě teď bych se nerada dopustila něčeho, co by mě mohlo přivést do vězení.

ŽENA · To jsi ovšem celá ty. Máme přijít ještě i o těch mizerných pár pytlů s tabákem, to je o všechno, co jsme z našeho majetku zachránili?

Šen Te zarputile mlčí.

MUŽ · Uvaž, že tímhle tabákem můžeme zahájit vlastní výrobu, která nás třeba časem vyvede z mizérie.

ŠEN TE · Dobře, schovám vám ty pytle. Postavím je zatím do komory.

Jde s nimi dovnitř. Dítě se dívalo za ní. Teď se plaše rozhlíží, zajde k nádobě na odpadky a loví v ní. Pusť se do zbytků. Šen Te se vrací s mužem, ženou a synovcem.

ŽENA · Chápeš, že se na tebe plně spoléháme.

ŠEN TE · Ano. *Zahlédne dítě a strne.*

MUŽ · Vyhledáme tě pozítří v domech pana Šu Fua.

ŠEN TE · Pospěšte si, není mi dobře. *Vystrčí je.*

Má hlad. Loví v nádobě na odpadky. *Pozvedne dítě, ukazuje obecnost jeho šedou pusinku a dává slovy najevo svou hrůzu nad osudem chudých dětí. Zapřísáhá se, že se za žádných okolností nezachová k vlastnímu dítěti tak bezcitně.*

Ó synu, ó letče! Do jakého světa se to máš zrodit? Chtějí, abys i ty lovil v kbelcích pomýjí? Jen se podívejte na tu šedivou pusinku.

Ukazuje dítě.

Jak

zacházíte se svými bližními? Nemáte ani trošku milosrdenství s plodem vlastního těla? Ani trošku soucitu se sebou samými, vy nešťastníci?

Ale já budu

hájit aspoň to své, i kdybych se měla stát tygřicí. Ano, od této chvíle, kdy jsem spatřila tohle, chci se odloučit

ode všech a nespočinout v klidu, dokud nezachráním svého syna, alespoň jeho!

Tobě, synu, má nyní sloužit vše, čemu mě naučily rány a podvody v mé škole v bahně ulice, na tebe chci být hodná, ale jak divá tygřice

na všechny ostatní, musí-li to být. A musí to být.

Odchází, aby se změnila v bratrance Šuej Taa. Při odchodu. Ještě jednou je toho třeba, naposledy, jak doufám.

Vzala kalhoty Šuej Taa s sebou. Vracejíci se Šinová hledí zvědavě za ní. Vstoupí Švagrová s dědečkem.

ŠVAGROVÁ · Krám zavřen, domácí haraburdí na dvoře! To vypadá, že je se vším konec!

ŠINOVÁ · To dělá lehkomyšlnost, posedlost
chtíčem a sebeláska! Kam člověka zave-
dou? Na dno! Do baráků pana Šu Fua,
k vám!

ŠVAGROVÁ · To se tedy podiví! Přišli jsme,
abychom si stěžovali! Jsou to vlhké krysí
díry s prohnílymi podlahami! Holíč nám
je postoupil jen proto, poněvadž mu
v nich plesnivěly zásoby mýdla. „Mám
pro vás přístřeší, co tomu říkáte?“ Hanba,
my na to.

Vstoupí nezaměstnaný.

NEZAMĚSTNANÝ · Je pravda, že se Šen Te
odtud stěhuje?

ŠVAGROVÁ · Ano. Chtěla se ztratit potají,
nikdo se to neměl dovědět.

ŠINOVÁ · Stydí se, že je na mizině.

NEZAMĚSTNANÝ *rozčileně* · Musí přivolat
bratrance! Poradte jí všichni, aby přivo-
lala bratrance! On jediný s tím dokáže
ještě něco udělat.

ŠVAGROVÁ · To je pravda! Je lakotný až
hanba, ale zaručeně jí krám zachrání,
a ona pak člověku přece jen leccos dá.

NEZAMĚSTNANÝ · Nemyslel jsem na nás,
myslel jsem na ni. Ale je to správné,
i kvůli nám bychom ho měli zavolat.

*Vstoupí Wang s truhlářem. Ten vede za ruce
dvě děti.*

TRUHLÁŘ · Nevím opravdu, jak bych vám
poděkoval. *K ostatním.* Máme dostat byt.

ŠINOVÁ · Kde?

TRUHLÁŘ · V domech pana Šu Fua! A malý
Feng to byl, který způsobil ten obrat!
Ach, tady jsi! „Je tu někdo, kdo prosí
o přístřeší,“ prý řekla slečna Šen Te
a hned nám opatřila byt. Poděkujte bra-
trovi, vy tady! *Truhlář a jeho děti se vesele
uklánějí dítěti.* Díky tomu, kdo nám vyprosil
přístřeší!

Vstoupil Šuej Ta.

NEZAMĚSTNANÝ · Pan Šuej Ta!

ŠUEJ TA · Smím se zeptat, co tady všichni
chcete?

WANG · Dobrý den, pane Šuej Ta. Já nevěděl,
že jste se vrátil. Znáte truhláře Lin Tua.
Slečna Šen Te mu slíbila přístřeší v do-
mech pana Šu Fua.

ŠUEJ TA · Domy pana Šu Fua nejsou volné.

TRUHLÁŘ · Tak tam nebudeme moci by-
dlet?

ŠUEJ TA · Ne. Ty místnosti jsou určeny na
něco jiného.

ŠVAGROVÁ · Má to znamenat, že se i my
budeme muset vystěhovat?

ŠUEJ TA · Obávám se.

ŠVAGROVÁ · Kampak bychom všichni šli?

ŠUEJ TA *pokrčt rameny* · Jestli jsem slečně Šen
Te, která odcestovala, porozuměl správ-
ně, tak nemá v úmyslu nechat vás na ho-
ličkách. V budoucnu však má být všechno
upraveno poněkud rozumněji. Jídlo už
nebude poskytováno bez protislužby.
Místo toho bude každému dána možnost,
aby se poctivým způsobem zase vypra-
coval. Slečna Šen Te se rozhodla, že všem
dá práci. Kdo z vás teď se mnou půjde
do domu pana Šu Fua, nepůjde tam
nadarmo.

ŠVAGROVÁ · Má to snad znamenat, že na-
příště máme všichni pracovat pro Šen
Te?

ŠUEJ TA · Ano. Budete zpracovávat tabák.
Uvnitř v komoře ho leží tři pytle. Dojděte
pro něj!

ŠVAGROVÁ · Nezapomeňte, že jsme byli
sami majiteli krámu. Dáváme přednost
tomu, abychom pracovali pro sebe. Máme
svůj tabák.

ŠUEJ TA *k nezaměstnanému a k truhláři* · Možná,
že vy byste chtěli pro Šen Te pracovat,
když nemáte žádný vlastní tabák?

*Truhlář a nezaměstnaný mrzutě vejdou do
komory. Přichází majitelka domu.*

MAJITELKA DOMU · Nu, pane Šuej Ta, co bude s prodejem? Tady je tři sta dolarů.

ŠUEJ TA · Paní Mi C', rozhodl jsem se, že krám neprodám, nýbrž že podepišu nájemní smlouvu.

MAJITELKA DOMU · Cože? To najednou už peníze pro toho letce nepotřebujete?

ŠUEJ TA · Ne.

MAJITELKA DOMU · A to máte na nájem?

ŠUEJ TA *vezme z káry s nářadím holičův šek a vyplní jej* · Mám tady šek na deset tisíc dolarů, vystavený panem Šu Fueem, který se zajímá o mou sestřenici. Přesvědčte se, paní Mi C'. Svých dvě stě dolarů za nájem na příští půlrok budete mít před šestou hodinou večer v ruce. A teď mi dovolte, paní Mi C', abych pokračoval v práci. Jsem dnes velmi zaneprázdněn a prosím proto o prominutí.

MAJITELKA DOMU · Ach, pan Šu Fu chce vkročit do šlépějí letce! Deset tisíc dolarů! Nu, buďsi, udivuje mě jen, jak ta dnešní děvčata jsou nestálá a povrchní, pane Šuej Ta. *Odejde.*

Truhlář a nezaměstnaný přináší pytle.

TRUHLÁŘ · Nevím, proč vám mám tahat ty pytle.

ŠUEJ TA · Stačí, že to vím já. Váš syn tady projevuje náramný apetit. Chce se mu jíst, pane Lin Tuo.

ŠVAGROVÁ *spatří pytle* · To tady byl švagr?

ŠINOVÁ · Ano.

ŠVAGROVÁ · No pravda. Ty pytle přece znám. Je to náš tabák!

ŠUEJ TA · Bude lépe, když to neřeknete příliš nahlas. Je to můj tabák, jak můžete poznat z toho, že stál v mé komoře. Jestli snad o tom pochybujete, tak můžeme zajít na policii a tam vaše pochybnosti rozptýlit. Chcete?

ŠVAGROVÁ *zlostně* · Ne.

ŠUEJ TA · Zdá se, že přece jen žádný tabák nevlastníte. Možná, že za těchto okolností neodmítnete pomocnou ruku, kterou vám slečna Šen Te podává? Buďte tak laskavá a ukažte mi teď cestu k domům pana Šu Fua.

Šuej Ta uchopí nejmladší truhlářovo dítě za ruku a odchází, následován truhlářem, jeho ostatními dětmi, švagrovou, dědečkem, nezaměstnaným. Švagrová, truhlář a nezaměstnaný vlekou pytle.

WANG · On není člověk zlý, ale Šen Te je člověk dobrý.

ŠINOVÁ · Nevím. Se šňůry na prádlo se ztratily kalhoty a brátranec je má na sobě. Za tím musí něco být. Jen bych ráda věděla, co.

Vstoupí oba starší manželé.

STAŘENA · Slečna Šen Te tu není?

ŠINOVÁ *odmítavě* · Odcestovala.

STAŘENA · To je divné. Chtěla nám cosi přinést.

WANG *si s bolestným výrazem prohlíží paži* · I mně slíbila pomoc. S rukou je to stále horší. Vrátil se zaručeně brzo. Brátranec tu přece je vždy jen na chvíli.

ŠINOVÁ · Ano, vidíte?

Mezihra—Místo, kde Wang nocuje

Hudba. Prodavač vody se ve snu svěří bohům se svými obavami. Bohové jsou dosud na své bludné pouti. Vypadají unaveně. Zaráží se na chvíli a ohlédnou se po prodavači vody.

WANG · Než jste se mi zjevili a já se probudil, osvětlení, měl jsem sen. Viděl jsem drahou sestru Šen Te ve velké tísní v rákosí u řeky — tam, kde obvykle nacházejí

sebevrahy. Podivně vrávorala a měla záda sehnutá, jako by vlekla cosi poddajného, ale těžkého, něco, co ji zatlačuje do bahna. Když jsem na ni křikl, zavolala, že musí donést balík s příkázáními na druhý břeh, aby nezvlhl, poněvadž by se jinak písmo rozmazalo. Zdůrazňuji: Nic jsem na jejich ramenou neviděl. Vzpomněl jsem si ovšem s leknutím, že vy bozi jste před ní mluvili o velkých ctnostech, na znamení díků za to, že vás přijala, když jste — ó, jaká hanba! — nemohli najít přístřeší. Jsem si jist, že chápete, proč se o ni strachuji.

III. BŮH · Co navrhuješ?

WANG · Nepatrné zmírnění tvrdostí příkázání, osvícení. Nepatrné odlehčení balíku s příkázáními, dobrotiví, poněvadž časy jsou zlé.

III. BŮH · Jak si to představuješ, Wangu, jak si to představuješ?

WANG · Představuji si to na příklad tak, že by místo lásky stačila dobrá vůle nebo...

III. BŮH · Ale vždyť to je ještě těžší, ty nešťastníče!

WANG · Nebo slušnost místo spravedlnosti.

III. BŮH · To by však stálo více práce!

WANG · Pak tedy chování slušné místo chování důstojného!

III. BŮH · Ale to je přece více, ty pochybovači!

Putují unaveně dále.

8. Šuej Taova továrna na zpracování tabáku

Šuej Ta si zařídil v barátcích pana Šu Fua továrničku na tabák. Za mřížemi dřepí strašlivě stísněno několik rodin, hlavně žen a dětí, mezi nimi i švagrová, dědeček,

truhlář a jeho děti. Před mřížemi přichází paní Jangová, následována synem Sunem.

PANÍ JANGOVÁ *obecenstvu* · Musím vám podat zprávu o tom, jak se můj syn Sun moudrostí a přísností ctěného pana Šuej Taa změnil z člověka zpustlého v člověka užitečného. Jak ví celá čtvrt, otevřel pan Šuej Ta v blízkosti jatek malou, ale rychle vzkvétající továrnu na tabák. Před třemi měsíci jsem pokládala za nutné, abych jej tam se synem vyhledala. Přijal mě po krátkém čekání.

Z továrny vyjde Šuej Ta a přistoupí k paní Jangové.

ŠUEJ TA · Čím vám mohu posloužit, paní Jangová?

PANÍ JANGOVÁ · Pane Šuej Ta, chtěla bych se u vás přimluvit za syna Suna. Dnes ráno u nás byla policie a řekla, že jste jménem slečny Šen Te vznesl proti nám žalobu pro nedodržení manželského slibu a pro vylákání dvou set dolarů.

ŠUEJ TA · Zcela správně, paní Jangová.

PANÍ JANGOVÁ · Pane Šuej Ta, smilujte se proboha ještě jednou nad námi! Peníze jsou pryč. Když ztroskotal plán s místem letce, tak je za dva dni probendil. Víím, že je lump. I můj nábytek už prodal a do Pekingu se chtěl ztratit bez staré mámy. *Pláče.* Slečna Šen Te mu kdysi velice důvěřovala.

ŠUEJ TA · Co vy na to, pane Sune?

SUN *zachmuřeně* · Peníze jsou pryč.

ŠUEJ TA · Paní Jangová, pro slabost, kterou sestřenice z mně nepochopitelných příčin měla pro vašeho zpustlého syna, jsem ochoten to s ním ještě jednou zkusit. Řekla, že mu poctivá práce možná prospěje. Může dostat místo v mé továrně. Oněch dvě stě dolarů se mu postupně srazí z platu.

SUN · Tedy: Buď do basy, nebo do továrny!

ŠUEJ TA · Máte na vybranou.

SUN · A s Šen Te bych si už nemohl promluvit?

ŠUEJ TA · Ne.

SUN · Tak mi přiďte práci.

PANÍ JANGOVA · Tisícery dík, pane Šuej Ta! Jste nesmírně laskav a bohové vám to odplatí. *Sunovi.* Sešel jsi z prave cesty. Pokus se teď vypracovat poctivou práci natolik, abys své matce mohl pohlédnout do očí. *Sun jde za Šuej Taem do továrny. Paní Jangová se vrací k rampě.* První týdny byly pro Suna zlé. Práce se mu nezamlouvala. Měl málo příležitostí, aby se vyznamenal. Až v třetím týdnu mu přispěla na pomoc malá příhoda. On a bývalý truhlář Lin Tuo vlekli balíky s tabákem.

Sun a bývalý truhlář Lin Tuo vlekou po dvou balticích s tabákem.

BÝVALÝ TRUHLÁŘ *se zastaví, zastěná a usedne na jeden z balíků.* Už se sotva vleču. Jsem na tuhle práci moc starý.

SUN *usedne rovněž.* Proč jim s těmi balíky prostě neprašťíš?

BÝVALÝ TRUHLÁŘ · A z čeho bychom byli živi? Vždyt musím zapřáhnout i děti, abychom měli aspoň na to nejnnutnější. Kdyby to tak viděla slečna Šen Te! Ta byla hodná.

SUN · Nebyla z nejhorších. Kdyby nám byly poměry jen trochu přály, tak jsme spolu docela dobře vyšli. Rád bych věděl, kde je. — Uděláme dobře, když se do toho zase pustíme. V tuhle dobu obyčejně přichází on. *Oba vstanou.*

SUN *vidí přicházet Šuej Ta.* Hoď sem ten pytel, ty srahaři! *Sun si naloží na záda i balík Lin Tuo.*

BÝVALÝ TRUHLÁŘ · Mokrát děkuji. Ba, kdyby tady byla ona a kdyby viděla, jak pomáháš starému muži, tak bys u ní hned stoupl v přízni. Inu, kdyby!

Přichází Šuej Ta.

PANÍ JANGOVA · A pan Šuej Ta ovšem jediným pohledem pozná, kdo je dobrý pracovník, který se neštítí žádné práce. A zasáhne.

ŠUEJ TA · Stůjte, vy dva! Copak se děje? Proč neseš jen jediný pytel?

BÝVALÝ TRUHLÁŘ · Jsem dnes trochu unaven, pane Šuej Ta, a pan Sun byl tak laskav...

ŠUEJ TA · Vrátiš se, příteli, a vezmeš tři balíky. Co dokáže Jang Sun, dokážeš také. Jang Sun má dobrou vůli, a ty ji nemáš.

PANÍ JANGOVA *zatím co bývalý truhlář jde pro další dva balíky.* Pan Šuej Ta neřekl sice Sunovi ani slovo, ale věděl, na čem je. A o příští sobotě při výplatě... *Donesou stůl a Šuej Ta přichází s váčkem peněz. Stoupne si vedle dozorce — nezaměstnaného z předcházejících scén — a vyplácí mzdu. Ke stolu přistoupí Sun.*

DOZORCE · Jang Sun — šest dolarů.

SUN · Promiňte, může to dělat jen pět. Jen pět dolarů. *Uchopí listinu, kterou dozorce drží v ruce.* Podívejte se, tady je chybně zapísáno, že jsem pracoval šest dnů, já tu ale jeden den nebyl kvůli soudnímu stání. *Pokrytecky.* Nechci brát za něco, co mi nepatří, ať je plat jak chce mizerný!

DOZORCE · Tak tedy pět dolarů! *K Šuej Taovi.* Řídký případ, pane Šuej Ta!

ŠUEJ TA · Jak tu může být napsáno šest dnů, když to bylo jen pět?

DOZORCE · Musel jsem se opravdu zmýlit, pane Šuej Ta. *Sunovi, chladně.* Víckrát se to nestane.

ŠUEJ TA *pokyne Sunovi, aby přistoupil blíže.* Zjistil jsem nedávno, že jste statný člověk a že svou sílu ochotně dáváte do služeb továrny. Dnes vidím, že jste dokonce i člověk poctivý. Stane se častěji, že se dozorce zmýlí v neprospěch firmy?

SUN · Má mezi dělníky známé a platí za jednoho z nich.

ŠUEJ TA · Rozumím. Ruka ruku myje. Přejete si mimořádný přídavek?

SUN · Ne. Ale budiž mi dovoleno upozornit, že jsem také člověk inteligentní. Dostalo se mi jakéhosi vzdělání, víte. Dozorce to s osazenstvem myslí velmi dobře, ale poněvadž je nevzdělaný, nedovede pochopit, co si žádá zájem firmy. Poskytněte mi jednotýdenní zkušební lhůtu, pane Šuej Ta, a jsem si jist, že vás přesvědčím o tom, že by má inteligence přinesla firmě větší užitek než síla mých svalů.

PANÍ JANGOVÁ · To byla smělá slova, ale toho večera jsem řekla synovi: „Jsi letec. Prokaž i tam, kde teď jsi, že se dovedeš vyšvihnout! Let, ty můj sokole!“ A opravdu, co všechno nedokáže vzdělání a inteligence! Jak se chce někdo bez nich dostat mezi lepší lidi? Právě zázraky dokázal můj syn v továrně pana Šuej Taa!

Sun stojí široce rozkročen za pracujícími. Podávají si přes hlavy koš nezpracovaného tabáku.

SUN · To není poctivá práce, vy tady! Ten koš musí letět! *Dítěti.* Proč si nesedneš na zem, zbytečně zabíráš místo! A ty bys docela dobře mohl ještě převzít lisování, ano, ty tady! Prasata líná, za co vás platíme? Rychleji s tím košem! K čertu! Posadte toho dědka stranou, ať s dětmi jen cupuje! Teď je konec s lenošením tady! A všichni podle taktu! *Tleská do taktu a koš putuje rychleji.*

PANÍ JANGOVÁ · A ani osočování, ani hanění ze strany nevzdělaných lidí — neboť k tomu nakonec došlo — nepřiměly syna, aby se svým povinností zpronevěřil. *Jeden z dělníků zanotuje „Píseň o osmém slonu“.* Ostatní se u refrénu přidávají.

PÍSEŇ O OSMÉM SLONU

1

Sedm silných slonů vlastnil pan Džin.
Navíc byl tam osmý — ajta!
Sedm bylo divokých, ten osmý ne.
A ten osmý dělal policajta.

Poklusem!

Pan Džin má velký les
a ten musíte vykácet
ještě dnes, ještě dnes!

2

Sedm silných slonů kácelo les
a pan Džin jel na osmém zpychle.
Celý den osmý slon stál líně v lese tom,
dbal o to, aby práce šla rychle.

Jen zabrat!

Pan Džin má velký les
a ten musíte vykácet
ještě dnes, ještě dnes!

3

Sedm silných slonů nechtělo dál.
Byli syti kácení stromů.

Pan Džin řekl: Sběř! Pak těm potvorám
věř!

A žrát dal osmému slonu.

Copak je?

Pan Džin má velký les
a ten musíte vykácet
ještě dnes, ještě dnes!

4

Sedm silných slonů bez klů chodilo,
jenom osmý byl vlastníkem zubů.
Slon číslo osm dny celé těch sedm mlátil
bděle

a pan Džin se smál na plnou hubu.

Jen dále!
Pan Džin má velký les
a ten musíte vykácet
ještě dnes, ještě dnes!

Šuej Ta přistoupil loudavým krokem s doutníkem v ústech k rampě. Jang Sun zpíval refrén třetí sloky s úsměvem s sebou a při poslední sloce zrychlil tleskáním tempo.

PANÍ JANGO VÁ · Jsme opravdu panu Šuej Taovi nesmírně zavázáni. Téměř bez přičinění, ale přisností a moudrostí dostal ze Suna vše, co v něm bylo dobrého! Nezískal si ho nějakými fantastickými sliby jako jeho tak velebená sestřenice, nýbrž přinutil jej k poctivé práci. Dnes je ze Suna docela jiný člověk než před třemi měsíci. To snad uznáte! „Člověk uslechtilý je jako zvon, rozezná se jedině, když do něho udeříš,“ říkali naši předkové.

9. Krámek Šen Te

Krám se změnil v kancelář s klubovkami a krásnými koberci. Prší. Šuej Ta, nyní tlustý, se loučí s majiteli krámků s koberci. Šinová pobaveně přihlíží. Je nápadně vystrojena.

ŠUEJ TA · Je mi líto, že nemohu říci, kdy se vrátí.

STAŘENA · Dostali jsme dnes dopis s dvěma sty dolary, jež jsme jí kdysi půjčili. Odesílatel nebyl uveden. Psaní však přichází zaručeně od Šen Te. Rádi bychom jí napsali, ale jaká je adresa?

ŠUEJ TA · Ani tu bohužel neznám.

STAŘEC · Pojdme.

STAŘENA · Jednou se vrátit musí.

Šuej Ta se ukloní. Stará dvojice odchází nejistě a znepokojeně.

ŠINO VÁ · Dostali své peníze příliš pozdě. Přišli zatím o krám, poněvadž nemohli zaplatit daně.

ŠUEJ TA · Proč nepřišli za mnou?

ŠINO VÁ · Za vámi se nikomu nechce. Čekali asi, až se Šen Te vrátí, poněvadž neměli nic písemného. V kritických dnech pak starce záchvátila horečka a žena u něho seděla ve dne v noci.

ŠUEJ TA *muší pro nevolnost usednout* · Mám zase závrat!

ŠINO VÁ *přispěchá na pomoc* · Jste v sedmém měsíci! Takové rozčilení vám nesvědčí. Můžete si gratulovat, že máte mne. Bez cizí pomoci se neobejde nikdo. Inu, budu ve vaší těžké hodině při vás. *Směje se.*

ŠUEJ TA *slabě* · Mohu s tím počítat, paní Šinová?

ŠINO VÁ · No ovšem! Bude to ovšem maličkost stát. Rozepněte si límec, udělá vám to dobře.

ŠUEJ TA *plaktivě* · Je to všechno jen kvůli dítěti, paní Šinová.

ŠINO VÁ · Všecko kvůli dítěti.

ŠUEJ TA · Jenže příliš rychle tloustnu. To musí být nápadné.

ŠINO VÁ · Přičítají to vašemu blahobytu!

ŠUEJ TA · A co se stane s maličkým?

ŠINO VÁ · Na to se ptáte třikrát denně. Dáme ho do opatrování. Dostane se mu té nejlepší péče, jakou lze penězi zaplatit.

ŠUEJ TA · Ano. *S bázní.* A Šuej Taa nesmí nikdy spatřit.

ŠINO VÁ · Nikdy. Vždycky jen Šen Te.

ŠUEJ TA · Ale ty pověsti ve čtvrti! Prodavač vody se svými řečmi! Cíhají kolem krámu!

ŠINO VÁ · Dokud se to nedozví holič, není nic ztraceno. Napijte se trochu vody.

Vstoupí Sun v elegantním obleku a s aktovkou

obchodníka. Spatří udiveně Šuej Taa v náruči Šinové.

SUN · Ach, neruším?

ŠUEJ TA *těžce vstane a zajde vrávoravým krokem ke dveřím* · Zítřa na shledanou, paní Šinová! Šinová si natáhne rukavičky a odchází s úsměvem.

SUN · Rukavičky! Odkud, proč, nač? Neokrádá vás? *Poněvadž Šuej Ta neodpoví*. Že byste i vy byl přístupný něžnějším citům? Je to komické. *Vyjme z aktovky list*. V žádném případě nejste v poslední době již tak na výši jako dříve. Jste náladový, nerozhodný. Nejste churav? Obchod tím trpí. Tady už je zase lejstro od policie. Chtějí továrnu zavřít. Říkají, že mohou pro místnost schválit nanejvýš dvakrát tolik lidí, než zákon připouští. Musíte s tím konečně něco udělat, pane Šuej Ta!

Šuej Ta se naň chvíli dívá, jakoby duchem nepřítomný. Pak zajde do komory a vrací se s papírovým sáčkem. Z něho vytáhne nový tvrdásek a hodí jej na stůl.

ŠUEJ TA · Firma si přeje, aby její zástupci chodili pořádně oblečení.

SUN · Snad jste ten klobouk nekoupil pro mne?

ŠUEJ TA · Zkuste, jestli vám sedí.

Sun hledí překvapeně a nasadí si klobouk. Šuej Ta mu jej na hlavě upravuje.

SUN · Služebník, ale ne, abyste mi zase uhnul. Musíte si dnes s holičem promluvit o novém projektu.

ŠUEJ TA · Holič si klade nespelnitelné podmínky.

SUN · Jen kdybyste mi už konečně chtěl svěřit, jaké to jsou podmínky.

ŠUEJ TA *vyhýbavě* · Ty baráky úplně stačí.

SUN · Ano, úplně stačí pro verbež, která v nich pracuje, ale tabáku škodí. Vlhne. Promluví si ještě před poradou s Mi C' o jejich místnostech. Ty kdybychom do-

stali, tak můžeme celou tu naši žebravou a neduživou pakáž vyhodit. Pohladím Mi C' při šálku čaje tlustá kolena a místnosti nás stojí polovičku.

ŠUEJ TA *ostře* · To neuděláte. Preji si, abyste se v zájmu dobré pověsti firmy choval vždy zdrženlivě a stroje obchodnický.

SUN · Co jste tak podrážděný? Že by nepřijemné klepy ve čtvrti?

ŠUEJ TA · Nestarám se o klepy.

SUN · Tak to snad zase dělá ten dešť. Za deště býváte vždycky podrážděný a trudnomyslný. Rád bych věděl, proč?

WANGŮV HLAS *zvenčí* ·

Vodu prodávat mám — v louži!

Začalo teď pršet náhle

a já jsem se tolik ploužil

pro ten doušek pro vyprahlé.

A teď volám: Čerstvá voda!

Čas bídy nastal!

Kde člověk je, který

by patil a chlastal?

SUN · To je ten zatracený prodavač vody. Za chvíli zase začne proti nám popuzovat lidi.

WANGŮV HLAS *zvenčí* · Copak ve městě už není jediného dobrého člověka? Ani tady, kde žila dobrá Šen Te? Kde je ta, která mi před mnoha měsíci i při dešti odkoupila pohárek, čistě pro potěšení srdce? Kde je teď? Neviděl ji někdo? Do tohoto domu jednoho večera vkročila a víckrát z něho nevyšla!

SUN · Neměl bych mu už konečně zacpat hubu? Co je mu po tom, kde je! Myslím si ostatně, že to tajíte jen proto, abych se to nedověděl já.

WANG *ustoupi* · Pane Šuej Ta, ptám se vás znovu, kdy se Šen Te vrátí. Uplynulo už šest měsíců, co se vydala na cesty. *Poně-*

vadž Šuej Ta mlčí. Zatím se tady stalo leccos, co by se bylo za její přítomnosti nikdy nestalo. *Poněvadž Šuej Ta ještě stále mlčí.* Pane Šuej Ta, ve čtvrti kolují pověsti, že se Šen Te něco přihodilo. My, její přátelé, jsme velmi znepokojeni. Budte přece tak laskav a sdělte nám konečně její adresu!

ŠUEJ TA · Bohužel, pane Wangu, teď nemám čas. Přijďte příští týden.

WANG *rozčileně* · Lidé si také všimli toho, že rýže, kterou tady potřební vždy dostávali, od nějaké doby zase ráno stává přede dveřmi.

ŠUEJ TA · Co z toho vyvozují?

WANG · Že Šen Te vůbec neodcestovala.

ŠUEJ TA · Nýbrž? *Poněvadž Wang mlčí.* Dám vám tedy odpověď. Odpověď konečnou. Jste-li přítelem Šen Te, pane Wangu, tak se po místě jejího pobytu ptejte co nejméně. Tolik vám radím.

WANG · Pěkná rada! Pane Šuej Ta, Šen Te mi před svým zmizením sdělila, že je v jiném stavu!

SUN · Cože?

ŠUEJ TA *rychle* · Lžeš!

WANG *s velkou vážností k Šuej Taovi* · Pane Šuej Ta, nemyslete si, že se přátelé Šen Te někdy po ní přestanou ptát. Na dobrého člověka se nezapomíná snadno. Není jich tolik. *Odejde.*

Šuej Ta hledí strnule za ním. Pak rychle odejde do komory.

SUN *obecenstvu* · Šen Te v jiném stavu! To je strašné! Byl jsem napálen! Musela o tom ihned povědět bratrance, a ten mizera ji samozřejmě okamžitě odklidil. „Sbal své věci a zmiz, než otec dítěte něco zvětrí!“ Jaká zvrácenost! Jaká nelidskost! Mám syna. Malý Jang je na obzoru! A co se stane? Děvče zmizí a mě tu nechají dít! *Dostává zlost.* Tvrdáčkem mě odbudou!

Duše po něm nohama. Ty zločinče! Ty lupiči! Ty únosce dětí! A děvče je prakticky bez ochrany! *Z komory se ozve vzlykot.* Sun se zarazí. Nebyl to vzlykot? Kdo to? Teď ustal. Co je to za vzlykot v komoře? Šuej Ta, ten prohnáný chlap, přece nevzlyká? A proč rýže dosud ráno stává přede dveřmi? Není děvče přece jen tady? Neskrývá ji jen? Kdo by tam jinak uvnitř vzlykal? To by tak byla trefa! Jestli je v jiném stavu, tak ji musím stůj co stůj sehnat!

Šuej Ta se vrací z komory. Zajde ke dveřím a hledí do deště.

SUN · Tak kdepak je?

ŠUEJ TA *pozvedne ruku a naslouchá* · Okamžik! Je devět hodin. Ale není dnes nic slyšet. Prší moc silně.

SUN *ironicky* · Copak chcete slyšet?

ŠUEJ TA · Letadlo s poštou.

SUN · Zanechte vtipů.

ŠUEJ TA · Kdysi mi bylo řečeno, že byste chtěl létat? Ztratil jste zájem?

SUN · Nestěžuji si na nynější zaměstnání, jestli narážíte na tohle. Víte, nemám rád noční službu. A létat s poštou, znamená létat v noci. Firma mi jaksi přirostla k srdci. Jde přece o firmu mé bývalé snoubenky, i když odcestovala. Odcestovala přece?

ŠUEJ TA · Proč se ptáte?

SUN · Možná proto, že mi její záležitosti ještě stále nejsou lhostejné.

ŠUEJ TA · To by mou sestřenicí mohlo zajímat.

SUN · Její záležitosti mi jsou nesporně natolik blízké, že bych například nemohl trpně přihlížet, kdyby ji někdo připravoval o volnost pohybu.

ŠUEJ TA · Kdo?

SUN · Vy.

Zámka.

ŠUEJ TA · Co byste v takovém případě udělal?

SUN · Především bych si možná znovu pohovořil o svém postavení u firmy.

ŠUEJ TA · Ach tak. A kdyby vám firma, to znamená, kdybych vám já zajistil přiměřené postavení, směl bych pak počítat s tím, že zanecháte jakéhokoli dalšího pátrání po své bývalé snoubence?

SUN · Možná.

ŠUEJ TA · A jak si své nové postavení u firmy představujete?

SUN · Jako postavení vedoucí, které by mi například umožnilo vás vyhodit.

ŠUEJ TA · A kdyby firma vyhodila místo mne vás?

SUN · Pak bych se asi vrátil, ale nikoli sám.

ŠUEJ TA · Nýbrž?

SUN · S policií.

ŠUEJ TA · S policií. A co kdyby tu policie nikoho nenašla?

SUN · Tak by se pravděpodobně podívala do komory. Pane Šuej Ta, touha po dámě mého srdce se stává neutišitelnou. Cítím, že budu muset něco podniknout, abych ji mohl zase sevřít v náručí. *Klidně.* Je v jiném stavu a potřebuje mít někoho kolem sebe. Musím si o tom promluvit s prodávčem vody. *Jde.*

Šuej Ta se strnule za ním dívá. Potom se rychle vrací do komory. Přináší různé věci Šen Te, jako prádlo, šaty, toaletní potřeby. Dlouho si prohlíží šálu, kterou Šen Te koupila od obchodníka koberci. Pak vše sbalí do uzlíku, a když uslyší hluk, schová jej pod stůl. Vstoupí majitelka domu a pan Šu Fu. Zdraví Šuej Taa a odkládají deštníky a galose.

MAJITELKA DOMU · Nastává podzim, pane Šuej Ta.

PAN ŠU FU · Melancholická roční doba!

MAJITELKA DOMU · A kde je váš šarmantní prokurista? Je to strašný lichotník! Ale vy ho asi z té stránky neznáte. Umí ostatně spojovat svůj šarm s obchod-

ními povinnostmi, takže z toho asi máte jen prospěch.

ŠUEJ TA *se ukloní* · Posadte se, prosím! *Usednou a začnou kouřit.*

ŠUEJ TA · Přátelé, nepředvídaná událost, která může být spojena s jakými následky, mě nutí, abych náramně uspil jednání, jež jsem minule vedl o budoucnosti svého podniku. Pane Šu Fu, továrna má nesnáze.

PAN ŠU FU · To není nic nového.

ŠUEJ TA · Ale teď hrozí policie otevřeně, že ji zavře, jestli nebudu moci prokázat, že jednáme o získání nového objektu. Pane Šu Fu, jde o jediné vlastnictví mé sestřenice, o kterou jste vždy projevoval takový zájem.

PAN ŠU FU · Pane Šuej Ta, nemám nejmenší chuti jednat s vámi o projektech, které stále narůstají. Mluvím o malé večeři s vaší sestřenicí, a vy naznačujete finanční obtíže. Dávám vaší sestřenici k dispozici domy pro lidi bez přístřeší, a vy v nich etablovujete továrnu. Odevzdám jí šek, a vy jej prezentujete. Vaše sestřenice zmizí, a vy žádáte sto tisíc dolarů se zdůvodněním, že mé domy jsou příliš malé. Pane, kde je vaše sestřenice?

ŠUEJ TA · Pane Šu Fu, uklidněte se. Mohu vám dnes sdělit, že se velmi brzy vrátí.

PAN ŠU FU · Brzy? Kdy? Že „brzy“, to slyším od vás už několik týdnů.

ŠUEJ TA · Nežádal jsem na vás nové podpisy. Dotázal jsem se vás jedině, jestli byste byl mému projektu spíše nakloněn, kdyby se sestřenice vrátila.

PAN ŠU FU · Řekl jsem vám už tisíckrát, že s vámi už nejsem ochoten projednávat nic, s vaší sestřenicí však všechno. Zdá se ale, že takovému jednání chcete zabránit.

ŠUEJ TA · Teď už nikoli.

PAN ŠU FU · Kdy tedy bude moci k němu dojít?

ŠUEJ TA *nejistě* · Za tři měsíce.

PAN ŠU FU *mrzutě* · Pak tedy dostanete můj podpis za tři měsíce.

ŠUEJ TA · Je však třeba vše připravit.

PAN ŠU FU · To můžete, Šuej Ta, jestli jste přesvědčen, že vaše sestřenice tentokrát opravdu přijde.

ŠUEJ TA · Paní Mi C', vy byste byla ochotna policii potvrdit, že mohu dostat vaše provozní místnosti?

MAJITELKA DOMU · Jistě, jestli mi přenecháte prokuristu. Víte již po týdny, že to váží na tuto podmínku. *Panu Šu Fuovi*. Ten mladý muž je totiž obchodně náramně zdatný, a já potřebuji správce.

ŠUEJ TA · Snad chápete, že právě teď pana Jang Suna nemohu postrádat. Při všech těch potížích a při mém zdraví, které je v poslední době tak chatrné! Vždyť jsem byl od samého počátku ochoten vám jej odstoupit, ale...

MAJITELKA DOMU · Ano, ale!

Přestávka.

ŠUEJ TA · Dobře, zítra se k vám dostaví do kanceláře.

PAN ŠU FU · Jsem rád, že jste se odhodlal k tomuto rozhodnutí, Šuej Ta. Kdyby se slečna Šen Te opravdu vrátila, byla by přítomnost toho mladého muže zde nanejvýš nevhodná. Víme, že měl na ni kdysi velmi neblahý vliv.

ŠUEJ TA *se ukloní* · Nepochybně. Omluvte mé dlouhé otálení, pokud jde o mou sestřenicí Šen Te a pana Jang Suna, otálení, tak nedůstojné obchodníka. Ti lidé si byli kdysi blízcí.

MAJITELKA DOMU · V pořádku.

ŠUEJ TA *se podívá ke dveřím* · Přátelé, a teď se snažme dospět k nějakému závěru. V tomto kdysi tak skrovném a nevzhled-

ném krámku, v němž místní chudáci kupovali tabák dobráčky Šen Te, se my, její přátelé, teď usnášíme, že zřídíme dvanáct krásných obchodů, v nichž se napříště bude prodávat dobrý tabák Šen Te. Jak jsem zaslechl, říkají mi dnes „tabákový král ze S'-čuanu“. Ve skutečnosti jsem však tento podnik vedl jedině a výhradně v zájmu své sestřenice. Já, jejím dětem a dětem jejich dětí má napříště náležet.

Zvucí povyk. Vstoupí Sun, Wang a strážník.

STRÁŽNÍK · Pane Šuej Ta, lituji, ale vzrušená nálada čtvrti mě nutí, abych na udání z vaší vlastní firmy vyšetřil, zda svou sestřenicí, slečnu Šen Te, neomezujete na svobodě.

ŠUEJ TA · Nic takového nedělám.

STRÁŽNÍK · Pan Jang Sun tady tvrdí, že z komory za vaší kanceláří zaslechl vzlykot, který mohl pocházet jedině od ženy.

MAJITELKA DOMU · To je směšné. Já a pan Šu Fu, dva ctihodní občané tohoto města, o jejichž výpovědích policie může sotva mít pochybnosti, dosvědčujeme, že tu nikdo nevzlykal. Klidně tady kouříme doutníky.

STRÁŽNÍK · Dostal jsem bohužel příkaz, abych tu komoru prohlédl.

Šuej Ta otevře dveře. Strážník se ukloní a vstoupí na práh. Podívá se dovnitř, pak se otočí a usměje se.

STRÁŽNÍK · Tady opravdu nikdo není.

SUN *který k němu přistoupil* · Ale vzlykot se ozval! *Jeho pohled zabloudí ke stolu, pod který nacpal Šuej Ta vak. Běží k němu. To tady prve ještě nebylo! Rozbaltí vak a ukáže šaty i ostatní věci Šen Te.*

WANG · To jsou věci Šen Te! *Běží ke dveřím a zvolá.* Objevili jsme tady její šaty.

STRÁŽNÍK *se ujme věcí.* Prohlašujete, že vaše sestřenice odcestovala. Pod vašim stolem

byl nalezen vak s věcmi, které jí patří.
Kde je děvče, pane Šuej Ta?

ŠUEJ TA · Neznám její adresu.

STRÁŽNÍK · To je velmi mrzuté.

VOLÁNÍ Z DAVU · Věci Šen Te se našly!
Tabákový král děvče zavraždil a pak je odstranil!

STRÁŽNÍK · Pane Šuej Ta, jsem nucen vás požádat, abyste šel se mnou na strážnici.

ŠUEJ TA *se ukloní majitelce domu a panu Šu Fuovi* ·
Prosím, abyste skandál omluvili, vážení.
Ale dosud jsou soudcové v S'-čchuanu.
Jsem přesvědčen, že se vbrzku všechno vysvětlí. *Vyjde před strážníkem.*

WANG · Byl spáchán strašlivý zločin!

SUN *poděšeně* · Ale vzlykot se tam ozval!

Mezihra — Místo, kde Wang nocuje

Hudba. Bohové se zjeví prodavači vody ve snu naposledy. Velmi se změnili. Stopy dlouhého putování, velké vyčerpání a nejrůznějších zlých příhod jsou na nich jasně patrné. Jednomu byl s hlavy sražen klobouk, druhý nechal nohu v lišči pastí a všichni jsou bosí.

WANG · Konečně se zjevujete! Strašlivé věci se dějí v krámě Šen Te, osvícení! Šen Te se zase vydala na cesty, už před několika měsíci! Bratranec si vše přisvojil! Dnes byl zatčen. Prý ji zavraždil, aby se zmocnil krámu. Ale já tomu nevěřím, poněvadž jsem měl sen, v němž se mi zjevila a v němž mi prozradila, že ji bratranec vězní. Ach, osvícení, musíte se ihned vrátit, musíte ji nalézt.

I. BŮH · To je strašné. Celé naše hledání bylo marné. Málo jsme našli dobrých lidí,

a když jsme nějaké našli, nežili tak, jak je člověka důstojno. A tak jsme se rozhodli, že se odvoláme na Šen Te.

II. BŮH · Jestli zůstala dobrým člověkem!

WANG · To zůstala zaručeně, jenže se ztratila!

I. BŮH · Pak je vše ztraceno.

II. BŮH · Zachovej důstojnost.

I. BŮH · Nač teď ještě? Budeme se muset poděkovat, jestli se nenajde! S jakým světem jsme se to setkali! Všude bída, nízkost a odpadlictví! Dokonce i krajina od nás odpadla. Krásným stromům byly srazeny hlavy dráty a na druhé straně pohoří jsou vidět husté mraky dýmu a je slyšet hřmění děl, a nikde dobrého člověka, který by obstál!

III. BŮH · Ach, prodavači vody, zdá se, že naše požadavky přinášejí smrt! Obávám se, že bude nutno škrtnout vše, co jsme stanovili jako mravní příkazy. Lidé mají co dělat, aby zachránili aspoň holý život. Dobrá předsevzetí je přivádějí na okraj propasti, dobré skutky je do ní srážejí. *K oběma druhým bohům.* Na tomto světě se nedá žít, to musíte uznat!

I. BŮH *prudce*. Ne, lidé za nic nestojí!

III. BŮH · Poněvadž svět je příliš chladný!

II. BŮH · Poněvadž lidé jsou příliš slabí!

I. BŮH · Zachovejte důstojnost, milí, zachovejte důstojnost! Bratři, nesmíme zoufat. Jednoho člověka, který byl dobrý a nestal se člověkem zlým, jsme přece našli. Teď se sice ztratil, ale pospěšme si, abychom ho našli. Jeden stačí. Neřekli jsme si, že se všechno ještě může změnit k lepšímu, jestli se najde aspoň někdo, kdo v tomto světě obstojí, aspoň jediný člověk?

Bohové rychle zmizí.

DOBRÝ ČLOVĚK ZE S'-ČCHUANU

10. Soudní síň

Ve skupinách: Pan Šu Fu a majitelka domu. Sun a jeho matka. Wang, truhlář, dědeček, mladá nevěstka, oba staří manželé. Šinová. Strážník. Švagrová.

STAŘEC · Je příliš mocný.

WANG · Chce otevřít dvanáct nových krámů.

TRUHLÁŘ · Jak má soudce vynést spravedlivý rozsudek, když přátelé obžalovaného, holič Šu Fu a majitelka domu Mi C', jsou i jeho přátelé?

ŠVAGROVÁ · Někdo viděl, jak Šinová včera večer donesla z příkazu pana Šuej Taa vykrmenou husu do soudcovy kuchyně. Sádlo kapalo z kořku.

STAŘEC *Wangovi* · Chudinku Šen Te už nikdy nenajdou.

WANG · Ba, jen bohové mohou vyjevit pravdu.

STRÁŽNÍK · Ticho! Soudní dvůr přichází.

V soudcovských taldrech vstoupí tři bohové. Jdou podle rampy ke svým křeslům, je slyšet, jak si šeptají.

III. BŮH · Vyjde to najevo. Certifikáty jsou padělané velmi neuměle.

II. BŮH · Nebudou také chtít uvěřit, že si soudce tak najednou zkazil žaludek.

I. BŮH · Proč by neuvěřili, vždyť snědl půl husy.

ŠINOVÁ · Jsou to noví soudcové!

WANG · A velmi dobří!

Třetí bůh, který jde poslední, jej zaslechne, obrátí se a usměje se naň. Bohové usednou. První bůh udeří kladivkem o stůl. Strážník přivede Šuej Taa, jenž si vykračuje velmi pánovitě, ač je vítán pískotem.

STRÁŽNÍK · Připravte se na překvapení. Není to soudce Fu Ji Čeng. Ale noví soudcové vypadají také velmi mírně.

Šuej Ta spatří bohy a omdlí.

MLADÁ NEVĚSTKA · Co se děje? Tabákový král omdlel.

ŠVAGROVÁ · Ano, když viděl nového soudce!

WANG · Jako by je znal! Tomu nerozumím.

I. BŮH · Jste Šuej Ta, velkoobchodník tabákem?

ŠUEJ TA *velmi slabě* · Ano.

I. BŮH · Klade se vám za vinu, že jste odstranil svou vlastní sestřenici, slečnu Šen Te, abyste se mohl zmocnit jejího obchodu. Přiznáváte vinu?

ŠUEJ TA · Ne.

I. BŮH *listuje ve spisech* · Napřed nám strážník této čtvrti poví, jaké pověsti požívá obžalovaný a jaké jeho sestřenice.

STRÁŽNÍK *předstoupí* · Slečna Šen Te byla děvče, které se snažilo být ke všem přívětivé, které — jak se tak říká — žilo a dopřávalo také jiným, aby mohli žít. Pan Šuej Ta je naopak muž zásad. Slečna dobrotivost jej občas nutila k přísnosti. Na rozdíl od děvčete však vždy dbal zákona, Vaše Milosti. Odhalil lidi, kterým jeho sestřenice důvěřivě poskytlá přístřeší, jako bandu zlodějů a jednu zachránil Šen Te v poslední chvíli před zcela zjevnou křivou přísahou. Znam pana Šuej Taa jako úctyhodného a zákonů dbalého občana.

I. BŮH · Je tu ještě někdo, kdo by chtěl dosvědčit, že obžalovaný není schopen zločinu, který se mu klade za vinu?

Předstoupí pan Šu Fu a majitelka domu.

STRÁŽNÍK *pošeptá bohům* · Pan Šu Fu, velmi vlivný pán!

PAN ŠU FU · Pan Šuej Ta má ve městě pověst velmi váženého obchodníka. Je místopředsedou obchodní komory a byl ve své čtvrti navržen za smířčího soudce.

WANG *mu skočí do řeči* · Vámi! Obchodujete s ním.

STRÁŽNÍK *šeptem* · Chlapík pochybné pověsti!

MAJITELKA DOMU · Jako předsedkyně

dobročinného spolku bych ráda soudní dvůr upozornila, že pan Šuej Ta má v úmyslu nejen poskytnout spouště lidí ve svém podniku ty nejsvětější a nejzdravější místnosti, jaké si lze představit, nýbrž že vedle toho trvale podporuje i náš chorobinec.

STRÁŽNÍK *šeptem* · Paní Mi C', blízká přítelkyně soudce Fu Ji Čenga!

I. BŮH · No dobře, ale teď bychom se také měli dovědět, zda někdo o obžalovaném nemá třebaš mínění méně příznivé.

Předstupují Wang, truhlář, stará dvojice, nezaměstnaný, švagrová, mladá nevěstka.

STRÁŽNÍK · Nejhorší havěť z celé čtvrti!

I. BŮH · Nu, co víte vy o chování Šuej Taa?

ZMĚŤ VÝKŘIKŮ · Zničil nás! — Na mně vydíral! — Naváděl nás k špatnostem! — Vykořisťoval chudáky! — Lhal! — Podváděl! — Vraždil!

I. BŮH · Obžalovaný, co na to odpovíte?

ŠUEJ TA · Neudělal jsem nic jiného, než že jsem své sestřenicí zachraňoval holou existenci, Vaše Milosti. Přicházel jsem vždy jen tehdy, když hrozilo nebezpečí, že přijde o krámeček. Musel jsem přijít třikrát. Nikdy jsem nechtěl zůstat. Okolnosti mě však přiměly, abych nakonec přece jen zůstal. Po celou dobu jsem se potýkal jen s těžkostmi. Má sestřenice se těšila oblibě a já jsem za ni dělal špinavou práci. Proto mě všichni nenávidí.

ŠVAGROVÁ · To je pravda. Jen si vzpomeňte třebaš na tu věc s naším chlapcem, Vaše Milosti! *K Šuej Ta*. A to ani nechci mluvit o těch pytlech.

ŠUEJ TA · A proč ne? Proč?

ŠVAGROVÁ *k bohům* · Šen Te nám poskytla přístřeší a on nás dal zatknout.

ŠUEJ TA · Kradli jste koláče!

ŠVAGROVÁ · Teď dělá, jako by mu bylo zá-

leželo na pekařových koláčcích! Šlo mu o krám!

ŠUEJ TA · Měl se krám stát útulkem lidí bez přístřeší, vy sobci?

ŠVAGROVÁ · Neměli jsme kam jít!

ŠUEJ TA · Bylo vás příliš mnoho!

WANG · A co tihle! *Ukazuje na starou dvojici*. To byli také moc velcí sobci?

STAŘEC · Vložili jsme úspory do obchodu Šen Te. Proč jsi nás připravil o krám?

ŠUEJ TA · Poněvadž sestřenice chtěla dopomoci letci k místu. Já měl obstarat peníze!

WANG · To možná chtěla, ale o to výnosné místo v Pekingu jsi stál ty. Krám ti nebyl dost dobrý.

ŠUEJ TA · Nájem byl příliš vysoký!

ŠINOVÁ · To mohu potvrdit.

ŠUEJ TA · A sestřenice obchodu nerozuměla.

ŠINOVÁ · I to! A nadto byla do letce zamilována.

ŠUEJ TA · Neměla snad na to právo?

WANG · To jistě! Proč jsi ji pak ale chtěl přinutit, aby si vzala muže, kterého nemilovala, tady toho holiče?

ŠUEJ TA · Muž, kterého měla ráda, byl lump.

WANG *ukáže na Suna* · Tenhle?

SUN *vyskočí* · A poněvadž byl lump, tak jsi ho přijal do své kanceláře!

ŠUEJ TA · Aby ses polepšil! Aby ses polepšil!

ŠVAGROVÁ · A abys z něho udělal popoháněče!

WANG · A když se takto polepšil, neprodals jej téhle tady? *Ukáže na majitelku domu* · Všude to vytrubovala!

ŠUEJ TA · Poněvadž mi chtěla odstoupit místnosti jen pod podmínkou, že jí bude hládit kolena!

MAJITELKA DO MU · To je lež! Už o mých místnostech nemluvte! Nemám už s vámi nic společného, vy vrahu! *Uraženě odšustí*.

SUN *rozhodně* · Vaše Milosti, musím se za něho přimluvit!

ŠVAGROVÁ · Samozřejmě, že musíš, jsi jeho zaměstnanec.

NEZAMĚSTNANÝ · Je nejhorší popoháněč, jaký kdy byl. Je to člověk naprosto zpustlý.

SUN · Vaše Milosti, ať ze mne obžalovaný udělá cokoli, on není vrah. Krátce před zatčením jsem zaslechl hlas Šen Te z komory za krámem!

I. BŮH *lačně* · Žila tedy? Vylič nám přesně, co jsi slyšel!

SUN *vítězoslavně* · Vzlykot, Vaše Milosti, vzlykot!

III. BŮH · A podle toho vzlykotu jsi ji poznal?

SUN · Zaručeně. Copak nepoznám její hlas?

PAN ŠU FU · Ba, dost často jsi ji přiměl k vzlykotu!

SUN · Ale přece jen jsem ji udělal šťastnou. Pak ji ale chtěl — *ukazuje na Šuej Taa* — podat tobě.

ŠUEJ TA *Sunovi* · Poněvadž jsi ji nemiloval!

WANG · Ne! Šlo mu o peníze!

ŠUEJ TA · Ale k čemu měly peníze sloužit, Vaše Milosti? *Sunovi* · Tys chtěl, aby obětovala všechny přátele, ale holič nabídl své domy a své peníze, aby se pomohlo chudým. Musel jsem ji zasnoubit s holičem také proto, aby mohla konat dobro.

WANG · Proč jsi ji tedy nenechal konat dobro, když se podepisoval ten vysoký šek? Proč jsi poslal přátele Šen Te do těch špinavých rasoven, do té své továrny, tabákový králi?

ŠUEJ TA · Bylo to kvůli dítěti!

TRUHLÁŘ · A co mé děti? Cos udělal s mými dětmi?

Šuej Ta mlčí.

WANG · Teď mlčíš! Bohové dali Šen Te krám, aby se stal malým praménkem dobra.

A Šen Te také vždy dobro konat chtěla, ale nakonec jsi vždy přišel ty a zabránil tomu.

ŠUEJ TA *bez sebe* · Poněvadž by jinak byl pramen vyschl, ty hlupáku.

ŠINOVÁ · To je pravda, Vaše Milosti!

WANG · Co je platný pramen, když se z něho nesmi čerpat?

ŠUEJ TA · Dobré skutky přivádějí na mizinu!

WANG *prudce* · Ale špatné skutky vedou k bláhobytu, že? Co jsi udělal s hodnou Šen Te, ty chlape špatná? Kolikpak je dobrých lidí, osvícení? Ona však mezi ně patřila! Když mi tamhleten přerazil ruku, chtěla svědčit v můj prospěch. A teď svědčím já ve prospěch její. Byla dobrák, to dosvědčuji. *Zvedá ruku k přísaze.*

III. BŮH · Co to máš s rukou, prodavači vody? Vždyť je chromá?

WANG *ukáže na Šuej Taa* · To zavínil on, jedině on! Ona mi chtěla dát peníze na lékaře, ale pak přišel on. Byls jejím úhlavním nepřitelem!

ŠUEJ TA · Byl jsem jejím jediným přítelem!

VŠICHNI · Kde je?

ŠUEJ TA · Odcestovala.

WANG · Kam?

ŠUEJ TA · To nepovím!

VŠICHNI · Ale proč musela odcestovat?

ŠUEJ TA *křičí* · Poněvadž byste ji jinak byli zničili!

Nastane náhlé ticho.

ŠUEJ TA *klesl na židli* · Už nemohu. Všecko vysvětlím. Jestli dáte vyklidit síň a zůstanou tu jen soudcové, jsem ochoten se přiznat.

VŠICHNI · Přiznává se! Je usvědčen!

I. BŮH *udeřt kládívkem do stolu* · Vyklidte síň!

Strážník vyklidí síň.

ŠINOVÁ *při odchodu, se smíchem* · Ti se podiví!

ŠUEJ TA · Jsou venku? Všichni? Už nemohu mlčet. Poznal jsem vás, osvícení!

II. BŮH · Cos udělal s naším dobrým člověkem ze S'-čchuanu?

Šuej Ta sejmě škrabošku a strhne si šaty; před bohy stane Šen Te.

II. BŮH · Šen Te!

ŠEN TE · Ano, jsem to já. Jsem Šuej Ta i Šen Te zároveň.

Váš někdejší rozkaz, abych byla dobrá, a přece přitom žila, jako blesk mě rozpoltil na dvě části. Ani nevím,

jak se to stalo: nemohla jsem být zároveň dobrá k jiným i k sobě.

Bylo pro mne příliš těžké pomáhat jiným i sobě.

Ach, váš svět je tak svízelný! Příliš mnoho bídy, příliš mnoho zoufalství!

Podáš ruku chudákovi

a hned ti ji urve! Kdo pomáhá ztraceným, sám je ztracen! Neboť kdo je s to

dlouho se zdráhat, aby byl zlý, když tady ten, kdo nejí maso, umírá?

Z čeho jsem měla brát vše, čeho bylo třeba? Jenom

ze sebe! Ale pak jsem byla na dně! Tíha dobrých předsevzetí

mě zamáčkla do země. Když jsem však páchala bezpráví,

blahobytně jsem si vykračovala a měla jsem co hrdlo ráčí!

Něco musí být nesprávné na tom vašem světě. Proč

je na zlomyslnost vypsána cena a proč dobrého člověka čekají

tak těžké tresty? Ach, ve mně byla taková dychtivost nechat se hýčkat!

A bylo ve mně skryté vědění, neboť má pěstounka

mě myla v bahně ulice. Tak se zbystril můj zrak. Avšak soucit

mě tak bolel, že jsem ihned byla vzteklá jak vlčice

tváří v tvář bídě. Pak

jsem cítila, jak se měním a jak se z mých rtů stává zvířecí pysk. Jak popel chutnalo v ústech

dobrotivé slovo. A přece bych ráda bývala byla andělem předměstí. Darovat

bylo mi rozkoší. Stačila šťastná tvář, a vznášela jsem se jak na obláčkách. Zatraťte mne: vše, co jsem spáchala, udělala jsem proto, abych pomohla sousedům,

abych mohla mít ráda svého milého a abych

uchránila svého synáčka od nedostatku.

Pro vaše velké plány, bohové, byla jsem já, ubohý člověk, příliš nepatrná.

I. BŮH *naprosto zděšen* · Nemluv dále, nešťastnice! Co si máme myslet my, kteří jsme tak rádi, že jsme tě zase našli.

ŠEN TE · Ale vždyť vám musím říci, že já jsem ten zlý člověk, o jehož ohavnostech tu všichni mluvili.

I. BŮH · Ten dobrý člověk, o jehož dobrotě tu všichni mluvili!

ŠEN TE · Ne, také ten zlý!

I. BŮH · Nedorozumění! Několik nešťastných příhod. Několik bezcitných sousedů! Trochu přílišné horlivosti!

II. BŮH · Ale jak má žít dále?

I. BŮH · Dokáže to! Je statná osoba, má úhlednou postavu a leccos vydrží.

II. BŮH · Copak jsi neslyšel, co říká?

I. BŮH *prudce* · Samé zmatené, velmi zmatené věci! Věci nevěrohodné, velmi nevěrohodné! Máme přiznat, že naše příkazy přinášejí smrt? Máme se svých příkázání vzdát? *Zarputile*. Nikdy! Má být svět změněn? Jak? Kým? Ne, vše je v pořá-

ku. *Uhodí rychle kladivkem do stolu. A teď — na jeho znamení zazní hudba. Rozprostře se růžový jás.*

Dovolte nám vrátit se zpátky. Tento malý svět

nás velmi upoutal. Jeho radost i žalost nám byly vzpruhou i bolely nás. Ale rádi si tam nad hvězdami vzpomene-me na dobrého člověka, na tebe, Šen Te, která tady dole svědčíš o našem duchu, v chladných temnotách neseš lucerničku. Buď zdráva, hodně štěstí!

Na jeho znamení se otevře strop. Spustí se růžový mráček. Na něm se bohové pomalu vznášejí vzhůru.

ŠEN TE · Ach, zůstaňte, bohové! Neodcházejte! Neopouštějte mě! Jak mám pohlednout do očí těm dobrým starým manželům, kteří ztratili krám, a prodavači vody se zchromlou rukou? A jak se mám ubránit holiči, kterého nemiluji, a jak Sunovi, kterého mám ráda? A mé tělo je požehnané, brzo se mi narodí syn a bude chtít jíst! Nemohu tady zůstat!

Dívá se uštvane ke dveřím, jimiž mají ustoupit její trýznitelé.

I. BŮH · Můžeš. Jen buď dobrá a vše se v dobré obrátí!

Vstoupí svědkové. Vidí s údivem, že se soudcové vznášejí na růžovém obláčku.

WANG · Vzdávejte úctu! Bohové se objevili mezi námi! Tři z nejvyšších bohů přišli do S' -čchuanu, aby hledali dobrého člověka. Už ho našli, ale...

I. BŮH · Žádné ale! Tu je!

VŠICHNI · Šen Te!

I. BŮH · Nezahynula, byla jen skryta. Zůstane mezi vámi, ten dobrý člověk!

ŠEN TE · Budu však potřebovat bratrance!

I. BŮH · Ne příliš často!

ŠEN TE · Aspoň jednou týdně!

I. BŮH · Jednou za měsíc, to stačí!

ŠEN TE · Ach, neztrácejte se, osvícení! Ještě jsem neřekla všechno! Nutně vás potřebuji!

BOHOVÉ *zpívají.*

TERCET MIZEJÍCÍCH BOHŮ NA MRÁČKU

Déle nemůžu tu pobýt
nežli letmou chvíli jen:
nález ten chtít slovy zdobit,
zmizel by jak krásný sen.
Vaše tělo vrhá stíny
v záři slunce, v záři svíc.
Dovolte nám proto nyní
navrátit se domů — v Nic.

ŠEN TE · Pomoc!

BOHOVÉ ·

Je konec hledání, my půjdem v dál,
ó odcházíme v tmu!
Ó chvála chval, ó chvála chval
člověku tomu dobrému!

*Zatím co Šen Te po nich zoufale natahuje paže,
bohové s úsměvem a máváním zmizí.*

EPILOG

Herec vyjde před oponu a epilogem se omlouvá obecnostou.

HEREC · Vážené publikum, teď bez zlobení:
my víme, že to žádný konec není.
O zlaté legendě jsme snili přetiše,
v zahořklý konec zvirtlo se nám vše.
Jsme sami zklamáni a zříme zmořeni
staženou oponu, dokořán problémy.

Přítom jsme na vás přece závislí —
požitek máte mít, a ne být zakyslí.
Nic zastírat si nemůžeme: Víte,
jsme bankrot, když nás nedoporučíte!
Možná, že strach nám zboural lešení.
To stává se. Leč jaké řešení?
Žádné jsme nenašli, ba ani za vstupné!
Má to být jiný člověk? Jiný svět? Či ne?
Snad jiní bohové? Či žádní, k čertu?

Jsme zdrceni, ba, bez všech žertů!
Jediná cesta vede z té hry zakleté:
že sami přemýšlet hned začnete,
jak dobrému člověku z jeho nesnáze
k dobrému konci dopomoci lze.
Vážené publikum, hledej si konec samo:
musí se najít dobrý, ano, ano, ano!

